BEEKDAELEN

Programmabegroting 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **3**

Welkom **5**

1. Inleiding 6
2. Kerngegevens 8
3. Leeswijzer 11

Begrotingsresultaat en vermogen **12**

1. Inleiding 13
2. Begrotingsresultaat 2024-2027 15
3. Beleidsontwikkelingen via apart raadsvoorstel 19
4. Mogelijke oplossingsrichtingen 21
5. Reëel en structureel evenwicht 23
6. Reserves en voorzieningen 24

Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid **28**

1. 1.1 Inleiding 29
2. 1.2 Wat willen we bereiken? 32
3. 1.3 Wat gaan we daarvoor doen? 33

3.1. 1.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Inwoners, bestuur en veiligheid' 33

3.2. 1.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting 34

Programma 2 | Sociale leefomgeving **38**

1. 2.1 Inleiding 39
2. 2.2 Wat willen we bereiken? 44
3. 2.3 Wat gaan we daarvoor doen? 45

3.1. 2.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Sociale leefomgeving' 45

3.2. 2.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting 45

3.3. 2.3.3 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel 46

Programma 3 | Fysieke leefomgeving **51**

1. 3.1 Inleiding 52
2. 3.2 Wat willen we bereiken 56
3. 3.3 Wat gaan we daarvoor doen? 57

3.1. 3.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Fysieke leefomgeving' 57

3.2. 3.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting 59

3.3. 3.3.3 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel....60

Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën 64

1. 4.1 Inleiding 65
2. 4.2 Wat willen we bereiken? 67
3. 4.3 Wat gaan we daarvoor doen? 68

3.1. 4.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Bestuurlijke samenwerking en financiën' 68

(Verplichte) paragrafen....71

1. Inleiding paragrafen 72
2. Lokale heffingen....73
3. Weerstandsvermogen 80
4. Onderhoud kapitaalgoederen 93
5. Financiering....99
6. Verbonden partijen 104
7. Grondbeleid 110
8. Bedrijfsvoering 112
9. Duurzaamheid....117

Bijlagen 120

1. Begroting in één oogopslag 121
2. Begroting per taakveld 123
3. Overzicht baten en lasten cf. BBV 127
4. Specificatie algemene uitkering gemeentefonds (septembercirculaire 2023) 130
5. Toelichting op Verbonden Partijen....133
6. Overzicht van incidentele baten en lasten 145
7. Overzicht structureel en reëel evenwicht inclusief specificatie algemeen dekkingsmiddel....148
8. Overzicht investeringen economisch en maatschappelijk nut 151
9. Overzicht reserves en voorzieningen 152
10. Rente-overzicht 155
11. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves....156
12. Meerjaren investeringsplan 157

Welkom

1. Inleiding

Woord vooraf

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 inclusief meerjarenraming 2025-2027. De Programmabegroting 2024 geeft een inhoudelijk en financieel overzicht van de taken, plannen en ambities van de gemeente Beekdaelen. De begroting maakt een belangrijk onderdeel uit van de planning- en controlcyclus van de gemeente en sluit aan op de Jaarstukken 2022, de Programmabegroting 2023, het coalitieprogramma 2022-2026 'Ons thuis, Ons Beekdaelen' en de Kadernota 2024.

Sinds het ontstaan van Beekdaelen in 2019 is het ons steeds gelukt om een sluitende begroting te presenteren en voldoende reserves te hebben voor onverwachte uitgaven. Ook voor het begrotingsjaar 2024 ligt er weer een sluitend begrotingsvoorstel en hebben we ambities. Daar zijn we trots op.

Echter, worden we voor wat betreft het realiseren van onze ambities en het rekeninghouden met belangrijke ontwikkelingen geconfronteerd met dreigende kortingen door het Rijk. Vanaf 2026 is er namelijk een oplopend tekort zichtbaar dat wordt veroorzaakt door maatregelen van rijkswege. Door de val van het kabinet Rutte IV is onzeker wanneer meer duidelijkheid ontstaat over de noodzakelijke verbetering van de structurele financiële positie van gemeenten.

Er is sprake van een sluitende begroting als de begroting reëel is en de structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten in het jaar 2024. In de hier voorliggende Programmabegroting 2024 is dit het geval. Voor 2026 en 2027 nemen we echter – gelet op de reeds genoemde dreigende maatregelen door het Rijk - het advies van de VNG ter harte om zichtbaar te maken wat er hierdoor in Beekdaelen financieel onmogelijk is door het financieel tekort dat hierdoor ontstaat. We leggen daarom voor deze jaren een realistische begroting voor, gebaseerd op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit het coalitieakkoord en geschatte mee- en tegenvallers. Het zogenaamde 'financiële ravijn' waar het Rijk alle gemeenten, en ook de gemeente Beekdaelen, mee confronteert is in 2027 dan ook 'aanzienlijk' te noemen.

Daarnaast zijn er nog meer ontwikkelingen van invloed op de koers van onze gemeente. Hieronder lichten wij een aantal van de belangrijkste zaken toe.
De lasten per inwoner voor het sociaal domein zijn de afgelopen jaren, in het bijzonder bij de uitvoering van de Jeugdwet en de Wmo, toegenomen. Dit komt onder meer omdat de complexiteit van de vraagstukken in de jeugdzorg toeneemt en door de relatief hoge loon- en prijsstijgingen. Een trend die niet zomaar en op korte termijn verandert. We moeten voor de komende jaren daarom eveneens rekening houden met hogere uitgaven en inzetten op een financieel houdbare zorg voor eenieder die dit in Beekdaelen nodig heeft.

Naast de uitdagingen in het sociaal domein vraagt ook de energietransitie aandacht: het overstappen van fossiele brandstoffen zoals olie en gas naar duurzame energiebronnen zoals geothermie, wind- en zonne-energie. Er zijn tal van landelijke regelingen die bijdragen aan het betaalbaar maken van de energietransitie. Onze gemeente heeft als taak ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen aan de overgang naar schone en duurzame energie. Dit vraagt de inzet van menskracht en middelen.

De Wet versterking regie volkshuisvesting ligt sinds juli 2023 voor advies bij de Raad van State. Het moet de overheden zoals de gemeente Beekdaelen grip gaan bieden op hoeveel,

waar en voor wie wordt gebouwd, dat er sneller gebouwd kan worden en dat kwetsbare mensen met urgentie een woning krijgen. Al deze onderwerpen vragen ook in onze gemeente aandacht.

De Omgevingswet gaat in op 1 januari 2024. Inzet van de wet is dat het makkelijker wordt om te bouwen, rekening te houden met het milieu en de natuur te beschermen. Tegelijkertijd zijn er de nodige uitdagingen. Het stelsel is nog in ontwikkeling en hoe goed we ook zijn voorbereid, we moeten er rekening mee houden dat we aanlopen tegen niet eerder voorziene vraagstukken. Daarnaast zullen onze inwoners en ondernemers die plannen en ideeën hebben, moeten wennen aan de nieuwe procedures en werkwijzen.

Naast deze ontwikkelingen die op onze gemeente afkomen hebben we genoeg ambities. In de Kadernota 2024 hebben we keuzes gemaakt met betrekking tot onze ambities. Deze zijn nader uitgewerkt in de nu voorliggende Programma-begroting 2024. Sinds de vaststelling van de Kadernota 2024 in juli van dit jaar hebben we het structurele tekort op de begroting vanaf 2026 echter verder zien groeien. Vooral de lagere inkomsten van het gemeentefonds leveren een uitzonderlijke financiële situatie op voor bijna alle gemeenten in de toekomst. Ook de val van het kabinet zorgt voor extra financiële onzekerheden. Deze nieuwe ontwikkelingen vragen ook in 2024 om keuzes met betrekking tot onze ambities. We zullen onze ambities richting 2026 dan ook nog scherper moeten prioriteren, beter moeten koppelen aan de beschikbare uitvoeringscapaciteit en moeten blijven investeren in de flexibiliteit en veerkracht van onze organisatie in een tijd van een krappe arbeidsmarkt. Daarom is het van belang om in de komende jaren te werken aan een nieuwe balans tussen geld, capaciteit en taken ten einde tot zo realistisch mogelijke ambities te komen en te grote ambities zoveel als mogelijk te vermijden. Daarnaast laten we, via de VNG, in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2023 en vorming van een nieuw kabinet stevig van ons horen om voor Beekdaelen een reële vergoeding in het gemeentefonds te krijgen, zodat we ook langs die kant proberen onze realistische ambities te kunnen verwezenlijken.

Ondanks het zwaar weer dat financieel gezien op ons afkomt in de komende jaren zijn we er trots op om door middel van deze programmabegroting 2024 koers te kunnen houden en richtinggevende keuzes te kunnen maken voor de toekomst van onze mooie gemeente Beekdaelen! We hopen dat u meedoet!

2. Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari 2024

Kerngegevens per 1 januari gemeente Beekdaelen	
Omschrijving	aantal
A. Sociale structuur	
Aantal inwoners	35.885
· 0 tot en met 18 jaar	6.077
· 19 tot en met 64 jaar	19.894
· 65 jaar en ouder	9.914
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	395
· personen jonger dan 21 jaar	8
· personen van 21 tot en met 64 jaar	356
· personen van 65 jaar en ouder	7
· uitkeringsgerechtigden ingevolge de	
IOAW	20
IOAZ	4
Aantal tewerkgestelden in de sociale werkvoorziening (in arbeidsjaren)	147,0
Aantal personen tewerkgestelden in de sociale werkvoorziening	165
B. Fysieke structuur	
Oppervlakte land (hectare)	7.831
Oppervlakte binnenwater (hectare)	18
Aantal woonruimten	16.722
Lengte van de wegen (kilometers)	379
Openbaar groen (hectare)	99
C. Financiële structuur (x € 1.000)	
Uitgaven gewone dienst	109.420
Opbrengst belastingen en recht	20.708
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	70.155
Boekwaarde investeringen	114.062
Vaste schuld	
· langlopende leningen	15.120
Reserves en voorzieningen:	
· algemene reserve	8.405
· reserves	71.185
· voorzieningen	20.045
D. Financiële structuur per inwoner	
Per inwoner:	
Uitgaven gewone dienst	3.049
Opbrengst belastingen en recht	577
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	1.955
Boekwaarde investeringen	3.179

Langlopende leningen	421
Algemene reserve	234
Bestemmingsreserves	1.984
Voorzieningen	559

3. Leeswijzer

In deze begroting wordt allereerst stilgestaan bij de gemeentefinanciën. Hierin wordt enerzijds de ontwikkeling van het begrotingsresultaat beschreven. Anderzijds vindt een toelichting plaats op het verloop van het vermogen en de voorzieningen van de gemeente. Het begrotingsresultaat schetst de structurele middelen waarover de gemeente de komende jaren kan beschikken. In de paragraaf reserves en voorzieningen wordt aangegeven welke zaken de komende jaren worden opgepakt die een effect hebben op de eenmalige middelen die de gemeente heeft.

Na het financiële deel worden de programma's beschreven. De informatie die daarin staat heeft een meer beleidsinhoudelijk karakter. De gemeente heeft vier programma's die zijn gevormd op basis van de hoofdstukindeling van het coalitieprogramma:

Programma 1: Inwoners, bestuur en veiligheid
Programma 2: Sociale leefomgeving
Programma 3: fysieke leefomgeving
Programma 4: bestuurlijke samenwerking en financiën

Per programma zijn de doelstellingen beschreven die zijn verankerd in het coalitieprogramma 'OnsThuis, Ons Beekdaelen' 2022-2026. Dat document vormt immers de kapstok voor het beleid dat de komende jaren wordt gevoerd. De doelstellingen zijn toegelicht in het programmaonderdeel 'Wat willen we bereiken'. In het programmaonderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn de beleidsinitiatieven vermeld die voor een groot deel al via de kadernota 2024 zijn aangekondigd. Die beleidsinitiatieven dragen bij aan de doelstellingen die in het coalitieakkoord zijn vermeld.

Tenslotte wordt in deze begroting ingegaan op de zogenaamde 'paragrafen'. Naast de programma’s zijn gemeenten namelijk verplicht om zeven programma-overstijgende paragrafen in de begroting op te nemen. De paragrafen beschrijven onderwerpen die zich vaak niet laten vangen in een enkel programma.

Begrotingsresultaat en vermogen

1. Inleiding

Begrotingsresultaat en vermogen

Algemeen
Dit hoofdstuk beschrijft de manier waarop het begrotingsresultaat tot stand komt. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de omvang van de gespaarde middelen van de gemeente (het zogenaamde vermogen). Voordat we daar nader op ingaan hechten wij eraan allereerst in te gaan op een aantal landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de lokale gemeentefinanciën.

Kortingen Rijk
Zoals aangekondigd in de kadernota 2024 en is beschreven in de Voorjaarsnota 2023 van het Rijk blijkt dat gemeenten vanaf 2026 structureel € 3 miljard minder krijgen om hun taken uit te voeren. Daar hebben alle gemeente last van, dus ook de gemeente Beekdaelen. Hierdoor is er geen toereikende structurele financiering van de taken van gemeenten. Dit heeft onvermijdelijk gevolgen voor het voorzieningenniveau, de leefomgeving, de zorg en de ondersteuning die gemeenten hun inwoners kunnen bieden. Tot op heden heeft het kabinet niet gezegd dat het hier om een bezuiniging gaat, maar ook niet aangegeven welke taken niet of minder moeten worden uitgevoerd. De korting van 3 miljard is verwerkt in het resultaat dat de gemeente heeft gepresenteerd in de kadernota 2024.

Inzet VNG
De VNG maakt een vuist tegen het rijk en dringt erop aan dat het rijk gemeenten tegemoet moet komen. Concreet vraagt de VNG het volgende:
- Ophogen van het gemeentefonds en herstel van het accres vanaf 2026 (€ 3 miljard landelijk vanaf 2026)
- De opschalingskorting definitief te schrappen (€ 675 miljoen landelijk vanaf 2026)

Voor de jaren 2026 en 2027 zijn gemeenten landelijk voor 1 miljard gecompenseerd. Die compensatie was al verwerkt in het resultaat van de kadernota 2024. Of die compensatie in stand blijft, of dat de gemeenten juist voor een hoger bedrag worden gecompenseerd is ten tijde van het opstellen van deze begroting nog niet duidelijk. De septembercirculaire 2023 die is verwerkt in de voorliggende begroting biedt hier geen inzicht in.

Begrotingsadvies VNG
Op 14 juli jl. heeft de VNG een ledenbrief gestuurd met daarin een begrotingsadvies voor gemeenten. Dat begrotingsadvies bestaat uit twee onderdelen:
1. Presenteer voor de jaren 2024 en 2025 een sluitende begroting.
2. Breng de lasten in de meerjarenramingen voor 2026 en 2027 in beeld, in de vorm van een realistische begroting. Baseer deze op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit uw coalitieakkoord en geschatte mee- en tegenvallers. Naar verwachting zullen de meerjarenramingen 2026 en 2027 dan duidelijk tekorten aangeven.

Achterliggende gedachte van de VNG is dat, door de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, een helder signaal wordt afgegeven aan het demissionaire kabinet en de Tweede Kamer: de gemeentelijke financiën zijn momenteel onvoldoende voor het uitvoeren van het huidige takenpakket. In deze begroting nemen wij het advies van de VNG over. De begroting 2024 is realistisch en, mede om die reden, laten de jaren 2026 en 2027 tekorten zien.

Effect begrotingsadvies VNG voor het provinciaal toezicht
De Provincie hanteert het zogenaamde 'gemeenschappelijk financieel toezichtskader' om te beoordelen of een gemeente onder het lichte repressief (normaal) of preventief (verscherpt) toezicht valt. In dat toezichtskader is beschreven dat gemeenten een begroting dienen aan te bieden die structureel en reëel in evenwicht is. Hierbij hanteert de provincie de regel dat een begroting dat evenwicht heeft als de structurele lasten worden afgedekt door structurele baten in het begrotingsjaar zelf. In het geval van de begroting 2024 betekent dit dat het dienstjaar 2024 van de begroting 2024-2027 structureel en reëel in evenwicht dient te zijn. De voorliggende begroting voldoet aan die eis.

2. Begrotingsresultaat 2024-2027

In deze paragraaf leggen wij stapsgewijs uit op welke manier het resultaat van deze begroting tot stand komt. Allereerst wordt het resultaat van de kadernota 2024 gecorrigeerd waardoor een gezuiverde basis voor de begroting ontstaat (stap 1). Vervolgens wordt beschreven welke mutaties plaatsvinden in deze begroting 2024 (stap 2). Nadat de stappen 1 en 2 zijn doorlopen is sprake van tekorten in de jaren 2026 en 2027 terwijl in de jaren 2024 en 2025 sprake is van grote overschotten. Wij zullen deze overschotten voor een deel reserveren voor de toekomstige investeringen in de onderwijshuisvestingen in Nuth en Puth. Naar verwachting bedraagt het ongedekte deel van de investeringen in de onderwijsvoorzieningen, nadat de reserveringen in deze begroting hebben plaatsgevonden, nog € 4,2 miljoen.

In de onderstaande tabel is aangegeven hoe het begrotingsresultaat zich ontwikkelt. De laatste rij in de tabel laat het resultaat van deze begroting zien.

Begrotingsresultaat 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Resultaat kadernota 2024	740,9	442,0	-2.531,4	-3.517,4
Stap 1: terug naar een gezuiverde basis voor de begroting	834,6	1.107,6	925,5	1.299,5
Stap 2: bijstelling lopende begroting	1.395,0	598,7	-462,6	358,6
Reserveren overschotten 2024 en 2025 voor onderwijshuisvesting	-2.000,0	-2.000,0	0,0	0,0
Begrotingresultaat 2024-2027	970,5	148,3	-2.068,5	-1.859,3

Het resultaat laat in de jaren 2026 en 2027 rode cijfers zien. De negatieve resultaten worden de komende periode groter omdat op korte termijn een aantal voorstellen aan de raad wordt aangeboden met daarin beleidsontwikkelingen die een grote financiële impact hebben. Die beleidsontwikkelingen zijn verderop in dit hoofdstuk beschreven onder de paragraaf 'beleidsontwikkelingen via apart raadsvoorstel'.

In het vervolg van deze paragraaf worden de stappen 1 en 2 die zijn vermeld in de tabel achtereenvolgens toegelicht.

Stap 1: terug naar een gezuiverde basis voor de begroting

Als startpunt voor het meerjarig perspectief voor de begroting geldt het resultaat dat is gepresenteerd in de kadernota 2024. Zoals bekend is in die kadernota nieuw beleid opgenomen. Ook zijn in de kadernota maatregelen beschreven die leiden tot een verbetering van het resultaat voor de jaren 2024-2027.

Voor het nieuwe beleid en voor de maatregelen ter verbetering van het resultaat geldt dat deze apart ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd (en dus niet via de kadernota). Daarom worden de kosten en baten die daaruit voortvloeien eerst geëlimineerd. Voor het nieuwe beleid geldt dat deze later in deze begroting weer opnieuw worden opgevoerd (in stap 2).

De onderstaande tabel laat zien welke bedragen zijn gemoeid met het elimineren van de financiële gevolgen van het nieuwe beleid en de verbetermaatregelen (bedragen x € 1.000, + is positief en – is negatief voor het resultaat van de begroting):

Bepaling basis begrotingsresultaat 2024	2024	2025	2026	2027
Elimineren nieuw beleid in kadernota 2024	1.904,6	2.177,6	2.385,5	2.759,5
Elimineren kostendekkende tarieven, WMO en stelpost	-1.070,0	-1.070,0	-1.460,0	-1.460,0
Totaal teruggedraaid	834,6	1.107,6	925,5	1.299,5

Stap 2: bijstelling lopende begroting

Nu de basis voor de begroting staat kan worden bekeken welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan die een effect hebben op het begrotingsbeeld.

Raadsvergaderingen september 2023 en oktober 2023

Na het vaststellen van de kadernota 2024 hebben twee raadsvergaderingen plaatsgevonden die stukken bevatten die leiden tot financiële mutaties. In de vergadering van 26 september jl. waren dat de besluiten die verband houden met de Gyselaar fase 2, het gemeenschapshuis in Puth, de grondaankoop in Jabeek/ Süsterseel en de pilot straatcoaches. In de raad van 31 oktober[1] de besluiten aangaande de entree van het gemeenschapshuis in Schinnen, het speelruimtebeleid en het masterplan Schinveld 2.0. Bij elkaar leiden de besluiten uit deze vergaderingen tot een aanvullende structurele ruimtevraag van ruim € 400 duizend euro.

Nieuw beleid aangekondigd in de kadernota

In de kadernota is aangekondigd dat een aantal beleidsinitiatieven gaat landen in de begroting 2024. Voor een aantal van deze initiatieven geldt dat de bedragen zijn veranderd ten opzichte van de bedragen die waren vermeld in de kadernota. De bedragen die nu in de begroting staan zijn nader uitgezocht en daarmee meer accuraat.

Voor één beleidsinitiatief geldt dat deze kosten niet waren aangekondigd in de kadernota 2024 terwijl dit krediet wel in deze begroting wordt gevraagd. Het betreft het project 'aanschaf nieuw zaaksysteem'.

Het nieuwe beleid dat in deze begroting wordt gevraagd is in de onderstaande tabel samengevat (bedragen in duizenden euro's). Per beleidsinitiatief is aangegeven of het gaat om noodzakelijk beleid (A), nuttig beleid (C) of dat sprake is van een mix van nut en noodzaak (B). Op die manier trachten wij tot enige prioritering te komen. Ook is, per beleidsinitiatief, aangegeven in welke paragraaf van deze begroting een nadere toelichting kan worden gevonden.

[1] Gezien het feit dat deze begroting is verspreid voordat de raadsvergadering van 31 oktober heeft plaatsgevonden, wordt er vanuit gegaan dat alle raadsvoorstellen die zijn geagendeerd voor de raad van 31 oktober conform voorstel door de raad worden besloten.

Nieuw Beleid										
No	Inventarisatie beleid	A,B of C	§	Eenmalig (D)	Dekking (E)	Netto (D-E)	2024	2025	2026	2027
	Programma Inwoners, bestuur en veiligheid									
1	Werkplekken	A	1.3.2	0,0	0,0	0,0	18,8	67,4	115,9	164,5
2	Datagedreven werken	B	1.3.2	142,8	0,0	142,8	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Kinderraad	C	1.3.2	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0
4	Aanschaf nieuw zaaksysteem	A	1.3.2	172,5	70,2	102,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	Programma Sociale leefomgeving									
5	Beschermd wonen/ Skaeve Huse	C	2.3.2	450,0	100,0	350,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Programma Fysieke leefomgeving									
6	Geluidskaarten	A	3.3.2	25,0	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7	Uitvoeren boomveiligheidscontrole	A	3.3.2	0,0	0,0	0,0	30,0	15,0	15,0	15,0
8	Groot onderhoud beplanting	A	3.3.2	70,0	0,0	70,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9	Aanbesteding beheer bomen en groen sportvelden	A	3.3.2	30,0	0,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10	Vertaling Nationaal Programma Landelijk Gebied naar het Limburgs programma landelijk gebied	C	3.3.2	700,0	350,0	350,0	pm	pm	pm	pm
	Rentekosten A						0,0	9,6	9,6	9,6
	Rentekosten B						0,0	4,6	4,6	4,6
	Rentekosten C						0,0	37,3	37,3	37,3
	Totalen			1.590,3	520,2	1.070,1	53,8	138,9	187,4	236,0

Rentekosten nieuw gemeentehuis

Op 31 januari 2023 heeft de raad besloten in te stemmen met het realiseren van de gemeentelijke huisvesting op de locatie 'De Horsel'. Bij de bepaling van de omvang van de exploitatiekosten is rekening gehouden met een rentepercentage van 0%. Daarover is de raad via een raadsinformatiebrief (met als registratienummer 185957/341489) geïnformeerd. De afgelopen periode is de rente gestegen. Om die reden willen we de raad via deze begroting voorstellen om de rentekosten te verhogen tot het actuele rentepercentage van afgerond 3,2%. Dat betekent een belasting van het resultaat voor een bedrag van € 390.000 vanaf het jaar 2026.

Budgetbijstellingen

Gebleken is dat een aantal budgetten die in de begroting zijn opgenomen bijstelling behoeft. Het structurele voordeel van die bijstellingen bedraagt ruim € 600.000 euro per jaar. Hierna wordt uiteengezet waar de voordelen door worden veroorzaakt.

<u>Herverdeling BUIG- middelen</u>
Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Deze BUIG- middelen worden vanaf het jaar 2024 op een nieuwe manier verdeeld over de

gemeenten. De gemeente Beekdaelen is voordeelgemeente en ontvangt als gevolg daarvan € 360.000 per jaar meer dan begroot.

Toerekening compensabele btw aan afval- en rioolheffing
Naast het voordeel als gevolg van de herverdeling van de BUIG- gelden ontstaat ook een voordeel als gevolg van de stijging van de riooluitgaven en de kosten voor afval. Net zoals voorgaande jaren wordt er ook nu voor gekozen om compensabele btw toe te rekenen aan de heffing. Dat betekent dat de btw- component van exploitatiekosten en afschrijvingskosten als voordeel ten gunste van het begrotingsresultaat komen (btw zit niet in de lasten, maar wel in de heffing). Door de hogere kosten van afval en rioleringen stijgt de btw component en daarmee ook het voordeel voor de begroting. Dat voordeel is overigens ook nodig, omdat gemeenten op macro- niveau worden gekort voor de btw die bij het rijk wordt gecompenseerd. Het totale voordeel als gevolg van het vorenstaande bedraagt afgerond € 450.000.

Lagere legesopbrengst door Wet Kwaliteitsborging
Tegenover de hiervoor vermelde voordelen ontstaat een nadeel omdat de Wet Kwaliteitsborging die per 1 januari 2024 ingaat leidt tot een lagere opbrengst van de leges. De verwachte lagere legesopbrengsten bedragen afgerond € 150.000.

Hogere voordelen in de jaren 2024 en 2025
In de jaren 2024 en 2025 is het positieve effect nog groter dan in de jaren daarvoor. Die voordelen komen doordat de in de begroting 2023 geraamde bijramingen op de energiebudgetten wegens de gestegen energiekosten weer kunnen worden afgeraamd. Het prijsniveau bevindt zich voor de gemeente Beekdaelen weer nagenoeg op het niveau van vóór de energiecrisis. Los van dat voordeel vallen de geraamde rentekosten in het jaar 2024 lager uit dan eerder aangenomen. De raad heeft in de eerste burap 2023 besloten een lening af te sluiten van € 25 miljoen. De daarbij horende rentekosten zijn voor de volledige omvang geraamd vanaf het jaar 2024. Aangezien de betreffende gelden deels pas op een later moment nodig zijn, is ervoor gekozen om de lening gefaseerd in 2024 af te roepen. Dat betekent dat de geraamde rentekosten in 2024 lager uitvallen dan eerder aangenomen.

Septembercirculaire 2023 gemeentefonds
De middelen die de gemeente krijgt gestort in het gemeentefonds zijn net genoeg om de loon- en prijsstijgingen te kunnen opvangen. Vanaf het jaar 2027 is echter sprake van een voordeel. Dat voordeel wordt veroorzaakt doordat het accres in dat jaar naar boven wordt bijgesteld.

De onderstaande tabel laat de mutaties zien die het gevolg zijn van de in deze stap vermelde ontwikkelingen (bedragen x € 1.000, + is positief en – is negatief voor het resultaat van de begroting):

Bijstellingen lopende begroting	2024	2025	2026	2027
Raadsvergaderingen september en oktober	-322,2	-398,4	-424,5	-424,5
Nieuw beleid aangekondigd in de kadernota 2024	-53,8	-138,9	-187,4	-236,0
Rentekosten nieuwe huisvesting gemeentehuis	0,0	0,0	-398,8	-398,8
Budgetbijstellingen	1.680,2	1.044,3	690,3	625,9
Septembercirculaire 2023 gemeentefonds	90,8	91,6	-142,2	792,0
Totale bijstellingen lopende begroting 2024	1.395,0	598,7	-462,6	358,6

3. Beleidsontwikkelingen via apart raadsvoorstel

In de kadernota is, naast nieuw beleid dat in de begroting landt, ook aangegeven dat nieuwe beleidsinitiatieven volgen waarvan de extra kosten worden voorgelegd via aparte raadsvoorstellen. Het inzicht dat de kadernota gaf voor wat betreft die beleidsinitiatieven is achterhaald, aangezien een aantal van die raadsvoorstellen al door de raad is vastgesteld in de raadsvergaderingen van september en van oktober.

Onderstaand treft u een geactualiseerd overzicht aan, waarin ook weer de codering is aangebracht voor noodzakelijk beleid (A), nuttig beleid (C) en een mix variant (B). Per beleidsinitiatief is aangegeven in welke paragraaf van deze begroting een nadere toelichting kan worden gevonden. Het betreffende overzicht is puur informatief. Over de betreffende beleidsinitiatieven wordt via deze begroting geen besluitvorming gevraagd (bedragen x € 1.000, + is positief en – is negatief voor het resultaat van de begroting).

Nieuw Beleid											
No	Inventarisatie beleid	Jaar	A,B of C	§	Eenmalig (D)	Dekking (E)	Netto (D-E)	2024	2025	2026	2027
	Programma Sociale leefomgeving										
a	Onderwijshuisvesting school middengebied	2024	A	2.3.3	6.400,0	6.400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b	Uitrol pilot straatcoaches	2026	C	2.3.3	pm	pm	pm	0,0	0,0	100,0	100,0
	Programma Fysieke leefomgeving										
c	Rehabilitaties wegen	2024	A	3.3.3	0,0	pm	0,0	0,0	184,4	455,0	785,4
d	Meerjarig onderhoud culturele kunstwerken	2024	A	3.3.3	pm	pm	pm	0,0	18,0	18,0	18,0
e	Cofinanciering centrumplan Schimmert	2024	A	3.3.3	250,0	0,0	250,0	0,0	0,0	0,0	0,0
f	Meerjarig onderhoudsplan gebouwen	2024	A	3.3.3	0,0	0,0	0,0	600,0	600,0	600,0	600,0
	Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid	2025	C		pm	pm	pm	0,0	1.000,0	1.000,0	1.000,0
g	Uitbreiding standplaatsen woonwagens	2024	B	3.3.3	320,0	0,0	320,0	0,0	0,0	0,0	0,0
h	Renovatie verduurzaming Bloemenbuurt Schinveld	2025	C	3.3.3	1.000,0	700,0	300,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Rentekosten A							0,0	215,5	215,5	215,5
	Rentekosten B							0,0	10,4	10,4	10,4
	Rentekosten C							0,0	0,0	32,4	32,4
	Totalen				7.970,0	7.100,0	870,0	600,0	2.028,2	2.431,2	2.761,6

Naast het beleid dat is vermeld in de tabel is ook sprake van twee andere grote ontwikkelingen die een groot beslag gaan leggen op de gemeentelijke middelen: de onderwijshuisvestingen in Puth en in Nuth. Die grote ontwikkelingen worden gepleegd in de jaren ná het meerjarig perspectief 2024-2027. Zoals het er op dit moment uitziet kunnen die investeringen niet worden uitgevoerd: het resultaat is negatief en het vermogen is ontoereikend. Zeker als de raad ook nog besluit om het nieuwe beleid dat in deze paragraaf

is beschreven uit te voeren. Het spreekt voor zich dat bij ongewijzigde financiële vooruitzichten nieuwe investeringen- bovenop de hier reeds genoemde initiatieven- het financiële resultaat van onze gemeente nog meer verslechteren.

Als de beleidsvoorstellen die zijn beschreven in de bovenstaande tabel unaniem worden overgenomen dan heeft dat grote gevolgen voor het (meerjarig) begrotingsbeeld. De onderstaande tabel maakt dit inzichtelijk (bedragen x € 1.000, + is positief en – is negatief voor het resultaat van de begroting).

Nieuw beleid via aparte raadsvoorstellen	2024	2025	2026	2027
Begrotingsresultaat 2024-2027	970,5	148,3	-2.068,5	-1.859,3
Nieuw beleid via aparte raadsvoorstellen	-600,0	-2.089,8	-2.492,8	-2.823,2
Toekomstig resultaat na raadsvoorstellen	370,5	-1.941,5	-4.561,3	-4.682,5

4. Mogelijke oplossingsrichtingen

Zoals eerder in deze paragraaf beschreven stevent de gemeente vanaf het jaar 2026 af op tekorten. We moeten de komende jaren om die reden op zoek gaan naar mogelijkheden om het resultaat te verbeteren: we kunnen niet anders. Die mogelijkheden kunnen worden gezocht aan de uitgavenkant (besparingen) of aan de inkomstenkant (verhogen lokale heffingen). Onderstaand treft u enige suggesties aan.

Kostendekkend maken afvalstoffenheffing
In de begroting 2023 heeft de raad besloten om een deel van de gestegen kosten van afval niet in rekening te brengen bij de burgers. Besloten kan worden de tarieven weer terug te brengen op een kostendekkend niveau. Dat leidt tot een stijging van het vast recht van ongeveer 25 euro per gezin. Voor de gemeentebegroting betekent dit een voordeel van € 400.000.

Kostendekkend maken leges
De leges in de gemeente zijn al sinds jaar en dag niet kostendekkend. Verhoging tot het kostendekkende tarief betekent een structurele verbetering van het resultaat van afgerond € 500.000.

Inkomensafhankelijke bijdrage WMO
Vanaf het jaar 2026 worden gemeenten voor wat betreft de WMO in de gelegenheid gesteld af te stappen van het wettelijk vastgestelde vaste abonnementstarief. Er kan een inkomensafhankelijke bijdrage worden gevraagd die leidt tot een stijging van de baten enerzijds. Anderzijds leidt de afschaffing van het abonnementstarief mogelijk tot een afname van de vraag en daarmee ook tot een afname van de kosten. De beheerders van het gemeentefonds hebben vanaf het jaar 2026 een korting in het gemeentefonds doorgevoerd, die gemeenten kunnen terugverdienen door het abonnementstarief af te schaffen en de inkomensafhankelijke bijdrage in te voeren. Naar verwachting leidt de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage tot een voordeel van jaarlijks bijna €400.000.

Besparingen
De gemeentelijke budgetten zijn in de begroting opgenomen om de gestelde doelen te bereiken. Verlaging van de budgetten heeft daarmee vanzelfsprekend gevolgen voor de mate waarin de gestelde doelstellingen worden gehaald. De besparingen leiden daarmee tot (vaak negatieve) maatschappelijke effecten. De gemeente is druk doende het besparingspotentieel in kaart te brengen alsmede de negatieve effecten die de besparingen tot gevolg hebben. Op die manier kunnen er voor de toekomst keuzes worden gemaakt.

Verhogen lokale heffingen
Naast besparingen kan ook worden gedacht aan verhoging van de lokale heffingen. Zo kan de toeristenbelasting op termijn worden verhoogd. Dat achten wij niet ondenkbaar met het oog op de investeringen die de laatste jaren hebben plaatsgevonden op het gebied van recreatie en toerisme. Daarnaast bestaat de mogelijkheid de onroerendzaakbelasting te verhogen. Een verhoging van de onroerend zaakbelasting met 1% leidt tot een inkomstenstijging van indicatief € 80.000. Zoals vermeld in het coalitieprogramma ‘Ons thuis, Ons Beekdaelen’ willen we de lastenstijging van de burger zo beperkt mogelijk houden.

Voor de vermelde oplossingsrichtingen geldt, net als voor het nieuwe beleid dat wordt gevraagd via aparte raadsvoorstellen, dat besluitvorming in deze begroting nog niet wordt

gevraagd. Betreffende maatregelen willen we laten afhangen van de omvang van de toekomstige tekorten. In de toekomstige buraps, kadernota's en begrotingen wordt de raad daar actief over geïnformeerd.

In de onderstaande tabel zijn de bedragen die horen bij de oplossingsrichtingen samengevat (bedragen in duizenden euro's).

Mogelijke oplossingsrichtingen	bedrag
Kostendekkend maken afvalstoffenheffing	400,0
Leges kostendekkend maken	507,0
Inkomensafhankelijke bijdrage WMO	390,0
Besparingen (afhankelijk van keuzes die nog gemaakt worden)	pm
Extra verhogen lokale heffingen (afhankelijk van stijgingspercentage)	pm
Totale mogelijke oplossingsrichtingen	1.297,0

5. Reëel en structureel evenwicht

Berekening

Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van structureel evenwicht dient het begrotingsresultaat gecorrigeerd te worden voor incidentele lasten en baten. Voor een specificatie van de incidentele lasten baten wordt verwezen naar de bijlage "Overzicht van incidentele baten en lasten".

Structureel evenwicht (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Begrotingsresultaat	970,5	148,3	-2.068,5	-1.859,3
Correctie incidentele lasten en baten	1.790,1	3.495,3	-18,8	-31,6
Resultaat na correctie incidentele lasten en baten	**2.760,6**	**3.643,6**	**-2.087,3**	**-1.890,9**

6. Reserves en voorzieningen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de reserves en voorzieningen van de gemeente Beekdaelen voor het begrotingsjaar 2024. Voor het jaar 2024 worden de mutaties beschreven van achtereenvolgens de algemene reserve, de bestemmingsreserves en de voorzieningen. Voor een meerjarig overzicht wordt verwezen naar de bijlage 'staat van reserves en voorzieningen'.

Het deel van de reserves waar de gemeente nog vrij over kan beschikken bedraagt naar de huidige inzichten afgerond € 3,2 miljoen. Daar is de afgelopen jaren flink op ingeboet. Mede gelet op de grotere opgaven in de toekomst komt de reservepositie ernstig in gevaar. Dat in combinatie met de tekorten die eerder zijn beschreven in de paragraaf 'begrotingsresultaat en vermogen' maakt dat de gemeente nog behoedzamer dan normaal moet omgaan met nieuwe initiatieven die aanvullende middelen kosten.

Algemene reserve

De algemene reserve van de gemeente bestaat uit een algemeen deel, de reserve herindeling en de reserve nog te bestemmen. De algemene reserves worden nu toegelicht.

- *Algemeen deel*
  De algemene reserve is een reserve waaraan de raad geen bestemming heeft gegeven. Het is vrij besteedbaar vermogen van de gemeente met dien verstande dat het als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers heeft.

- *Reserve herindeling*
  Deze reserve wordt aangewend om de uitgaven te dekken die voortkomen uit de herindeling (fusiebudget).

- *Reserve nog te bestemmen*
  Deze reserve kent weliswaar een bufferfunctie maar hoeft bij een toereikende algemene reserve niet als zodanig te functioneren. De reserve is daarom vrij besteedbaar.

Algemene reserve (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024
Algemene reserve	4.197,4	-	-	4.197,4
Reserve herindeling	52,0	-	14,8	37,2
Reserve nog te bestemmen	4.155,7	47,2	1.038,0	3.164,8
Totaal algemene reserve	**8.405,1**	**47,2**	**1.052,8**	**7.399,5**

Hierna worden de belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen toegelicht:

Toevoegingen:
Op 8 oktober 2019 is het raadsvoorstel verduurzamen gemeentelijke gebouwen aangenomen. De toevoeging aan de reserve nog te bestemmen komt voort uit dit raadsvoorstel en betreft enerzijds lagere energielasten als gevolg van verduurzamen van

gemeentelijke panden en anderzijds de terugbetaling van verstrekte duurzaamheidsleningen.

Onttrekkingen:
De onttrekking aan de reserve herindeling ad € 15.000 betreft de compensatie van de lagere huurinkomsten voor sportaccommodaties. In de begroting 2021 is besloten dat het uitgangspunt voor het geharmoniseerde beleid in de basis budgettair neutraal is. Eventuele nadelige gevolgen worden tijdelijk overbrugd met een overgangsregeling. De kosten voor deze overgang zijn incidenteel en opgenomen in deze begroting en komen ten laste van het fusiebudget. Voor wat betreft accommodaties geldt een overgangsperiode van 4 jaren. 2024 is het laatste jaar van de overgangsperiode.

De reserve nog te bestemmen neemt af met € 1,038 miljoen. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de geclaimde reserve. De geclaimde reserve wordt aangewend ter dekking van kredieten die in deze begroting worden gevoteerd.

Bestemmingsreserves

Het totaal van de bestemmingsreserves bedraagt per 1 januari 2024 € 71,2 miljoen:

Bestemmingsreserve (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024
Bruteringsreserve	49.771,7	-	2.496,4	47.275,3
Reserve niet bestede middelen voorg.dienstjaren	2.207,7	-	318,7	1.889,0
Reserve organisatie ontwikkeling	2.054,5	-	-	2.054,5
Reserve afwachting harmonisatie beleid	1.324,2	-	-	1.324,2
Reserve inzet mjr 2019-2022	93,7	-	-	93,7
Reserve landschapsfonds	315,8	-	-	315,8
Geclaimde reserve	5.342,1	1.161,6	2.377,3	4.126,5
Reserve onderwijshuisvesting asielzoekerskinderen	632,8	-	-	632,8
Reserve participatiebedrijf Vidar	42,4	-	-	42,4
Reserve prijstijging projecten	4.050,4	-	-	4.050,4
Reserve onderwijshuisvesting	5.350,0	2.000,0	-	7.350,0
Totaal bestemmingsreserves	**71.185,3**	**3.161,6**	**5.192,4**	**69.154,5**

Gedurende 2024 nemen de bestemmingsreserves per saldo af met € 2 miljoen. De geraamde aanwendingen zijn groter dan de geraamde toevoegingen. De belangrijkste toevoegingen en aanwendingen worden hieronder toegelicht.

Toevoegingen

Geclaimde reserve
De geclaimde reserve wordt met € 1,1 miljoen verhoogd waarvan ruim € 100.000 ten laste van de reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren en ruim € 1 miljoen ten laste van de reserve nog te bestemmen ter dekking van kredieten. Ook voor de geclaimde reserve geldt dat daar een veelheid van investeringen uit worden gedekt waar de raad al eerder een besluit over heeft genomen.

Voor de periode 2023 tot en met 2027 wordt de wensbus gesubsidieerd ter hoogte van het verwachte exploitatietekort. Hiermee wordt de wensbus financieel ondersteund om de functie ter invulling van een algemeen voorliggende vervoersvoorziening in stand te houden. Binnen het beschikbare budget wordt in 2024 € 23.600 gereserveerd via een toevoeging

aan de geclaimde reserve. Voor de periode 2025 tot en met 2027 vindt een aanwending plaats.

Reserve onderwijshuisvesting
Aan de reserve onderwijshuisvesting wordt in 2024 € 2 miljoen toegevoegd om de toekomstige onderwijshuisvesting te kunnen financieren.

Onttrekkingen

Bruteringsreserve
Om kapitaallasten te dekken wordt de bruteringsreserve voor € 2,5 miljoen aangewend. De reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren wordt voor € 219.000 aangewend ter compensatie voor de gemiste renteopbrengsten wegens de afkoop van de belegging AGP in 2019. Een bedrag van € 100.000 wordt aangewend en toegevoegd aan de geclaimde reserve.

Geclaimde reserve
De geclaimde reserve wordt voor € 2,4 miljoen aangewend ter dekking van uitgaven die verband houden met diverse kredietvoteringen.

Voorzieningen

Onderstaand treft u een overzicht aan van de voorzieningen.

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024
Voorziening pensioenen wethouders	1.256,7	-	-	1.256,7
Voorziening openbare verlichting	404,8	200,0	-	604,8
Voorziening onderhoud gebouwen MOP	2.508,1	601,5	869,9	2.239,7
Voorziening onderhoud gebouwen niet in MOP	106,1	-	-	106,1
Voorziening riolen	5.403,1	-	527,5	4.875,6
Voorziening onderhoud wegen	4.464,0	-	299,1	4.164,9
Voorziening civiele kunstwerken	211,9	6,0	6,0	211,9
Voorziening asbestsanering	27,2	-	-	27,2
Voorziening oninbare debiteuren BsGW	313,5	125,0	-	438,5
Voorziening oninbare debiteuren privaat/publiekrechtelijk	249,9	-	-	249,9
Voorziening spaarverlof	55,7	-	-	55,7
Voorziening afvalverwerking	344,3	-	-	344,3
Voorziening rehabilitatie wegen	-	117,0	-	117,0
Voorziening masterplan 2.0 Schinveld	4.700,0	-	-	4.700,0
Totaal bestemmingsreserves	**20.045,3**	**1.049,6**	**1.702,5**	**19.392,4**

Hierna worden de belangrijkste toevoegingen en onttrekkingen toegelicht:

Toevoegingen
Aan diverse voorzieningen worden bedragen toegevoegd die, op grond van onderhoudsplannen, de komende jaren nodig zijn om onderhoud te kunnen plegen aan kapitaalgoederen. Het gaat om de voorziening openbare verlichting, de voorzieningen onderhoud gebouwen, de voorziening civiele kunstwerken en de voorziening rehabilitatie wegen. Voor oninbaarbaarheid van belastingdebiteuren wordt € 125.000 toegevoegd.

Onttrekkingen
Voor onderhoud gebouwen, wegen en civiele kunstwerken wordt respectievelijk € 870.000, € 299.000 en € 6.000 aangewend. De aanwendingen stroken met de onderhoudsplannen die voor de kapitaalgoederen zijn opgesteld.

Het saldo op de exploitatiebudgetten voor riolering wordt geëgaliseerd door de voorziening riolen voor een bedrag van € 527.000 aan te wenden.

Programma 1 | Inwoners, bestuur en veiligheid

1. 1.1 Inleiding

Anders besturen

Wij willen komen tot een verdere versterking van de manier, waarop Beekdaelen bestuurd wordt. Om tot de beste plannen en uitvoering te komen, willen we een bestuurscultuur die gebaseerd is op collegiaal bestuur, op samenwerken en samen leren, en zeker ook om dit samen met onze inwoners te doen. We staan ten dienste van onze inwoners, ondernemers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het college is toegankelijk, zichtbaar en geïnformeerd. We communiceren helder en transparant over wat wel en niet kan, zodat iedereen weet wat er verwacht kan worden. We werken met elkaar samen op basis van gelijkwaardigheid en we investeren in elkaar. We nemen elkaar serieus en luisteren goed naar elkaar en denken met de ander mee. We houden vast wat goed gaat en staan open voor vernieuwing; met respect voor elkaars verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

Burgerparticipatie

Het is wenselijk om bewoners en belanghebbenden in een vroeg stadium bij beleidsvorming te betrekken en om het draagvlak voor beleid te vergroten en de kennis in de samenleving te benutten. Hiertoe heeft de Raad de participatieverordening aangenomen, welke op 1 juli jl. in werking getreden is. Dat begint met duidelijke communicatie en informatievoorziening over wat er speelt. Hierbij hoort ook het actief benaderen van onze inwoners met een luisterende houding en terugkoppeling over wat er is gebeurd met de ingewonnen informatie bij het formuleren van het definitieve beleid.

De afgelopen jaren hebben wij –naast de harmonisatieslag en het bestrijden van corona- de eerste stappen gezet inzake Burgerparticipatie (waaronder zelfsturing). In de komende jaren continueren wij de burgerinitiatief- en de duurzaamheidstafel, Beekdaelen B(l)oeit!, waarbij burgers zelf initiatieven op het vlak van actieve burgerinitiatieven en innoverende duurzaamheidsprojecten kunnen subsidiëren. Vanaf 1 juli jl. is hier het uitdaagrecht/right to challenge aan toegevoegd.

Daarnaast willen wij de komende jaren de vitaliteit van onze kernen onderzoeken en samen met de burgers bekijken welke langetermijnstrategie gevolgd dient te worden. Wij starten het traject om te komen tot dorpsplannen, waarin aangegeven wordt waar behoefte aan is (mede data gedreven) en welke prioriteiten gesteld moeten worden. De gebiedsgerichte aanpak zal ook een voornaam aandachtspunt vormen voor de beide uit te voeren regiodeals, niet alleen op kernen niveau, maar ook de aanpak van het landelijk gebied. Aan de basis van deze gerichtheid op de kernen staat de nog te actualiseren ‘Strategische visie Beekdaelen, 2023-2032’.

Door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de energietransitie en de implementatie van de Omgevingswet, maar ook recente crisissen verandert er veel in het dagelijkse leven van inwoners. Dit leidt tot een grotere behoefte bij inwoners om invloed uit te oefenen op de democratische besluitvorming. De gemeente vindt het belangrijk om bewoners te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke plannen. Daarnaast staat de gemeente open voor initiatieven uit de samenleving.

In februari 2023 heeft de eindevaluatie van de pilot dorpscoördinator plaatsgevonden. Besloten is om 2 fte dorpscoördinator structureel in te bedden in onze organisatie. De dorpscoördinatoren worden gemeente breed ingezet en werken nauw samen met

ketenpartners zoals maatschappelijk werk, welzijnswerk en jeugd- en jongerenwerkers, boa's en straatcoaches.

Dienstverlening en communicatie

Wij zorgen dat onze dienstverlening passend is bij de situatie en behoeften van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Dit doen wij digitaal waar mogelijk en persoonlijk met maatwerk waar dat nodig is. Hiermee bieden we niet alleen keuzevrijheid en onafhankelijkheid, we bieden ook ruimte voor maatwerk. Wij zorgen voor face-to-face contact als dit leidt tot een beter resultaat. Juist deze menselijke maat van onze dienstverlening verliezen wij bij de vergaande digitalisering niet uit het oog. Waar op een innovatieve manier diensten aangeboden kunnen worden, wordt dit opgepakt.

Hierbij past ook de huisvesting van de ambtelijke organisatie en het bestuur op één locatie. In deze raadsperiode vindt de bouw van een nieuw duurzaam gemeentehuis plaats. De servicebalies burgerzaken zijn hierbij tevens gecentraliseerd op één locatie.

Wij werken klantgericht, dichtbij en transparant. Beekdaelen wil een gemeente zijn die relatief groot is qua oppervlakte, en toch vertrouwd en nabij aanvoelt. In een omgeving waarin wij taken uitbesteden, is en blijft onze ambitie om hét aanspreekpunt te zijn. Wij zijn de regisseur en verbindende schakel. Burgerbetrokkenheid in onze dienstverlening vinden wij belangrijk en dat begint bij een goede communicatie. Dat betekent continu in verbinding staan met inwoners, ondernemers, organisaties en partners. We zetten derhalve in op een vernieuwde communicatie met daarin opgenomen:

- De basis moet op orde zijn. We zijn betrokken en sturen op kwaliteit. Zaken als een dienstbare instelling, volledige en tijdige informatie, leesbare teksten en snel en duidelijk binnen gestelde termijnen reageren op vragen en verzoeken moeten goed georganiseerd zijn.

- Wij vinden het belangrijk dat bestuurders en volksvertegenwoordigers zichtbaar en benaderbaar zijn voor de inwoners. Bij langlopende trajecten wordt tussentijds informatie gegeven, waarbij de informatiebehoefte van de inwoners centraal staat. Op die manier weten de inwoners welke plannen op welk tijdstip in welke wijk ten uitvoer worden gebracht.

- Bij aanvragen staat de houding 'ja, tenzij' centraal. Wij hebben aandacht voor de manier waarop wij onze diensten verlenen. Dienstverlening blijft immers mensenwerk en daarmee kan het verschil gemaakt worden.

Strategische personeelsplanning

De wereld om ons heen is constant in beweging. Onze interne organisatie moet hierop inspelen door wendbaar en toekomstbestendig te zijn. Om de kwaliteit van de dienstverlening aan onze burgers en de opgaven en ambities waar we voor staan, nu en in de toekomst, waar te kunnen maken vindt er een continue afstemming plaats tussen de koers van de organisatie en sturing op de samenstelling van ons personeelsbestand. We maken het verschil tussen het benodigd en beschikbaar personeel in de toekomst, zowel in kwaliteit als kwantiteit, heel concreet en sturen op basis van de uitkomsten proactief op de

bezetting van functies en de inzet van HR-beleid en instrumentarium. Hierdoor blijft de slagkracht van de organisatie behouden. Waar nodig investeren we gericht in opleiding en ontwikkeling waardoor kennis, continuïteit en innovatie geborgd zijn. Dit is een geheel en vormt een doorlopend en cyclisch planningsproces.

Openbare orde en veiligheid

Veiligheid is een belangrijk aspect in de leefomgeving in onze kernen. Diverse vormen van overlast, high impact crimes en ondermijning hebben inbreuk op het subjectieve veiligheidsgevoel van de burgers. Op de eerste plaats zetten we in op preventie en een multidisciplinaire aanpak in de interventieteams en maken we indien nodig gebruik van de diensten van het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad. Ook zetten wij in op preventie van digitale criminaliteit door het verhogen van de weerbaarheid van inwoners.

Met de Parkstadgemeenten, politie en het openbaar ministerie werken wij regionaal samen. Ook zetten we specifiek in op de verdere intensivering van de integrale aanpak van de georganiseerde criminaliteit binnen onze politieregio, zoals de regio brede toepassing van de Integrale Ondermijningsbeelden, de integrale casusaanpak via de Ondermijningstafels en het operationeel maken van een Regionaal Interventie Team dat ondersteund wordt door een regionaal Informatieknooppunt en (gezamenlijke) preventie (campagnes). Ook de meervoudige aanpak van ondermijning in de Beekstraat in Schinveld krijgt- mede via de uitvoering van de regiodeal Parkstad- prioriteit.

Op het gebied van toezicht & handhaving focussen wij ons meer op projectmatig werken. Dit betekent dat in bepaalde periodes onze aandacht meer is gericht op bepaalde thema’s, zoals schoolroutes, blauwe zones en hondenpoep, in plaats van enkel fixi-meldingen.

2. 1.2 Wat willen we bereiken?

Wij staan voor een gemeente waar gemeenschap en gemeente samen optrekken en onderling verbonden zijn. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- Beekdaelen bestaat uit 15 kernen met hun eigen identiteit; een goed instrument om maatwerk per kern te realiseren of te actualiseren is het in samenwerking met de burger opstellen van dorpsontwikkelingsplannen.

- Wij gaan uit van korte lijnen tussen inwoners en overheid en een goede samenwerking tussen inwoners, raad, college en werkorganisatie.

- Goede communicatie, samenwerking en feedback leiden tot een optimale dienstverlening, die digitaal is waar mogelijk en persoonlijk waar nodig.

- Gemeente Beekdaelen is een prettige werkgever, waar mensen zich kunnen blijven ontwikkelen, ideeën worden gewaardeerd en in een goed samenspel een bijdrage aan de samenleving wordt geleverd.

- Inzake de openbare orde en veiligheid zetten we in op het vergroten van zowel de objectieve als de subjectieve veiligheid en op bestrijding en voorkómen van ondermijning.

3. 1.3 Wat gaan we daarvoor doen?

3.1.1.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Inwoners, bestuur en veiligheid'

Vernieuwing en uitvoering dienstverleningsvisie en communicatievisie

Op basis van een herijkte dienstverleningsvisie en communicatievisie werken wij in 2024 aan de verdere ontwikkeling van onze dienstverlening en de vernieuwing van onze communicatie. De weg die wij ingeslagen zijn wordt verder vervolgd. Beekdaelen maken we (nog steeds) samen: digitaal waar mogelijk en persoonlijk waar nodig. Met als speerpunten: klantgericht, dichtbij, duidelijk en transparant. Er zijn nieuwe invloeden en communicatiemiddelen waar we invulling aan gaan geven. De realisatie van de nieuwe dienstverleningsvisie en communicatievisie wordt in 2024 verder vertaald naar concrete uitvoeringsprogramma’s en projecten. Denk aan de implementatie van social media en chatten, de livegang van de persoonlijke internetpagina en trainingen voor helder en begrijpelijk schrijven. Mochten voor de implementatie extra financiële middelen nodig zijn, dan leggen wij dit met een separaat voorstel ter besluitvorming voor.

Artificial Intelligence

Ook de overheid gebruikt steeds meer algoritmes om gegevensverwerking en menselijke handelingen in processen te automatiseren. Hierbij dienen dezelfde basisprincipes (gelijke behandeling en geen inperking van vrijheden) te worden gerespecteerd als alle andere dienstverlening door de gemeente Beekdaelen. Algoritmes moeten open en controleerbaar zijn en inwoners van Beekdaelen moeten toegang hebben tot begrijpelijke en actuele informatie over hoe algoritmes hun leven kunnen beïnvloeden. Het bijhouden van algoritmeregisters wordt een verplichting voor elke overheidsorganisatie en er komt toezicht op algoritmes. Na vaststelling van de Europese en Nederlandse wetgeving, vaststelling van het AI normenkader en uitvoering van de impactanalyse kunnen wij de gemeentelijke activiteiten en de financiële consequenties hiervan concreet vaststellen.

Digitaal werken en innovatie

Exponentiële groei én adaptie van technologie door burgers en bedrijven eisen ook van ons als gemeente dat wij onze diensten goedkoop, snel, gemakkelijk, locatie- en tijdonafhankelijk aanbieden, opdat zij hun eigen zaken met de gemeente online kunnen regelen en de dienstverlening kunnen volgen; dat wij met de inzet van nieuwe technologie en slimme inzet van data nieuwe manieren van dienstverlening en burgerparticipatie mogelijk maken. Leveranciers ontwikkelen hun applicaties steeds verder door en implementeren ook vernieuwingen, deels als gevolg van wet- en regelgeving, deels door toepassing van slimme technologie zoals algoritmes, zelflerende applicaties en chatbots die o.a. ondersteuning kunnen bieden bij digitale dienstverlening of bij beleidsontwikkeling. Op het moment dat vernieuwingen substantiële financiële consequenties hebben en aanvullende middelen nodig zijn, dan leggen wij hiervoor een concreet adviesvoorstel voor.

Informatiebeveiliging en privacy

Onze burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat onze dienstverlening op een veilige manier verloopt en dat we verantwoord omgaan met hun gegevens. Digitale

veiligheid is een vereiste voor een kwalitatief goede informatievoorziening van de overheid, evenals echtheid en toegankelijkheid van informatie. Deze urgentie wordt versterkt doordat fysieke én digitale dreigingen wereldwijd een grote vlucht nemen. Ook in 2024 moeten we zeer alert blijven. Tegelijkertijd met de inzet van slimme technologie en datagedreven werken moeten we de privacy, informatieveiligheid en ethische belangen borgen. Hierbij gaan we uit van onderliggende doelstellingen, houden we rekening met de verschillende belangen en zijn we kritisch op de vraag wat verantwoord is vanuit het oogpunt van ethiek, privacy en informatieveiligheid. Informatieveiligheid, privacy en ethiek gelden voor alle gemeentelijke taken en projecten, raken alle afdelingen en kunnen grote risico's veroorzaken. Gelet hierop investeren we doorlopend in het versterken van de alertheid en bewustzijn binnen onze organisatie, opdat we bewust omgaan met risico's en deze tot een minimum kunnen beperken.

Invoering omgevingswet

De Omgevingswet bundelt regels voor ruimtelijke projecten, maakt samenwerking tussen partijen gemakkelijker en biedt ruimte voor burgerparticipatie en interactie. Na herhaaldelijk uitstel wordt de Omgevingswet op 1 januari 2024 ingevoerd. Technische problemen met het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en de ICT-systemen zijn deels verholpen. Verdere aanpassingen en finetuning van processen en ICT-systemen zijn nog in volle gang en zullen wij ook in 2024 nog voortzetten. Hetzelfde geldt voor invoering van de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) welke in fases zal geschieden. Dit laatste heeft negatieve gevolgen voor de inname van leges door gemeenten.

3.2.1.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting

Werkplekken

De huidige werkplekken op kantoor zijn afgeschreven. Dit blijkt ook uit het aantal storingen. Hetzelfde geldt ook voor de laptops en de apparatuur in de vergaderruimten. De huidige werkplekvoorzieningen staan efficiënt (samen-)werken in de weg en zijn voor het beheer tijdrovend. Wij stellen nieuw beleid op voor de inzet van eigentijdse werkplekken. Hierbij houden we rekening met het gebruik van bestaande en nieuwe technologie, integratie van teams op de werkplek voor vergaderen en samenwerken. De werkplekken moeten voldoen aan de eisen om zonder beperkingen tijd-, plaats- en locatie-onafhankelijk te kunnen (samen-)werken. De meerkosten bedragen op termijn ruim € 164.000. Eind 2023 leggen wij het nieuwe werkplekkenbeleid voor, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de definitieve toekomstige huisvesting.

Datagedreven werken

In 2021 heeft het college de startnotitie vastgesteld voor de invoering van datagedreven werken om beter grip op kosten en kwaliteit te houden, efficiency te vergroten en gerichter te kunnen adviseren. In 2022-2023 is een marktverkenning uitgevoerd om een goed beeld te krijgen van de hiervoor benodigde en beschikbare technologie. In 2023 is op basis van de resultaten van het marktonderzoek een pilot gestart met een datawarehouse. In de begroting is een eenmalig krediet van € 80.000 beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van pilots en marktonderzoeken. Voor realisatie en onderhoud van de dataplatformen verwachten wij een aanvullend bedrag nodig te hebben van 142,8 duizend euro. Na

afronding van deze fase evalueren wij wat de vervolgstappen zijn en welke financiële consequenties hieraan zijn verbonden.

Kinderraad

Op dit moment wordt in samenwerking met de leerlingenraden van de basisscholen in Beekdaelen onderzocht hoe dit het best concreet kan worden ingevuld. Het initiatief kan bij de leerlingenraden en in de gemeenteraad op draagvlak rekenen. De verwachte kosten bedragen 5,0 duizend euro per jaar. Het college pakt dit samen met ondersteuning van enkele jonge politici en de griffie verder op.

Aanschaf nieuw zaaksysteem

Nu de vaste contractperiode met de huidige leverancier is afgelopen wil de gemeente een aanbesteding starten voor de aanschaf van een nieuw zaaksysteem. Het zaaksysteem wordt door de gemeente gebruikt om alle werkprocessen die niet ondergebracht kunnen worden in taak-/team specifieke applicaties te beheren, zodat deze op een zaakgerichte en archiefwaardige wijze worden vastgelegd en behandeld.

1.4 Welke beleidsindicatoren zijn van toepassing?

Nr.	Beleidsindicator	Toelichting	Gemeente	Score
1.	Overhead	Omschrijving: De overheadkosten als percentage van de totale lasten. **Bron: eigen gegevens**	Beekdaelen	12,03%
2.	Formatie	Omschrijving: De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari 2023 per 1.000 inwoners. **Bron: eigen gegevens**	Beekdaelen	6,37 fte
3.	Bezetting	Omschrijving: De werkelijke bezetting in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari 2023 per 1.000 inwoners **Bron: eigen gegevens**	Beekdaelen	6,12 fte
4.	Apparaatskosten	Omschrijving: De kosten per inwoner van de apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) per inwoner Bron: eigen begroting	Beekdaelen	683,86
5.	Externe inhuur	Omschrijving: De kosten van externe inhuur uitgedrukt als percentage van de loonsom vermeerderd met de totale kosten voor externe inhuur. Deels gefinancierd uit frictie personeel en generatiepact. Bron: eigen begroting	Beekdaelen	0,48%
6.	Verwijzingen Halt	Omschrijving: Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-18 jaar. Bron: Bureau Halt Jaar: 2022	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	3,0 8,0
7.	Jongeren met delict voor de rechter	Omschrijving: Het percentage jongeren (12-23 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Bron: CBS- Jeugdmonitor Jaar: 2021	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,0% 1,0%
8.	Winkeldiefstal	Omschrijving: Het aantal winkeldiefstallen per 10.000 inwoners. Bron: CBS: Diefstallen Jaar: 2022	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	7,24 12,27
9.	Geweldsmisdrijven	Omschrijving: Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.). Bron: CBS- Criminaliteit Jaar: 2021	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,5 3,2
10.	Diefstal uit woning	Omschrijving: Het aantal diefstallen uit woningen, per 10.000 inwoners. Bron: Politie Jaar: tweede kwartaal 2023	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,67 2,15
11.	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Omschrijving: Het aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde, per 1.000 inwoners.	Beekdaelen:	4,0

		Bron: CBS- Criminaliteit Jaar: 2022	Gemeente 25-50 dzd inwoners:	4,8

1.5 Wat gaat het programma kosten?

Inwoners, bestuur en veiligheid (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
lasten per taakveld:				
0.1 bestuur	-1.867	-1.867	-1.867	-1.946
0.2 burgerzaken	-995	-1.008	-1.051	-1.122
0.4 overhead	-9.406	-9.099	-11.056	-9.511
1.1 crisisbeheersing en brandweer	-2.885	-2.881	-2.883	-2.881
1.2 openbare veiligheid	-1.785	-1.760	-1.635	-1.628
totale lasten	-16.939	-16.616	-18.493	-17.089
baten per taakveld:				
0.2 burgerzaken	584	600	703	785
0.4 overhead	22	22	5.022	22
1.1 crisisbeheersing en brandweer	102	102	102	102
1.2 openbare veiligheid	50	50	-	-
totale baten	758	774	5.827	909
Saldo van baten en lasten bestaand beleid	-16.181	-15.842	-12.667	-16.180
Resultaatbestemming:				
0.10 Toevoeging reserves	-3	-3	-5.003	-3
0.10 Onttrekking reserves	848	683	1.966	419
Saldo resultaatbestemming	844	680	-3.038	416
Resultaat programma	-15.337	-15.162	-15.704	-15.765

Programma 2 | Sociale leefomgeving

1. 2.1 Inleiding

Gezond Beekdaelen

Om te bevorderen dat onze inwoners zo weinig mogelijk zorg nodig hebben en zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen verblijven, zetten we verder in op preventie onder de noemer 'Positieve Gezondheid Beekdaelen'. Daarnaast verwachten we effecten van onze deelname aan Trendbreuk Zuid-Limburg. Beekdaelen kent veel laagdrempelige voorzieningen waar mensen terecht kunnen voor activiteiten, ontmoeting en advies met als doel dat inwoners op eigen kracht actief blijven en niet terecht komen in levenssituaties die tot zorgvragen leiden. Steeds meer mensen wonen alleen. Voor de zelfstandigheid van ouderen is dat in zijn algemeenheid een positieve ontwikkeling. Echter, het risico van langer alleen zelfstandig wonen is vereenzaming. Wij vinden het belangrijk dat ouderenbonden, geloofsgemeenschappen, buurtgenoten, vrijwilligers en mantelzorgers aandacht voor deze doelgroep houden. Gezien de vergrijzing van de bevolking zal er steeds meer een beroep gedaan moeten worden op mantelzorg. Het ontlasten van mantelzorgers heeft onze aandacht. Tevens is het belangrijk, dat ouderen op de hoogte gebracht worden van de voorzieningen die er voor hen in de buurt zijn. Daar kunnen zij andere mensen ontmoeten (in de hoeskamers), meedoen aan activiteiten en informatie en advies krijgen. We bevorderen gezond leven langs de weg van verstand, verleiding en ondersteuning. Het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) Plan van aanpak moet, vanaf 2024, zorgen voor een - nog meer - integrale aanpak hiervan.

Het vrijwilligerswerk en de eerstelijnsvoorzieningen, zoals het maatschappelijk werk en de cliëntondersteuning, zijn goed ontwikkeld in Beekdaelen. Samen met onze partners kijken wij naar de specifieke situatie (de vraag achter de vraag) van inwoners en leveren zoveel mogelijk maatwerk. Een snelle start van de benodigde zorg is belangrijk om te voorkomen dat mensen dieper in de problemen raken. Als we daar invloed op kunnen uitoefenen in lokaal of regionaal verband doen we dat. We geven onze professionele en vrijwilligersorganisaties ruimte en vertrouwen en maken afspraken om met de ingezette gemeenschapsgelden optimale (zowel kwantitatieve als kwalitatieve) resultaten te halen zonder onnodige bureaucratie. We stimuleren het werken in de geest van de regels in plaats van een rigide toepassing van de regels. Het CMWW gaat (na aanbesteding van maatschappelijke dienstverlening) vanaf 2024 passende ondersteuning en hulp aanbieden aan alle inwoners op het gebied van maatschappelijk- en welzijnswerk. Het doel is te komen tot een prettige en duurzame samenwerkingsrelatie tussen de gemeente en aanbieder die de gemeente in staat stelt om regie te voeren en de aanbieder in staat stelt optimaal uitvoering te geven aan haar inhoudelijke expertise.

Decentrale taken: participatie - jeugd - Wmo

Gemeenten, de zorgsector en de gemeenschap staan als gevolg van maatschappelijke en demografische ontwikkelingen, bezuinigingen, decentralisatie van rijkstaken naar de gemeenten (Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet in 2015) en stelselwijzigingen in de zorgsector (de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg), voor een grote uitdaging in het sociaal domein. Om het sociaal domein beheersbaar en betaalbaar te houden, efficiënt in te richten en op de juiste wijze in te zetten, is het nodig om gezamenlijk met onze professionele contractpartners dezelfde visie te onderschrijven, uit te dragen, uit te voeren en om ook beleidsmatig te innoveren. Om integraal beleid te ontwikkelen en te monitoren of

dit het gewenste effect heeft, is het onontbeerlijk om te beschikken over betrouwbare integrale data (intern - extern).

Op basis van data:
- wordt in kaart gebracht in welke mate bepaalde uitdagingen in welke wijken en buurten spelen;
- kan het beleid geëvalueerd en bijgesteld worden;
- kunnen nieuwe ondersteuningsarrangementen ontwikkeld worden;
- kunnen de inkoop en subsidiëring van ondersteuningsarrangementen bijgesteld worden;
- wordt inzicht verkregen in de samenhang en substitutie tussen de financieringspijlers, waarmee de samenwerking tussen gemeenten, contractpartners en zorgverzekeraars versterkt kan worden;
- kunnen wij nog meer integraal samenwerken en komen tot de juiste beleidsafwegingen en interventies.

De data kunnen verrijkt worden door deze af te zetten tegen relevante demografische kenmerken en ervaringen van inwoners en professionele partners. Hiermee wordt een vergelijking tussen wijken mogelijk en ontstaat meer inzicht. Ook kan een vergelijking met andere gemeenten of referentiegroepen gemaakt worden. Dit geeft ons de komende jaren meer inzicht om weloverwogen keuzes te maken voor interventies en regionale samenwerking.

Laat onverlet dat:
- Ons participatiebeleid gericht is op het, al dan niet met begeleiding of ondersteuning, weer gaan werken voor degenen die dat kunnen en op een warmhartig armoedebeleid gebaseerd op de menselijke maat.
- We ervoor willen zorgen dat iedereen mee kan doen, ook nu het aantal mensen dat – vanwege onder meer de energiecrisis- onder de armoedegrens leeft, toeneemt;
- We een actief positief en preventief jeugdbeleid voeren gericht op gezondheidsbevordering, opvoedondersteuning en het voorkomen van leer- en ontwikkelingsachterstanden;
- Wij het regionaal opgestelde transformatieplan jeugd 2023, waarin beschreven is hoe invulling wordt gegeven aan de gestelde doelen gericht op een besparing van de kosten en een versterkte samenwerking met betrekking tot de toegang, een verbeterd in- en uitstroomproces en een intensief contractmanagement, uitvoeren.
- Elke inwoner in de gemeente Beekdaelen meetelt en moet kunnen rekenen op enigerlei vorm van (Wmo)ondersteuning van de gemeente als daar noodzaak toe is.

Vitale kernen: onderwijs - cultuur - sport - verenigingen

Op basis van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs in Beekdaelen wordt er gewerkt aan de realisatie van het kindcentrum in Amstenrade en is de locatiestudie voor de kindvoorziening middengebied afgerond. De keuze is gemaakt om te ontwikkelen in Merkelbeek op de plek/of in de directe omgeving van de huidige school in Merkelbeek. Daarmee wordt er gewerkt aan het toekomstbestendig maken van de leeromgevingen passend bij onze kinderen in Beekdaelen. In het kader van de samenwerking in het Middengebied Zuid- Limburg voeren we binnen de thematische samenwerkingslijn Vitale Samenleving het project Gezonde Groene School uit. Hiermee brengen we een beweging op gang waarin gezond leven (uit de groene omgeving) en meer beweging (in de groene omgeving) de standaard worden voor kinderen, ouders en maatschappelijke partners. In 2024 wordt een aantal projecten uitgevoerd zoals het vergroenen van schoolpleinen met een educatief karakter.

De gemeente heeft op basis van een schoolscan met scholen en kindpartners gezamenlijk een verdeling gemaakt van de Nationaal Programma Onderwijsmiddelen (NPO). Vervolgens zijn de scholen en de kinderopvangorganisaties gezamenlijk per koppel (school + kind partner) aan de slag gegaan over de inhoud waaraan de NPO-middelen worden besteed en hebben hierbij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de scan. Daarbij wordt ingezet op projecten en/of programma's die de doorlopende leerlijn van 0-12 jaar ondersteunen en die ondanks incidentele inzet toch duurzaam effect sorteren met als doel om de gevolgen van de coronacrisis (achterstanden) op te vangen. De eisen die door de gemeente gesteld zijn aan de inzet zijn dat de middelen enkel op groepsniveau, niet op individueel kindniveau, een bijdrage leveren aan de bekwaamheid van de leerkracht/pedagogisch medewerker, dat de inzet gezamenlijk uitgevoerd wordt op school én de voorschoolse partner en dat uiterlijk gestart dient te worden per 1 januari 2024.

Beekdaelen voert een actief onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Alle kinderen verdienen een goede start van hun schoolcarrière. Deze vormt immers een belangrijke basis voor een gezond en gelukkig leven. Samen met kindexperts als de jeugdgezondheidszorg, voorschoolse voorzieningen en basisscholen geeft de gemeente invulling aan een kader voor het tegengaan van onderwijsachterstanden. Het huidige onderwijsachterstandenbeleid wordt eind 2023 geactualiseerd met en door onze kindexperts. De actualisatie is tot stand gekomen door twee netwerkbijeenkomsten te organiseren en gezamenlijk te evalueren, het in beeld brengen van vraag en waagstukken in het maatschappelijke veld in relatie tot het OAB en het formuleren van collectieve ambities voor de nieuwe OAB-periode 2023-2027 waar aan al onze kindexperts zich hebben gecommitteerd.

Aanvullend op het herschreven OAB is ook het peutervolgsysteem geactualiseerd. Dit item kwam naar voren in de projectgroep van Beekdaelen Hard voor Taal. Door de volgsystemen meer op elkaar af te stemmen en op schoolniveau afspraken te maken aan de hand van het nieuwe OAB bereiken wij zoveel mogelijk kinderen (met een risico op) onderwijsachterstand en wordt er een samenhangend aanbod gerealiseerd.

Cultuur draagt bij aan het woon- en leefklimaat van onze kernen en is daarmee onmisbaar in de samenleving. Iedereen verdient de kans om op zijn of haar eigen manier met cultuur bezig te zijn. Cultuur maken geeft plezier, brengt mensen samen en maakt de verhalen van ons allemaal zichtbaar. In de komende jaren wordt ingezet op de uitvoering van het programma Kunst en Cultuur. We willen dat de culturele partners concreet gaan werken aan één lokale uit-agenda voor alle activiteiten in de gemeente. We stimuleren dat er culturele en andere evenementen in onze dorpen kunnen plaatsvinden. We nodigen uit om naast lokaal gebonden evenementen ook evenementen op te zetten die interessant zijn voor de hele gemeente en kunnen bijdragen aan de binding tussen de dorpen.

Cultureel erfgoed moet breed toegankelijk zijn en verdient het om in stand te worden gehouden. Onderhoud en restauratie van monumenten vragen om aandacht. Speciale inzet vergt de instandhouding van lokale historisch waardevolle gebouwen en landschappen. Monumenten laten het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpen zien en dragen bij aan de kwaliteit van de beleving; immaterieel erfgoed zoals sinterklaasintocht, carnaval en schutterijen zijn historisch verankerd en zorgen voor verbinding in de gemeenschap. Wij stimuleren de samenwerking tussen organisaties, zodat er meer samenhang en gemeenschappelijke prioritering voor erfgoed kan ontstaan.

Sport en bewegen zijn belangrijk. Het zijn manieren om andere mensen te ontmoeten en ze dragen bij aan de gemeenschapsvorming in relatie tot leefbaarheid, sociale cohesie en gezondheid. Ondanks een rijk verenigingsleven, staan de verenigingen in Beekdaelen veelal onder druk. Vrijwilligers- en ledenbestanden lopen terug terwijl accommodaties verouderd

raken. Daarom stimuleert de gemeente Beekdaelen samenwerking tussen sportverenigingen en ondersteunt - waar mogelijk- burgerinitiatieven zoals Park de Oirsprong. Naast sportaccommodaties en sportverenigingen moet er ook ruimte zijn om in niet-georganiseerd verband sportief bezig te zijn. We zorgen voor voldoende speelgelegenheden, voor beweegroutes (Beekdaelen route) en voor plekken met beweegelementen voor volwassenen en jongeren. Het speelruimtebeleid dat in ontwikkeling is draagt hieraan bij, met name door het omvormen van 'traditionele' speellocaties naar sport-, spel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud.

De maatschappelijke accommodaties vormen een spil in het sociaal welzijn en vitaal houden van onze inwoners in Beekdaelen. Ontwikkelingen rondom teruglopende ledenaantallen, afnemende participatie in sport & cultuur, toenemende exploitatiekosten en de verduurzamingsopgave voorziet de gemeente Beekdaelen met een belangrijke opdracht: het creëren van actueel en toekomstbestendig strategisch accommodatiebeleid. Eind 2023 wordt de gemeenteraad van Beekdaelen een kader stellend document aangeboden, alvorens er in 2024 gewerkt zal worden aan een uitvoeringsprogramma, waarin de effecten van deze kaders verder in beeld worden gebracht.

Nieuwkomers: inburgering - vluchtelingen - statushouders

Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering in werking getreden. De uitvoering van deze Wet, zoals het laten doorlopen van een inburgeringstraject door de betreffende statushouders en het bieden van Maatschappelijke begeleiding aan nieuwe statushouders ligt volledig bij ISD Kompas.

Naast de uitvoering van de inburgeringswet zien wij ons geplaatst voor een majeure opgave op het gebied van opvang van vluchtelingen. Dit zijn onder andere vluchtelingen die formeel een status ontvangen hebben (statushouders) en waar elke gemeente er jaarlijks een fors aantal van moet huisvesten. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met de diverse- in onze gemeente- werkzame woningcorporaties. Het jaarlijks te huisvesten aantal statushouders per gemeente loopt, vanwege de hoge landelijke instroom, fors op en vergt veel van de capaciteit van de sociale woningen.

Vanaf 2022 vangen wij daarnaast ook vluchtelingen uit Oekraïne op. Dit zal ook in 2024 nog aan de orde zijn. Wij geven de voorkeur aan kleinschalige locaties –zoals leegstaande schoolgebouwen of ander gemeentelijk vastgoed- verspreid over de kernen. We zijn van mening dat integratie in de samenleving optimaal plaatsvindt als mensen de taal spreken. Taalvaardigheid zorgt voor snellere deelname aan werk of andere vormen van participatie in de samenleving. We zetten daarom het actieve beleid met betrekking tot het Taalhuis in combinatie met de bibliotheken, sociale partners en de participatiewinkel door. De nieuwkomers krijgen, net als alle andere inwoners van onze gemeente, optimale kansen om zelfstandigheid te ontwikkelen.

Verder geven wij in 2024 invulling aan de door de raad aangenomen motie inzake het verlenen van medewerking aan structurele uitbreiding van het AZC met 150 plekken.

Centrumplan Nuth

De gemeente Beekdaelen is voornemens om extra impuls te geven aan het centrum van de kern Nuth. Dit project maakt onderdeel uit van de Regio Deal Parkstad 2023-2025. De

aanpak is met name gericht op sociaaleconomische structuurversterking en veiligheid. Op dit moment wordt aan de eerste uitwerking van een projectplan gewerkt en de “bidboek” aanvraag regio deal Parkstad, welke in de 2e tranche (medio februari/maart 2024) wordt ingediend.

Masterplan Nuth

Voor Nuth wordt -in vervolg op het project Nuinhofwijk- ook een Masterplan ontwikkeld dat inzet op de revitalisering van -met name- het centrum. Momenteel vinden voorbereidingen plaats, in samenwerking met stakeholders, voor het opstellen van een “Bidboek” met als doel om te komen tot een aanvraag regiodeal 2e tranche medio feb/mrt 2024.

Gemeenschapshuis Sweikhuizen

Als gevolg van actuele ontwikkelingen en veranderingen in beheer en exploitatie van het Rector Raevenhuis in Sweikhuizen, doorlopen we samen met de gemeenschap een traject om te bezien of een toekomstbestendige gemeenschapsvoorziening in Sweikhuizen haalbaar en betaalbaar is en op voldoende draagvlak en commitment vanuit de samenleving kan rekenen. We bevinden ons in de verkenningsfase waarbij diverse scenario’s worden onderzocht.

Masterplan Schinveld 2.0

Voor revitalisering van de kern Schinveld -met name het centrum- is samen met stakeholders en inwoners het Masterplan 2.0 Schinveld ontwikkeld. Het idee erachter is dat wanneer veiligheid, leefbaarheid en vitaliteit van het centrum wordt bevorderd, dit positief uitstraalt op de rest van de kern. Waar we parallel ook o.a. werken aan de verduurzaming van de gezinswoningen. Daarnaast is er aanhaking op de bestuurlijke aanpak ondermijning Beekstraat. Doel van het Masterplan is het bieden van kaders voor de uitwerking van afgebakende en geprioriteerde deelgebieden in het Centrum. Het gaat om ruimtelijke, programmatische en financiële kaders. Het Masterplan zet in op verzilvering van kansen die zich vanuit diverse processen voordoen.

2. 2.2 Wat willen we bereiken?

Wij staan voor een gemeente die bevordering en behoud van vitale en gezonde burgers in Beekdaelen nastreeft. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- Wij willen een inclusieve samenleving in Beekdaelen. Iedereen hoort erbij en iedereen moet kunnen meedoen. We staan open voor initiatieven vanuit de bevolking.

- Inwoners zorgen primair voor zichzelf, maar kunnen op ons rekenen als ze zich niet meer helemaal zelf of met behulp van hun omgeving kunnen redden.

- We stimuleren onze inwoners om actief mee te doen en bevorderen de (samen) zelfredzaamheid in de samenleving. Onze dienstverlening sluit daarop aan door het hanteren van de 'menselijke maat' en een integrale en laagdrempelige aanpak. We hebben de ambitie om in meer kernen een 'hoeskamer' te faciliteren.

- Het bestrijden van armoede en eenzaamheid onder kinderen, jongeren en ouderen zijn speerpunten.

- De lichamelijke en psychische gezondheid en het sociaal welbevinden van kinderen, volwassenen en ouderen worden verder versterkt.

3. 2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

3.1.2.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Sociale leefomgeving'

Accommodatiebeleid

Het streven is om begin 2024 de uitvoeringsnota accommodatiebeleid aan de gemeenteraad van Beekdaelen aan te bieden. In de uitvoeringsnota zal de praktische uitwerking van de vastgestelde kaders (december 2023) van het accommodatiebeleid worden uitgewerkt, alsmede mogelijk de financiële gevolgen voor zover de financiële paragraaf in het accommodatiebeleid niet toereikend is gebleken.

Op 27 juni jl. heeft de gemeenteraad het visiedocument 'Toekomst van tennis in Beekdaelen' vastgesteld. De gemeente gaat toekomstige investeringen beperken tot twee tennisparken: één in Beekdaelen zuid en één in Beekdaelen noord. Bij een investeringsvraag in verband met de invulling van de activiteiten van de racketsport en verduurzaming wordt aan de raad een apart voorstel aangeboden ter besluitvorming.

Onderwijshuisvesting Puth en Nuth

De businesscase onderwijshuisvesting Nuth, Wijnandsrade en Vaesrade staat in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) benoemd voor het jaar 2029. Naar verwachting zal een locatiestudie plaatsvinden om de locatie van het kindcentrum te bepalen. De verwachting is dat vanaf 2029 kosten gemaakt worden in de voorbereidingsfase, waarna een separaat krediet gevraagd wordt voor de uitvoering.

De uitvoering voor het ontwikkelen van een kindcentrum in Puth staat in het IHP benoemd voor het jaar 2026. Behoudens een voorbereidingskrediet om een locatiestudie uit te voeren en voorbereiding te treffen om te komen tot realisatie, is de verwachting dat uitvoering (en dus kosten) zal plaatsvinden in 2028.

3.2.2.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting

Beschermd wonen/ Skaeve Huse

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 verplicht elke gemeente om te voorzien in opvang en beschermd wonen en geeft daarbij ook aan dat gemeenten moeten voorzien in een plan opdat cliënten zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven. Cliënten die beschermd wonen of opvang ontvangen moeten een veilige woonomgeving hebben en, indien mogelijk, weer in staat worden gesteld om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

In 2018 is in het kader van de landelijk verplichte doordecentralisatie Beschermd Wonen, waarbij gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor voldoende aanbod van Beschermd Wonen, door alle gemeenteraden van Parkstad de nota "Visie Opvang en Beschermd Wonen Parkstad" vastgesteld. Hierin is afgesproken dat de uitwerking van te realiseren doelstellingen, volgend uit deze visie, zal plaatsvinden in de vorm van uitvoeringsagenda's.
Om de doordecentralisatie verder vorm te kunnen geven is medio februari 2022 de uitwerkingsnotitie 'Samen Thuis' vastgesteld. De raad is hierover geïnformeerd door middel

van een raadsinformatiebrief.

Vanuit de uitvoeringsagenda Opvang en Beschermd Wonen Parkstad 2019-2020, deze is nog steeds actueel, zijn afspraken gemaakt, waarbij elke gemeente o.a. een taakstelling heeft gekregen. Binnen Parkstad betekent dit voor de gemeente Beekdaelen de realisatie van 3 Skaeve Huse. Het gaat hier om een kleine woning (woonunit) waar mensen kunnen wonen die vanwege hun woongedrag niet in een regulier huis kunnen wonen. De doelgroep van de Skaeve Huse past binnen de zorgverlening van Levanto.

Ten tijde van het redigeren van de begroting 2024 is Levanto in verregaande onderhandelingen om een pand met grondgebied aan te kopen om aldaar het nieuwe Zorgpension te realiseren, zo mogelijk te combineren met de realisatie van 3 Skaeve Huse. Indicatief is voor het realiseren van de Skaeve Huse een bedrag nodig van eenmalig 450 duizend euro.

3.3.2.3.3 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

Onderwijshuisvesting school middengebied

Voor het kindcentrum middengebied is de locatiestudie afgerond. De locatiekeuze is vastgesteld op de bestaande locatie van de school in Merkelbeek. Er is, samen met het schoolbestuur, een stuurgroep en werkgroep ingesteld om planuitwerking te starten en te komen tot realisatie. Streefdatum van de opening is augustus 2026

Uitrol pilot straatcoaches

In februari 2023 is de pilot straatcoaches gestart in Beekdaelen. De pilot liep tot en met medio september 2023. In de raadsvergadering van september heeft de gemeenteraad besloten over continuering van de pilot voor de duur van 2 jaar (2024-2025). De geschatte jaarlijkse kosten hiervan bedragen ca. € 100.000. Op basis van de eindevaluatie vindt besluitvorming over het al dan niet structureel inzetten van straatcoaches plaats.

2.4 Welke beleidsindicatoren zijn van toepassing?

Nr.	Beleidsindicator	Toelichting	Gemeente	Score
1.	Relatief verzuim	Omschrijving: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken. Bron: DUO/Ingrado Jaar: 2020/2021 (schooljaar)	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	14,0 21,0
2.	Absoluut verzuim	Omschrijving: Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijsteling. Bron: DUO /Ingrado Jaar: 2021/2022 (schooljaar)	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	3,0 2,0
3.	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)%	Omschrijving: Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Bron: DUO /Ingrado Jaar: 2021/2022 (schooljaar)	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,9% 1,6%
4.	% Beweegt voldoende	Omschrijving: Het percentage personen ouder dan 19 jaar dat voldoent aan de Beweegrichtlijn. **Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM** **Jaar: 2020**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	42,7% 49,4%
5.	Kinderen in armoede	Omschrijving: Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. **Bron: CBS-jeugd** **Jaar: 2021**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	4,0% 4,0%
6.	Netto arbeidsparticipatie	Omschrijving: Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking. **Bron: CBS - Arbeidsdeelname** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	69,4% 72,5%
7.	% Jeugdwerkloosheid	Omschrijving: Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar). **Bron: CBS jeugd** **Jaar: 2021**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,0% 1,0%
8.	Bijstandsuitkeringen	Omschrijving: Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder.	Beekdaelen:	237

		Bron: CBS – Participatie Wet **Jaar: 2021**	Gemeente 25-50 dzd inwoners:	278
9.	Aantal re-integratievoorzieningen	Omschrijving: Het aantal re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar **Bron: CBS – Re-integratie** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	198,3 192,0
10.	Jongeren met jeugdhulp	Omschrijving: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. **Bron: CBS Jeugd** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	15,0% 13,2%
11.	Jongeren met jeugdbescherming	Omschrijving: Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel in percentage van totaal jeugdzorgtrajecten **Bron: CBS Jeugd** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,0% 1,2%
12.	Jongeren met jeugdreclassering	Omschrijving: Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel in percentage van totaal jeugdzorgtrajecten **Bron: CBS Jeugd** **Jaar: 2e halfjaar 2022**	Beekdaelen: Nederland	onbekend 0,3%

2.5 Wat gaat het programma kosten?

Sociale leefomgeving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
lasten per taakveld:				
4.2 onderwijshuisvesting	-810	-914	-978	-964
4.3 onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.817	-1.817	-1.817	-1.817
5.1 sportbeleid en activering	-893	-893	-889	-637
5.2 sportaccommodaties	-2.654	-2.625	-2.662	-2.611
5.3 cultuurpresentatie, -presenatie, - participatie	-295	-295	-295	-295
5.4 musea	-36	-36	-36	-36
5.5 cultureel erfgoed	-40	-40	-40	-40
5.6 media	-888	-888	-888	-888
6.1 samenkracht en burgerparticipatie	-5.486	-5.248	-5.262	-5.143
6.2 toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.176	-1.126	-1.131	-1.131
6.3 inkomensregelingen	-11.087	-11.087	-11.087	-11.087
6.4 begeleide participatie	-5.521	-4.983	-4.680	-4.622
6.5 arbeidsparticipatie	-625	-625	-625	-625
6.6 maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.661	-1.661	-1.661	-1.661
6.71 Maatwrkienstverlening 18+	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-4.628	-4.628	-4.628	-4.628
6.71b begeleiding (WMO)	-1.587	-1.587	-1.587	-1.587
6.71c dagbesteding (WMO)	-924	-924	-924	-924
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-569	-569	-569	-569
6.72a jeugdhulp begeleiding	-2.950	-2.950	-2.950	-2.950
6.72b jeugdhulp behandeling	-3.950	-3.950	-3.950	-3.950
6.72d jeugdhulp zonder verblijf overig	-478	422	422	441
6.73a pleegzorg	-552	-552	-552	-552
6.73c jeugdhulp met overig verblijf	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
6.74a jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-194	-194	-194	-194
6.74b jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-486	-486	-475	-475
6.81 geëscaleerde zorg 18+	-551	-537	-537	-537
6.81a beschermd wonen (WMO)	-450	-	-	-
6.81b maatschappelijke- en vrouwenopvang	-51	-51	-51	-51
6.82 geëscaleerde zorg 18-	-260	-260	-260	-260
6.82a jeugdbescherming	-433	-433	-433	-433
6.82b jeugdreclassering	-35	-35	-35	-35
7.1 volksgezondheid	-2.297	-2.313	-2.257	-2.108
totale lasten	-57.010	-54.911	-54.659	-53.996
baten per taakveld:				
4.2 onderwijshuisvesting	172	172	172	172
4.3 onderwijsbeleid en leerlingenzaken	545	545	545	545
5.1 sportbeleid en activering	256	256	252	-
5.2 sportaccommodaties	253	253	253	253
6.1 samenkracht en burgerparticipatie	536	536	474	367
6.2 toegang en eerstelijnsvoorzieningen	90	90	90	90
6.3 inkomensregelingen	7.777	7.777	7.777	7.777
6.5 arbeidsparticipatie	376	376	376	376
6.6 maatwerkvoorzieningen (WMO)	14	14	14	14
6.71a huishoudelijke hulp (WMO)	300	300	300	300
6.74b jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	11	11	-	-

6.81 geëscaleerde zorg	-	227	738	853
7.1 volksgezondheid	205	205	149	-
totale baten	10.534	10.761	11.140	10.747
Saldo van baten en lasten bestaand beleid	-46.476	-44.150	-43.519	-43.249
Resultaatbestemming:				
0.10 Toevoeging reserves	-2.489	-3.516	-16	-16
0.10 Onttrekking reserves	2.823	1.534	1.547	1.508
Saldo resultaatbestemming	334	-1.982	1.531	1.492
Resultaat programma	-46.142	-46.132	-41.987	-41.757

Programma 3 | Fysieke leefomgeving

1. 3.1 Inleiding

Wonen en herstructurering

Beekdaelen is niet zomaar een plek, het is ons thuis. Een thuis is meer dan een dak boven ons hoofd. Het is een plek waar je jezelf kunt zijn en die moet passen bij de levensfase waarin jij je bevindt. Om dat waar te kunnen maken is het belangrijk dat ook in de toekomst in onze gemeente een breed en divers aanbod van woningen bestaat, dat aansluit op de wensen en behoeften van mensen die hier (willen) wonen. De bestaande en nieuwe uitdagingen in de regionale woningmarkt (op het gebied van herstructurering, nieuwbouw, leefbaarheid, duurzaamheid) vragen om een versterking van het organiserend vermogen (van woningcorporaties, marktpartijen en gemeenten) om projecten tot uitvoering te brengen. Op basis van het behoefteonderzoek kernen behoefteonderzoek (STEC) en de gesloten woondeal willen wij nog meer tempo maken met het bouwen van woningen, die aansluiten bij de vraag van jongeren, gezinnen en ouderen. Om aan de behoefte op korte termijn tegemoet te komen, willen we tevens tijdelijke woningen realiseren.

De Regionale en Lokale Woonvisie Beekdaelen zijn in mei 2023 vastgesteld. De woonvisie is gericht op thema’s als leefbaarheid, bouwopgave, betaalbaarheid, wonen met zorg, duurzaamheid en urgente doelgroepen. De afgelopen jaren zijn grote herstructureringsprojecten gestart via de Regio Deal en het Volkshuisvestingsfonds. de 1e tranche is al geweest en wij zijn nu bezig met de aanvraag van de 2e tranche. Voor onze gemeente ontwikkelen wij een woon(zorg)visie in Beekdaelen. Daarin komen ook alternatieve vormen van wonen aan de orde, zoals omvormen van retail naar wonen, splitsen van woningen, tiny houses, tijdelijke woningen, flexhomes en collectieve vormen van wonen. Ook de wenselijkheid van instrumenten zoals zelfbewoningsplicht en voorrang voor eigen inwoners worden hierin uitgewerkt.

De Woondeal is in maart 2023 ondertekend en gemeente Beekdaelen zet zich in voor de realisatie van 900 woningen als gemeentelijk aandeel in de regionale opgave.

We maken in overleg met de woningcorporaties afspraken met als doel sociale en goedkope huurwoningen terecht te laten komen bij de inwoners voor wie die woningen bedoeld zijn. We geven de corporaties daarnaast meer ruimte om locaties te (her)ontwikkelen. De verruiming van de mogelijkheden voor de corporaties moet aansluiten bij de gemeentelijke ambities. We maken met de corporaties die deze ambities ondersteunen vanaf 2024 dan ook meerjarige prestatieafspraken prestatieafspraken over de uitgangspunten, het te realiseren programma en de criteria voor toewijzing.

Buitengebied en groenbeleid - natuur en landschap

De gemeente Beekdaelen maakt deel uit van zowel Parkstad Limburg als het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Mede vanwege haar ligging vormt zij letterlijk én figuurlijk de groene verbinding tussen de stedelijke gebieden Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en het Heuvelland. Beekdaelen heeft een karakteristiek landschap en in de gemeente is veel cultuurhistorisch en hoog gewaardeerd erfgoed aanwezig.

Het landschap biedt een vaste bron van dagelijkse recreatie, met een netwerk van vele fiets- en wandelpaden en ruiterroutes. Het op een duurzame wijze behouden en met elkaar verbinden van landschap en ecologische waarden, historisch waardevolle cultuurobjecten en vergezichten vormen een uitdaging en kans bij de verdere vormgeving en inrichting van het buitengebied.

Daarbij biedt het in 2022 vastgestelde Landschapskader handvatten als visie- en inspiratiedocument.
Het interactieve proces dat is gevolgd om te komen tot dit kader heeft speerpunten geleverd als het behoud en de ontwikkeling van de karakteristieke holle wegen.
Daarbij is duidelijk dat de gemeente niet alleen aan de lat staat. Om te komen tot een duurzaam behoud en verdere ontwikkeling van landschap en natuur is de inzet van meerdere partijen vereist; agrariërs, natuurbeschermers, terreinbeherende organisaties, waterschap, particuliere grondeigenaren en andere partijen die belang hebben bij een evenwichtige ontwikkeling van het buitengebied. De gemeente juicht het toe als inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zelf initiatieven nemen, waarbij elk idee in maatwerk dient te worden beoordeeld. Daar waar wij als gemeente invloed kunnen uitoefenen geven wij actief stimulerende impulsen.

Steeds meer maatschappelijke opgaven zullen moeten landen in het buitengebied. Denk hierbij aan de landelijke transitie opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat en onderliggende doelen als stikstofreductie, instandhoudingsdoelen natuurkwaliteit, schoon oppervlakte- en grondwater en koolstofvastlegging. Hierbij gaat het dus niet alleen om doelen waarmee belangen in het landelijk gebied gediend worden. Zeker waar het betreft de stikstofproblematiek ligt in het landelijk gebied de sleutel voor de oplossing van stagnerende ontwikkelingen in het bebouwd gebied.

Gezien de veelheid en diversiteit van belangen zijn een zorgvuldige en integrale afweging hiervan en heldere keuzes nodig. Het eerdergenoemde Landschapskader en de nog door de raad vast te stellen Omgevingsvisie en Omgevingsplan zullen daarbij kaders en speelruimte aangeven.
Een gebalanceerde ruimtelijke ordening is nodig om evenwicht te vinden tussen behoud van het open en groene karakter van het buitengebied, behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden, behoud van de recreatieve aantrekkelijkheid van het landschap, een duurzame en gezonde bedrijfsvoering voor agrariërs, het voorkomen van leegstand van (agrarisch) vastgoed en invulling van maatschappelijke opgaven op het gebied van bijvoorbeeld water en energie.

Ons hart voor het groene karakter van Beekdaelen zien we ook terug in de inrichting én het behoud van het groene karakter van onze kernen. Door uitvoerende partijen te stimuleren in directe dialoog met inwoners het groenbeheer in de kern of buurt vorm te geven, zetten we verdere stappen, zodat iedereen kan deelnemen aan zijn of haar omgeving. Hiermee krijgt de aanpak voor groenonderhoud onder de naam ‘Beekdaelen bloeit!’ verder inhoud in de komende jaren.

Ruimte en mobiliteit

Het areaal aan openbare wegen, fiets- en voetpaden is voor onze gemeente met een oppervlakte van 7,8 ha relatief groot. Dat vraagt om een grote inzet van onze buitendienst. Inmiddels is het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) in Beekdaelen vastgesteld en vindt uitvoering hiervan plaats waardoor de kwaliteit van de buitenruimte integraal wordt benaderd. Hiermee voldoen wij aan de kwaliteitseisen voor de openbare ruimte, rekening houdend met de gebruiksmogelijkheden, beeldkwaliteit, veiligheid en verzorgingsgraad en daarmee de leefbaarheid van de wijken en dorpen. Daarbij willen wij zoveel mogelijk deelnemen aan initiatieven vanuit de wijken en dorpen (eigen kracht) en deze zoveel mogelijk ondersteunen.

We vinden het belangrijk om daar waar mogelijk te stimuleren dat onze inwoners voor korte afstanden, zoals verkeersbewegingen binnen de bebouwde kom, de auto laten staan. We

hanteren als uitgangspunt dat de doorstroming voor het verkeer goed moet zijn op de hoofdroutes. In de overige straten willen we door snelheidsbeperking tot maximaal 30 km/u en door een passende inrichting de inwoners uitnodigen om vooral te gaan wandelen en fietsen. Dit maakt deel uit van het opgestelde uitvoeringsplan. Samen zorgen we ervoor dat onze straten, buurten en buitengebied veilig zijn en blijven. Dit doen we door met elkaar in gesprek te blijven over verkeersveiligheid en voortdurend op zoek te gaan naar duurzame oplossingen die bijdragen aan een leefbare en veilige woonomgeving.

In dat kader blijven wij ook aandacht eisen bij andere overheden voor de schadelijke gevolgen van vliegverkeer boven kernen in onze gemeente. We continueren onze verzoeken richting landelijke overheid om naar de toekomst toe rekening te houden en te bevorderen dat nieuwe ontwikkelingen niet tot voortzetting en zeker niet tot verdere aantasting van ons leefklimaat zullen leiden. Daarom is het vergroten van de operationaliteit van de AWACS-basis te Geilenkirchen ongewenst. Met betrekking tot compensatie van de AWACS-overlast blijven wij bij het ministerie aandringen op het -op welke wijze dan ook- versterken van de leefbaarheid in onze kernen.

Duurzaamheid

Bij het vaststellen van de begroting 2023 heeft de raad besloten in te stemmen met het opnemen van een aparte paragraaf duurzaamheid. Die keuze is gemaakt gezien de importantie van het onderwerp en de financiële impact die daarmee is gemoeid. Voor een nadere uiteenzetting van de acties die worden opgepakt in het kader van de duurzaamheid wordt dan ook verwezen naar de betreffende paragraaf.

Klimaatadaptatie en circulaire economie

De klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan het beheer van de openbare ruimte. Zo krijgen we vaker te maken met zeer intensieve regenbuien en langdurig droge periodes. Dit heeft invloed op het ontwerp en beheer van de openbare ruimte, waaronder riool- en watersysteem, de inrichting van wegen, gebouwen en groenvoorziening. In (boven)regionaal verband wordt samengewerkt aan het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), waarin ambities zijn opgenomen om te zorgen dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht. Met Waterschap Limburg blijven we samenwerken binnen de aanpak ‘Water in balans’. In Beekdaelen wordt specifiek gewerkt aan actualisatie van het Gemeentelijk rioleringsplan (voortaan Water- en rioleringsprogramma) en het opstellen van een hemelwaterverordening en aansluitverordening riolering. Als onderdeel hiervan zetten we in op het afkoppelen van regenwater, het verwerken van water op eigen terrein en het verminderen van verhard oppervlak.

Het programma ‘Nederland circulair in 2050’ is van belang. In deze circulaire economie verdwijnt het afval zoals we dat nu kennen. Afval is dé nieuwe grondstof. Vrijwel alles wat we straks gebruiken, wordt steeds opnieuw gebruikt. In een circulaire economie stappen we dus af van de lijn ‘produceren, consumeren en daarna weggooien’. Zo sparen we behalve onze grondstoffen ook het milieu, verminderen we onze CO2-uitstoot en stimuleren we innovatie, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid. De economie is niet langer allesbepalend. Zij staat in dienst van de samenleving en dient een duurzame omgeving niet in de weg te staan. Onze gemeenschappen, de sociale verbanden en onze prachtige natuur dienen gekoesterd te worden.

Economie en toerisme

Wij helpen de ondernemers het beste door hen ruimte voor ondernemen te bieden (vanuit een positieve grondhouding) en duidelijke kaders te stellen. We willen actieve contacten onderhouden met onze ondernemers. Dat vergt een proactieve en uitnodigende aanpak van onze bedrijfscontactfunctionarissen. We willen toe naar een beleid waarin de nadruk ligt op lokaal en duurzaam aanbesteden en inkopen. Vanuit het regionale beleid (Structuurvisie Ruimtelijke Economie ZL) en de programmering voor de thema's winkelclusters en bedrijventerreinen wordt de stap gezet naar de uitvoering. Stimulering van (innovatief) ondernemerschap in de winkelclusters en de transformatie van (voormalige) aanloopstraten zoals de Stationstraat in Nuth zijn hierbij noodzakelijk. Het investeren in de winkelstructuur en het faciliteren van (nieuw) ondernemerschap blijft, ook na de Regio Deals, van groot belang voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau. De dynamiek op de bedrijventerreinen in Parkstad is groot. Er is besluitvorming nodig over hoe, in welke mate en op welke termijn deze kansen te verzilveren voor bijvoorbeeld onze bedrijventerreinen De Horsel, De Steeg en De Breinder. Voor Beekdaelen zijn het beheer en de ontwikkeling van onze bedrijventerreinen, winkelclusters en vitale kernen van belang. Gelet hierop zijn wij momenteel bezig met het opstellen van een eigen lokale economische visie, waarin we keuzes maken over welk soort bedrijvigheid/detailhandel in welk gebied gewenst is.

Wij streven naar een profiel van kwaliteit en kleinschaligheid voor recreatie in onze groene ruimte. In het kader van toerisme is de ambitie om Zuid-Limburg tot een Green Destination te ontwikkelen, waarbij de uitdaging voor de gemeenten er vooral in bestaat het aanbod te transformeren naar kwalitatief passende verblijfsaccommodaties met een verdienmodel, aandacht voor het beheersbaar maken van de recreatieve druk in kwetsbare gebieden in Zuid-Limburg en het duurzaam maken van de toeristisch recreatieve sector.

2. 3.2 Wat willen we bereiken

Wij staan voor een gemeente die streeft naar een veerkrachtig groen- en cultuurrijk landschap, dat ruimte biedt om te werken, genieten en ondernemen, kortom om te leven. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- We zetten ons in voor een woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van alle inwoners rekening houdend met de transformatieopgave en met de regionale en provinciale afspraken.

- We versterken het groene karakter van de gemeente.
  We behouden en versterken de landschappelijke kwaliteit, die als belangrijke kernwaarde van de gemeente Beekdaelen gezien moet worden.

- Een duurzame transitie van de landbouw is een grote maatschappelijke opgave voor Beekdaelen en essentieel om de unieke waarden van het landelijk gebied te behouden, te beheren en te ontwikkelen.

- Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, regionale en landelijke partners werken we in Beekdaelen aan de internationale en nationale duurzaamheidsdoelstellingen (Global Goals). We geven daarbij zelf het goede voorbeeld en vervullen een innovatieve en vooruitstrevende rol in de regio op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.

- We realiseren een gemeente met een duurzaam veilige inrichting van de infrastructuur, zowel voor auto, (elektrische) fiets en voetganger, waarbij leefbaarheid boven bereikbaarheid gaat.

3. 3.3 Wat gaan we daarvoor doen?

3.1.3.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Fysieke leefomgeving'

Energieopwekking Beekdaelen beleid

De doelstelling voor Beekdaelen voor de opwek van duurzame energie zijn vastgelegd in de Regionale Energie Strategie Zuid Limburg en PALET. Medio 2021 heeft Beekdaelen de Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld en daarbij een amendement toegevoegd: *Lokaal duurzame energie opwekken aan de hand van de provinciale zonneladder met participatie van inwoners*. Op deze wijze dient invulling worden gegeven aan de nationale doelstellingen en de ambitie van energieneutrale gemeente vanuit PALET.

In 2024 gaan we meer zon op dak stimuleren en realiseren. Daarnaast wordt gewerkt aan een beleidskader voor grootschalige duurzame energieopwekking op land, aansluitend op het eerder vastgestelde Regionaal Afwegingskader (RAK) Grootschalige Energieopwekking PALET. Om te zorgen dat de inwoners van de Parkstadgemeenten bij grootschalige duurzame energieopwekking niet alleen de lasten ervaren maar ook de voordelen ontvangen wordt de mogelijkheid van een regionaal energiebedrijf binnen Parkstad onderzocht. Een dergelijk energiebedrijf heeft zowel opwek als levering van energie in haar takenpakket waarbij sprake is van samenwerking tussen gemeenten en lokale energiecoöperaties.

We ontvangen de komende jaren middelen van het Rijk ten behoeve van extra personele capaciteit voor uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Deze middelen zetten we zowel lokaal als regionaal in om hiermee een zo groot mogelijk resultaat mee te boeken door samen te werken.

Acties in 2024:
- Opstellen Uitvoeringsplan Duurzaamheid opgesteld om de bespaar en opwek doelstellingen te realiseren.
- Uitvoeren Stimuleringsaanpak zon op dak bij agrariërs in 2023
- Opstellen beleidskader voor grootschalige duurzame energieopwekking op land, aanvullend op al bestaand RAK grootschalig energieopwekking PALET
- Verder uitwerken haalbaarheid zoekgebieden RES 1.0
- Meewerken aan de ontwikkeling van een Zonnepark op voormalige stortplaats Schinnen
- Meewerken aan ontwikkeling van zon op rijksgronden langs snelwegen en spoorlijnen.

Warmtetransitie

Het Nationaal Klimaatakkoord bevat de afspraak dat in 2050, 7 van de 8 miljoen woningen in Nederland van het aardgas af moeten zijn. In 2023 is de Transitievisie Warmte 2.0 opgeleverd en aangeboden aan uw raad met daarin handvaten en de richtlijnen om stappen te zetten naar een aardgasvrije gemeente.

Er worden zowel gemeentebreed als in de kernen acties ondernomen om inwoners en bedrijven te faciliteren en ondersteunen bij verduurzaming. Vooralsnog ziet het ernaar uit dat dankzij middelen vanuit het Rijk en het coalitieakkoord de meeste geplande acties uitgevoerd kunnen worden in 2024. Wanneer dit vooruitzicht wijzigt wordt de raad op de hoogte gebracht hiervan.

Acties in 2024:
- Uitvoeren van het Isolatie & verduurzamingsprogramma
- Uitvoeren van kernversnellingen om versneld te verduurzamen
- Het aanpakken van energiearmoede
- Uitfasering van E, F en G labels van huurwoningen
- Inzet van energiecoaches voor woningeigenaren
- Inzet van energiecoaches voor bedrijven

Implementatie en onderhoud wet BasisRegistratie Ondergrond (BRO)

Op 1 januari 2018 is de Wet op de Basisregistratie Ondergrond (BRO) in werking getreden. Waar de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) de zichtbare werkelijkheid beschrijft, is de BRO juist bedoeld om (onderdelen van) het niet-zichtbare gedeelte onder de grond te registreren. De BRO is ingericht voor een breed gebruik binnen het Rijk en de decentrale overheden. Bestuursorganen zijn verplicht om (a) bodem- en ondergrondgegevens aan te leveren volgens de afgesproken standaarden, (b) ondergrondgegevens te gebruiken voor alle overheidstaken en (c) onjuiste gegevens terug te melden aan de bronhouder. De gemeente Beekdaelen is momenteel bezig met de implementatie van de BRO. Het aanleveren van BRO-gegevens zal na implementatie veelal binnen de ontwikkel- of infrastructurele projecten plaatsvinden.

Beekdaelen B(l)oeit, pilot geveltuinen

De visie Beekdaelen B(l)oeit bevat 7 pijlers, waarbij elke pijler representatief is voor een collectief van actoren dat op eigen wijze bijdraagt aan het behalen van de doelstellingen van Beekdaelen B(l)oeit. Uitgangspunt is niet alleen een sturende en uitvoerende overheid te zijn, maar een gemeente die ondersteuning verleent aan grote en kleine initiatieven en de bevolking op enthousiaste wijze weet te activeren. T.b.v. de pijler individu, burgercollectief (groene speldenprikken voor leefbare kernen) zijn wij gestart met de realisatie van geveltuinen.

Geveltuinen
Geveltuinen leveren een bijdrage aan de biodiversiteit en verfraaien de leef- en woonomgeving. Inwoners van de gemeente Beekdaelen hebben de wens uitgesproken een geveltuin aan te leggen (stoeptegel eruit en groen erin) en deze zelf te onderhouden en de gemeente gevraagd hierin te ondersteunen. In 2023 is een pilot gestart samen met een aantal inwoners t.b.v. het realiseren van een geveltuin. De pilot is succesvol afgerond en inmiddels zijn wij gestart met een Beekdaelen brede uitrol van het project geveltuinen.

RWM

Gemeente Beekdaelen treedt per 1-1-2025 uit bij RWM. Bij die uittreding zijn wij een desintegratievergoeding verschuldigd. Dit betreft een (aflopende) vergoeding van de overhead kosten gedurende drie jaar en een vergoeding voor de boekwaarde van overcomplete activa.
Daarnaast ontvangen wij een vergoeding voor de waarde van ons aandelenpakket. De verwachting is dat de uittreding budgettair neutraal kan verlopen.

3.2.3.3.2 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd in deze begroting

Geluidskaarten

Het college heeft op 7 maart 2023 de Geluidskaarten 2021 vastgesteld. Door de komst van de Omgevingswet op 1 januari 2024 worden geluidsplafonds ingesteld op 30km/u wegen met meer dan 1000 motorvoertuigen per etmaal. De gevolgen voor de gemeente als wegbeheerder worden in een actieplan opgenomen.

Samen met de regio Parkstad wordt een actieplan opgesteld en vóór 18 juli 2024 ter besluitvorming aan college en raad voorgelegd. De eenmalige kosten voor het opstellen van een actieplan worden geraamd op 25 duizend euro. Er dient rekening te worden gehouden met een additionele kostenpost (aanvullende maatregelen en periodieke monitoring), die minimaal deels ook structureel van aard zullen zijn. De mogelijke maatregelen en financiële gevolgen worden Q3-2024 verwacht.

Uitvoeren boomveiligheidscontrole

Voor de instandhouding van het bomenareaal en in het kader van de wettelijke zorgplicht is het noodzakelijk om periodiek een boomveiligheidscontrole uit te voeren. Het betreft 30 duizend euro kosten voor het jaar 2024 t.b.v. het uitvoeren van 2/3e van het bomenbestand. Vanaf 2025 bedragen de kosten 15 duizend euro per jaar ten behoeve van het controleren van 1/3e deel van het bestand.

Groot onderhoud beplanting

Voor de instandhouding van het groenareaal is het noodzakelijk om de oude en versleten plantvakken opnieuw in te richten of om te vormen. De beheerovereenkomsten zijn afgesloten op basis van beeldkwaliteitniveaus. Dit betekent dat de plantvakken moeten voldoen aan een bij het betreffende beeldkwaliteitniveau behorende bedekkingsgraad.

De kosten bedragen 70 duizend euro voor het jaar 2024. De kosten worden als incidentele kosten opgevoerd vooruitlopend op het ter besluitvorming voor te leggen beschikbaar te stellen rehabilitatiebudget.

Aanbesteding beheer bomen en groen sportvelden

Voor de instandhouding van het bomenareaal en de sportvelden is het noodzakelijk om met ingang van 01-03-2025 nieuwe beheerovereenkomsten af te sluiten. Het betreft 30 duizend eenmalige kosten voor het jaar 2024 t.b.v. ondersteuning bij het aanbestedingstraject.

Vertaling Nationaal Programma Landelijk Gebied naar het Limburgs programma landelijk gebied

Het betreft de vertaling van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) naar het Limburgs Programma Landelijk gebied (LPLG) met een voortrekkersrol door Beekdaelen. Zo zijn wij initiator van de inbreng van Zuid-Limburgse gemeenten bij dit thema en mede-initiator van het opzetten van pilot projecten binnen Parkstad Limburg. Voor Zuid-Limburg is (net als 3 andere gebieden in Limburg) vanuit een gebiedsproces onder regie van provincie

Limburg input geleverd voor het LPLG. Dit in overleg met de regionale stakeholders. Het LPLG wordt in 2024 verder uitgewerkt en via koploperprojecten zal in 2024 worden gestart met de implementatie van het plan.

3.3.3.3.3 Beleidsontwikkelingen waarvan de middelen worden gevraagd via een apart raadsvoorstel

Rehabilitaties wegen

Alle infrastructuur en flora in de openbare ruimte in eigendom en beheer van de gemeente kent een technische levensduur, waarna deze moeten worden vervangen. Hiervoor zijn investeringsmiddelen nodig, die overeenkomstig de afschrijvingstermijnen- zoals deze zijn opgenomen in de financiële verordening-worden afgeschreven.

Om de komende jaren op een goede wijze te kunnen werken vanuit het motto "integraal tenzij" en ook een goede (financiële) programmering te kunnen maken van de integrale beheerprojecten is het noodzakelijk dat naast het WRP en het uitvoeringsprogramma Mobiliteit een vervangingsinvesteringsprogramma voor de diverse IBOR beheergroepen wordt opgesteld, met inbedding van het nieuwe WRP 24 – 27 en het uitvoeringsprogramma Mobiliteit in een Meerjaren Infrastructuur Programma (MIP).

Meerjarig onderhoud culturele kunstwerken

Door opname in het IBOR-beleidsplan en het hieraan gekoppeld structureel budget in de programmabegroting is de instandhouding van de culturele kunst in de openbare ruimte (KIOR) vanaf 2025 geborgd. Om het beheer van de KIOR structureel te borgen binnen de afdeling Ruimte is per direct een formatie-uitbreiding voor deze nieuwe taak noodzakelijk van 0,2 fte en vanaf 2025 een structureel budget van € 18.000.

Cofinanciering centrumplan Schimmert

Het oorspronkelijk plan voor Centrumplan III in Schimmert bestond uit 96 woningen (half-) vrijstaande woningen in voornamelijk het duurdere segment. Onder verwijzing naar de RIB van 19 april 2022 is voor fase 2 en 3 gekozen voor een integrale planherziening. Op basis van de woonvisie en de vraag vanuit de markt wordt nu in overwegende mate ingezet op de doelgroepen sociale huur, betaalbare koop (starters) en levensloopbestendige en nultredenwoningen (senioren).

Zoals aangegeven in de RIB van 18 oktober 2022 leidt deze planaanpassing tot lagere grondopbrengsten en een te verwachten exploitatietekort van € 450.000. Vanuit de Provincie Limburg is voor de gewijzigde planopzet voor het centrumplan Schimmert een bijdrage van € 200.000 toegekend in het kader van de afgesloten samenwerkingsagenda KLC. Aldus resteert een gemeentelijke cofinanciering van € 250.000.

Daarnaast is in het kader van de 5de tranche woningbouwimpuls (WBI) een regionale subsidieaanvraag ingediend vanuit de stadsregio Parkstad Limburg. Hiervoor is een WBI-bijdrage verkregen van € 1,1 miljoen, waarvan € 580.000 voor het woningbouwplan Schimmert. Deze WBI-aanvraag vereist geen additionele cofinanciering van de gemeente naast de eigen bijdrage van € 250.000 die in een eerder stadium (in het kader van de gesloten Samenwerkingsagenda) met de Provincie is overeengekomen.

Momenteel zijn wij in onderhandeling met de laatste grondeigenaar over de verplaatsing van de koeienstal naar een locatie buiten de kern. De planuitwerking bevindt zich in een afrondend stadium en in Q4 2023 zal hiervoor het bestemmingsplan in procedure worden gebracht. Naar verwachting kan in het voorjaar van 2024 gestart worden met het bouw- en woonrijp maken.

Meerjarig onderhoudsplan gebouwen

Elke 4 jaar dient de raad een actueel meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MJOP) op te stellen. Wij willen dit MJOP begin 2024 aan uw raad ter vaststelling aanbieden. Aanvullende middelen, vanwege extreme prijsstijgingen t.o.v. 2019, zullen nodig zijn om het beleidsplan te kunnen uitvoeren. Ten tijde van het opstellen van deze begroting wordt een alternatieve berekening uitgevoerd van de omvang van de kosten van het onderhoud. Die berekening voorziet in een lager onderhoudsniveau totdat het accommodatiebeleid ter besluitvorming voorligt.

In relatie tot dit MJOP wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn voor de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed; het zgn. DMJOP (duurzaamheidsmeerjaren onderhoudsplan). De verduurzamingsopgave komt voort uit de wettelijke verplichting om in 2040 energieneutraal en in 2050 gasloos te zijn. Door inzicht te verschaffen in deze totale kostensom kunnen gedegen keuzes gemaakt worden in het kader van het strategisch accommodatiebeleid. Momenteel wordt namelijk gewerkt aan een voorstel accommodatiebeleid van de gemeente Beekdaelen.

Meerjarig onderhoudsplan gebouwen duurzaamheid

Om een duurzame gemeente te worden moet ook onze gebouwenvoorraad worden aangepakt. We kijken hierbij naar het uitgangspunt aardgasvrij met eventuele koppelkansen vanuit circulariteit en klimaatadaptatie. Er is onderzocht welke verduurzamingsmaatregelen er nodig zijn om te verduurzamen met bijhorende investeringen.

De benodigde investeringen om al onze gebouwen te verduurzamen is 1 miljoen euro per jaar. Om te verduurzamen wordt er integraal gewerkt. Het accommodatiebeleid is een belangrijke bouwsteen om beter inzicht te krijgen in de totale benodigde investeringen. Het accommodatiebeleid zal naar verwachting na 2025 gereed zijn. Hierdoor zijn er in 2024 geen financiële middelen benodigd.

Uitbreiding standplaatsen woonwagens

Er wordt gezocht naar een locatie voor de uitbreiding van het aantal plaatsen met 4. Zodra deze locatie in beeld is– naar verwachting Q2 2024- zullen de kosten voor realisatie (plankosten en bouwrijp maken) middels een separaat voorstel worden voorgelegd. Indicatief gaat het hierbij om een investering van € 320.000 (excl. plankosten).

Renovatie verduurzaming Bloemenbuurt Schinveld

Voor de 2e tranche van het Volkshuisvestingsfonds zijn voor het deelplan Beekdaelen twee projecten ingediend. Het betreft de Beekstraat fase 2 als ook de Bloemenbuurt fase 2, aansluitend aan de gehonoreerde projecten van VHF-1. De regeling heeft tot doel om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren in kwetsbare gebieden; primair door kwetsbare particuliere woningen op te knappen danwel te transformeren (sloop/nieuwbouw). Bij beide

projecten gaat het om een investering van globaal 1 miljoen euro, waarvan 70% subsidiebijdrage en 30% cofinanciering vanuit de gemeente. Het onderdeel Beekstraat maakt deelt uit van het Masterplan 2.0 centrum Schinveld en de verlengde cofinanciering maakt deel uit van het projectbudget.

Voor het onderdeel bloemenbuurt fase 2 dient er voor de cofinanciering een afzonderlijk budget beschikbaar te worden gesteld. Indien de subsidie wordt toegekend zullen wij uw raad een voorstel doen voor de dekking van de vereiste cofinanciering voor dit onderdeel.

3.4 Welke beleidsindicatoren zijn van toepassing?

Nr.	Beleidsindicator	Toelichting	Gemeente	Score
1.	Nieuwbouw woningen	Omschrijving: Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen. Bron: BAG **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1,9 8,2
2.	Demografische druk	Omschrijving: De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek **Jaar: 2023**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	81,3% 79,1%
3.	Functiemenging	Omschrijving: De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. **Bron: CBS BAG/LISA** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	40,6% 50,2%
4.	Vestigingen (van bedrijven)	Omschrijving: Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. **Bron: LISA vestigingenregister** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	160,5 167,6
5.	Banen	Omschrijving: Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. **Bron: LISA vestigingenregister** **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	527,0 726,1
6.	Omvang huishoudelijk restafval	Omschrijving: Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval **Bron: CBS – Statistiek Huishoudelijk afval** **Jaar: 2017**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	134 kg 152 kg
7.	Hernieuwbare elektriciteit	Omschrijving: Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. **Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor** **Jaar: 2021**	Beekdaelen: Nederland	21,1% 33,2%

3.5 Wat gaat het programma kosten?

Fysieke leefomgeving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
lasten per taakveld:				
0.3 beheer overige gebouwen en gronden	-114	-105	-116	-116
0.4 overhead	-415	-414	-379	-375
2.1 verkeer en vervoer	-5.396	-5.714	-5.985	-5.977
3.1 economische ontwikkeling	-370	-388	-400	-400
3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-36	-36	-36	-36
3.4 economische promotie	-257	-268	-272	-271
5.7 openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.102	-2.706	-2.729	-2.725
7.2 rioleringen	-4.725	-5.058	-5.396	-5.660
7.3 afval	-4.604	-4.603	-4.604	-4.603
7.4 milieubeheer	-1.383	-1.383	-1.383	-1.383
7.5 begraafplaatsen en crematoria	-143	-145	-145	-145
8.1 ruimte en leefomgeving	-1.023	-1.025	-1.026	-1.017
8.2 grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-270	-270	-270	-270
8.3 wonen en bouwen	-2.653	-2.706	-2.714	-2.665
totale lasten	-24.490	-24.820	-25.455	-25.642
baten per taakveld:				
0.3 beheer overige gebouwen en gronden	39	39	39	39
0.4 overhead	1	1	1	1
2.1 verkeer en vervoer	286	406	533	533
3.1 economische ontwikkeling	96	96	96	96
3.4 economische promotie	154	154	154	154
5.7 openbaar groen en (openlucht) recreatie	27	27	27	27
7.2 rioleringen	6.451	6.794	7.146	7.418
7.3 afval	5.634	5.633	5.633	5.633
7.4 milieubeheer	9	9	9	9
7.5 begraafplaatsen en crematoria	122	122	122	122
8.1 ruimte en leefomgeving	12	12	12	12
8.3 wonen en bouwen	1.149	1.153	1.152	1.151
totale baten	13.980	14.446	14.925	15.195
Saldo van baten en lasten bestaand beleid	-10.510	-10.374	-10.530	-10.446
Resultaatbestemming:				
0.10 Toevoeging reserves	-503	-28	-28	-28
0.10 Onttrekking reserves	1.814	856	853	850
Saldo resultaatbestemming	1.311	828	825	822
Resultaat programma	-9.199	-9.547	-9.705	-9.624

Programma 4 | Bestuurlijke samenwerking en financiën

1. 4.1 Inleiding

Samenwerken binnen en buiten de grenzen

Parkstad is het uitgangspunt voor samenwerking. Alle samenwerkingsverbanden zullen kritisch bekeken worden. Als het gaat om onze rol als samenwerkingspartner zien wij de volgende aandachtspunten voor de komende vier jaren:

- **Nieuw Regionaal Investeringsprogramma:** Centraal staat de opvolging van de bestaande Regiodeal Parkstad en IBA Parkstad, waarin Beekdaelen tezamen met de andere Parkstadgemeenten en de Stadsregio zoveel als mogelijk gebruik kan maken van Europese (Green Deal, Bauhaus), nationale (Regeerakkoord) en provinciale fondsen.

- **Samenwerking NOVI-gebied Zuid-Limburg:** Hier gaat het om het verder vormgeven van de samenwerking tussen het rijk, de provincie en de gemeenten in Zuid-Limburg, waarbij gewerkt wordt aan de majeure opgaven van Zuid-Limburg. Dit gebeurt door het opstellen van een gebiedsgericht programma en een regionale investeringsagenda op het door ons nagestreefde niveau van Zuid-Limburg

- **Samenwerking Middengebied-gemeenten in Zuid-Limburg:** Het streven is gericht op een minder vrijblijvende samenwerking op de thema's Landschap en landbouw; Duurzaamheid; Toerisme van de Toekomst en Vitale Samenleving, waartoe de Middengebied-gemeenten in Zuid-Limburg zich vanuit het visiedocument 'van groen hart tot groene long' en het uitvoeringsprogramma Midden gebied hebben gecommitteerd en natuurlijke partners vormen.

- **GR Stadsregio Parkstad:** In 2021 is de GR van de Stadsregio Parkstad Limburg geactualiseerd. In deze GR werken de Parkstadgemeenten samen op de thema's Wonen en Herstructurering, Economie en Toerisme, Ruimte en Mobiliteit, Duurzaamheid, Sociaaleconomische Structuurversterking (SES) en Grensoverschrijdende samenwerking (GROS). De strategische agenda wordt de komende jaren verder uitgewerkt. In de komende periode moet nog meer worden uitgedragen dat ook de landelijke gemeenten in de GR Parkstad ertoe doen: hier ligt een rol voor Beekdaelen weggelegd.

- **Uitwerken visie op 360 graden samenwerking:** In een eerste discussienotitie hebben wij destijds aangegeven dat Beekdaelen zoveel als mogelijk streeft naar samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg. Dit vanwege de constatering dat Zuid-Limburg het juiste schaalniveau is om strategische opgaven aan te pakken. Gemeenten in Zuid-Limburg zullen zichzelf echter meer moeten verbinden aan elkaar. De coronacrisis, de waterknelpunten en de huidige Oekraïne-oorlog laten zien dat samenwerking op de schaal van de Zuid-Limburgse (veiligheids)regio noodzakelijk is. Beekdaelen kan hier –als relatieve nieuwkomer- een bestuurlijke rol in spelen.

- **Meer grip op samenwerkingen (lees: verbonden partijen) krijgen:** Naast het aangaan van succesvolle samenwerkingen is het voor wat betreft de 'verbonden partijen' van belang om hier ook grip op te krijgen en te houden. De aanpak 'Samen Grip Op Verbonden Partijen' - die door een groot deel van de gemeenten in Zuid-Limburg wordt toegepast- werpt vruchten af. In dat verband biedt de wijziging van

de Wet gemeenschappelijke regelingen de gemeenteraden meer mogelijkheden om hun taakstellende en controlerende taak jegens GR-en uit te oefenen.

- **Grensoverschrijdende samenwerking (GROS):** Onlangs is Beekdaelen toegetreden tot de Euregio Rhein-Maas-Nord. Op die manier maken wij als grootste plattelandsgemeente van Zuid-Limburg onze eigen 360 graden oriëntatie; ook in de Euregio. Samen met de ERM Nord willen we het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de euregio versterken, de contacten verdiepen en de samenwerking stimuleren. De komende jaren zullen wij hier verder uitvoering aan geven. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheden voor verdere samenwerking met onze twee euregionale buurgemeenten: Gangelt en Selfkant.

2. 4.2 Wat willen we bereiken?

Wij staan voor een gemeente die inzet op samenwerking en die financieel en organisatorisch gezond en in control is. Voor ons gelden de volgende uitgangspunten:

- We werken samen met andere gemeenten om de kwaliteit en betaalbaarheid van publieke taken en diensten te kunnen waarborgen.
- Vanuit het principe "goed rentmeesterschap" blijven we vasthouden aan een gezonde financiële positie in Beekdaelen.
- Op basis van het principe 'een goede balans tussen willen en kunnen' is onze opgestelde prioriteitenlijst leidend voor het al dan niet uitvoeren van bestaande plannen.
- We houden de belastingdruk voor onze inwoners zo laag mogelijk, d.w.z. ombuigingsmaatregelen gaan voor belastingverhoging (uitgezonderd indexering).

3. 4.3 Wat gaan we daarvoor doen?

3.1.4.3.1 Algemene ontwikkelingen programma 'Bestuurlijke samenwerking en financiën'

(EU)Regionale opgaven en samenwerking

Goede samenwerking is onontbeerlijk op het niveau van (ten minste) Zuid-Limburg. Beekdaelen grenst immers aan 7 Limburgse en 2 Duitse gemeenten. Vele kritieke aandachtspunten zijn gemeenten overstijgend. Beekdaelen investeert in samenwerking op het terrein van Novex Zuid-Limburg, Stadsregio Parkstad en Middengebied Zuid-Limburg. Wij houden vast aan onze visie met betrekking tot de 360 graden. Gemeenten in Zuid-Limburg dienen zich meer aan elkaar te verbinden om zo grotere ontwikkelingen mogelijk te maken, die in het belang zijn voor de toekomst van onze inwoners. Beekdaelen kan hier - mede vanwege haar centrale ligging- een rol in vervullen. Inmiddels hebben wij adequaat zicht op wat er speelt in de samenleving op het niveau van Beekdaelen en het niveau van Zuid-Limburg. Dit wordt ook benadrukt in het rapport van de externe visitatiecommissie (onderzoek naar effect herindeling ONS-gemeenten), waarin staat opgenomen dat goed geïnvesteerd is in de stevige rol en positie van Beekdaelen in Zuid-Limburg. De visitatiecommissie vindt dat een bijzondere prestatie voor een jonge heringedeelde gemeente. Daarnaast adviseert de externe visitatiecommissie als volgt: ‘Zorg ervoor dat in de nieuw te formuleren toekomstvisie voor Beekdaelen niet alleen de eigen agenda centraal staat, maar ook een regionale. Leg daarin de nadruk op gedeelde belangen in de regio Zuid-Limburg en neem initiatief tot een verbindende rol om de samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg te versterken’.

Nationaal Programma aanpak Landelijk gebied/ Limburg Programma aanpak Landelijk gebied

Gemeente Beekdaelen neemt een actieve rol hierbij in. Zo heeft zij samen met de Zuid-Limburgse gemeenten de notitie ‘perspectief Zuid Limburg’ opgesteld en aangeboden aan de Provincie als handelingsperspectief voor de aanpak Landelijk gebied Zuid Limburg. Deze aanpak zal worden overgenomen door de Provincie.
Daarnaast is de gemeente Beekdaelen actief binnen de regio Parkstad, waarbij de landelijke gemeenten van Parkstad (Beekdaelen, Voerendaal en Simpelveld) ieder een pilotgebied hebben op eigen grondgebied op het handelingsperspectief Zuid-Limburg te beproeven. Het pilotgebied voor Beekdaelen betreft het Plateau van Schimmert rondom het Ravensbosch. Hierbij wordt ook samengewerkt met de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Heffingsgrondslag rioleringen

in juni 2023 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om de heffingsgrondslag riool ongewijzigd te houden t.o.v. de huidige situatie. De raad is hierbij voorafgaand aan het besluit actief betrokken. Daarnaast wordt het gemeentelijk rioleringsplan (voortaan Water- en rioleringsprogramma Wrp) geactualiseerd inclusief het kostendekkingsplan. Hierin worden onder andere exploitatielasten voor beheer en onderhoud, herprogrammering van projecten en prijsstijgingen in ogenschouw genomen. Een besluit over een nieuw vast te stellen Wrp 2024-2027 is voorzien voor de raadsvergadering in oktober 2023.

Aanpassing financiële verordening

De raad heeft de nieuwe financiële verordening in de raadsvergadering van september 2023 vastgesteld. De verordening is aangepast zodat het voldoet aan de voorwaarden die gelden voor de rechtmatigheidsverklaring die vanaf het jaar 2023 door het college wordt afgegeven. Daarnaast in in de verordening, voor wat betreft de afschrijvingen van gebouwen, rekening gehouden met een restwaarde van 10%. Verder is de afschrijvingstermijn van wegrehabilitaties verlengd van 35 jaar naar 40 jaar. Ook bevat de nieuwe verordening een duidelijke afbakening van de definitie 'nieuw beleid'. Op die manier ligt meteen vast welke investeringen via de begrotingen en aparte raadsvoorstellen lopen, en welke ook kunnen worden goedgekeurd via de bestuursrapportages.

Wijziging financieringssystematiek algemene uitkering gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering is gerelateerd aan de rijksuitgaven. Hoe hoger de rijksuitgaven, hoe hoger de algemene uitkering. Dit zogenaamde 'samen trap op, samen trap af' principe wordt vanaf het jaar 2026 afgeschaft. Het kabinet heeft besloten om het gemeentefonds voor de volume- ontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. In de meicirculaire 2023 is een beschrijving van de hoofdlijnen van een nieuwe financieringssystematiek opgenomen. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De nieuwe financieringsvorm moet- volgens het Rijk- voor meer stabiliteit zorgen in de gemeentebegrotingen.

4.4 Welke beleidsindicatoren zijn van toepassing?

Nr.	Beleidsindicator	Toelichting	Gemeente	Score
1.	Gemiddelde WOZ waarde	Omschrijving: De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in euro's Bron: CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken **Jaar: 2022**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	263.000 313.000
2.	Woonlasten éénpersoonshuishouden	Omschrijving: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten. Bron: COELO, Groningen **Jaar: 2023**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	967 867
3.	Woonlasten meerpersoonshuishouden	Omschrijving: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. Bron: COELO, Groningen **Jaar: 2023**	Beekdaelen: Gemeente 25-50 dzd inwoners:	1.042 949

4.5 Wat gaat het programma kosten?

Programma bestuurlijke samenwerking en financiën (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
lasten per taakveld:				
0.1 bestuur	-509	-538	-544	-578
0.4 overhad	-2.961	-2.688	-2.559	-2.559
0.5 treasury	-628	-334	-162	-205
0.61 OZB woningen	-337	-338	-338	-336
0.62 OZB niet-woningen	-71	-71	-71	-71
0.8 overige baten en lasten	-3.266	-3.462	-3.535	-3.595
0.9 vennootschapsbelasting (vpb)	-	-	-	-
totale lasten	-7.772	-7.431	-7.209	-7.344
baten per taakveld:				
0.4 overhad	107	107	107	107
0.5 treasury	589	801	801	801
0.61 OZB woningen	6.198	6.198	6.198	6.198
0.62 OZB niet-woningen	1.817	1.817	1.817	1.817
0.64 belastingen overig	-	-	-	-
0.7 algemene uitkering gemeentefonds	70.155	69.475	63.601	63.697
0.8 overige baten en lasten	1	1	1	1
totale baten	78.866	78.399	72.525	72.621
Saldo van baten en lasten bestaand beleid	71.094	70.968	65.317	65.277
Resultaatbestemming:				
0.10 Toevoeging reserves	-213	-	-	-
0.10 Onttrekking reserves	768	20	12	9
Saldo resultaatbestemming	555	20	12	9
Resultaat programma	71.649	70.988	65.329	65.286

(Verplichte) paragrafen

1. Inleiding paragrafen

Intro

Naast de programma's zijn gemeenten verplicht om zeven programma-overstijgende paragrafen in de begroting op te nemen. Dat is vastgelegd in de financiële spelregels waar gemeenten zich aan moeten houden (het besluit begroting en verantwoording BBV). De onderwerpen die zijn beschreven in de paragrafen laten zich vaak niet vangen in een enkel programma.

De paragrafen zijn belangrijk voor een verbetering van het inzicht in de financiën en het beleid van de gemeente. De paragrafen zijn om verschillende redenen opgenomen:

- Het onderwerp heeft een grote financiële impact.
- Het onderwerp heeft een grote politieke betekenis.
- Het onderwerp is van belang voor de uitvoering van de programma'.

Naast de verplichte zeven programma-overstijgende paragrafen is de paragraaf duurzaamheid in deze begroting opgenomen. Dat onderwerp heeft immers grote (financiële) impact en is maatschappelijk en politiek van belang.

2. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk, die van belang is voor de integrale afweging tussen beleidswensen enerzijds en de daarvoor te verwerven inkomsten anderzijds. Deze paragraaf bevat tevens het beleid van de gemeente over de lokale heffingen en kwijtschelding.

Overzicht van de lokale belastingen

De geraamde opbrengsten ozb, secretarieleges, toeristenbelasting en begrafenisrechten zijn geïndexeerd met 3,1%. De opbrengst rioolheffing is gebaseerd op de verwachte (toekomstige) kosten inzake riolering. De stijging van de opbrengst afvalstoffenheffing betreft uitsluitend de dekking van de geraamde hogere uitgaven 2024. In verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 kent de tarieventabel van de legesverordening diverse nieuwe bepalingen en prijzen (hoofdstuk 2 van de tarieventabel). Voor zover mogelijk is voor de bepaling van de hoogte daarvan aansluiting gezocht bij de tarieven 2023 geïndexeerd met 3,1%, het advies van de RUD gevolgd of een eigen inschatting gemaakt.

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de opbouw van de in de begroting geraamde lokale belastingen, heffingen en retributies (bedragen in duizenden euro's).

Overzicht lokale heffingen (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Ozb eigenaren woningen	6.198	6.198	6.198	6.198
Ozb eigenaren niet-woningen	1.043	1.043	1.043	1.043
Ozb gebruikers niet-woningen	773	773	773	773
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	5.490	5.489	5.489	5.488
Rioolrechten	5.847	6.117	6.388	6.658
Leges bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen	386	386	386	386
Secretarieleges	634	650	753	835
Aansluiting riolering	31	31	31	31
Aanleg inritten	21	21	21	21
Grondzaken	5	5	5	5
Marktgelden	4	4	4	4
Toeristenbelasting	154	154	154	154
Begrafenisrechten	122	122	122	122
Totaal	20.708	20.993	21.367	21.718

Opbouw lokale belastingen en heffingen

Uit onderstaande tabel volgt dat het grootste deel van de inkomsten uit lokale heffingen bestaat uit de onroerendezaakbelasting (38,7%), afvalstoffenheffing (26,5%) en rioolrechten (28,2%).

Belastingsoort	%	bedrag x 1.000)
Onroerende zaakbelasting	38,7%	8.014
Afvalstoffenheffing	26,5%	5.490
Rioolrechten	28,2%	5.847
Bouwleges	1,9%	386
Secretarieleges	3,1%	634
Overige	1,6%	337
Totaal	100,00%	20.708

Ontwikkeling van lokale lasten

In onderstaande tabel worden de woonlasten van een gemiddeld huishouden in 2024 afgezet tegen de woonlasten in 2023:

Woonlasten	2023	2024
OZB	357,29	368,37
Afvalstoffenheffing	293,43	342,55
Rioolheffing	300,00	324,77
Totale woonlasten	950,72	1.035,69

In het vervolg van deze paragraaf worden de ontwikkelingen van de lokale lasten toegelicht.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De onroerendezaakbelasting is een belasting die wordt geheven over, zoals de naam al zegt, onroerende zaken. Deze belasting is van de lokale heffingen de grootste inkomstenbron. Met de opbrengst uit de OZB kan de gemeente onder andere uitgaven op het gebied van veiligheid, onderhoud openbaar groen en voorzieningen bekostigen. Zo draagt de OZB bij aan het voorzieningenniveau binnen de gemeente.

Er zijn drie groepen die een aanslag OZB krijgen:

1. Eigenaren van woningen
2. Eigenaren van niet-woningen (bijvoorbeeld bedrijfspand)
3. Gebruikers niet- woningen

Gebruikers van woningen (bijvoorbeeld huurders) ontvangen geen aanslag ozb.

De te betalen ozb wordt berekend als percentage van de WOZ-waarde van de woning of niet-woning. De WOZ-waarde (waardering onroerende zaken) wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Om het tarief (percentage) van de OZB voor het komende belastingjaar te

bepalen, wordt de verwachte ozb-opbrengst gedeeld door de totale WOZ-waarde van alle onroerende zaken binnen de gemeente Beekdaelen. De raad kan ervoor kiezen om de opbrengst te verhogen (naast de inflatiecorrectie). Voor 2024 wordt voorgesteld om de opbrengst alleen voor de inflatie te corrigeren en verder geen verhoging toe te passen. Voor 2024 is het inflatiepercentage 3,1%.

Afvalstoffenheffing

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. Hiervoor worden kosten gemaakt. Voor de opbrengst uit de afvalstoffenheffing geldt dat deze niet meer dan kostendekkend mag zijn; de gemeente mag dus niet meer in rekening brengen dan de kosten die zij voor het inzamelen van afval maakt.
De dienstverlening met betrekking tot afvalinzameling wordt uitgevoerd door de combinatie van de GR Rd4 en de NV RWM.
Ook in 2024 stijgen de kosten van afvalinzameling. Deze stijging wordt onder meer veroorzaakt door CAO-effecten 2023 en de toename van de kosten van kwijtschelding . Het vaste tarief 2024 is in vergelijking met 2023 verhoogd met € 41,88 ter dekking van de kostenstijgingen 2024. Het kostendekkingspercentage bedraagt 93,2%.

Belastingsoort	tarief 2023	tarief 2024
Vastrecht	232,20	274,08
Diftar aanbieden container restafval 140 lt	6,45	7,00
Diftar aanbieden container restafval 240 lt	8,75	10,00
Diftar aanbieden container gft-afval 140 lt	-	-
Diftar aanbieden container gft-afval 240 lt	-	-

Onderstaande tabel geeft inzicht in de kostendekkendheid van afval:

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	begroting 2024
Kosten taakvelden:	
2.1 Verkeer en vervoer	-55.109
6.3 Inkomensregelingen	-191.000
7.3 Afval	-4.603.716
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	145.294
Netto kosten taakvelden	-4.704.531
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	-331.779
BTW	-855.237
Totale lasten	-5.891.547
Opbrengst heffingen	5.489.701
Dekkingspercentage	93,2%

Uit bovenstaande tabel valt af te lezen dat het dekkingspercentage slechts 93,2% is. In 2023 is het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid (tijdelijk) losgelaten. Bij de berekening van het tarief voor 2024 zijn alleen de kostenstijgingen 2024 meegenomen; het structurele tekort ontstaan in 2023 blijft dus ongedekt.

Rioolheffing

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water. Doel van de rioolheffing is om geld vrij te maken voor onder meer:

- de afvoer van afvalwater;
- de afvoer van regenwater (ook wel hemelwater genoemd);
- het kwaliteitsbeheer van grondwater.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. Dit betekent dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 vervalt de verplichting om een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) op te stellen. In de memorie van toelichting bij deze wet is echter wel aangegeven dat het opstellen van een omgevingsprogramma voor riolering en water belangrijk is. Op 31 oktober j.l is het Water- en rioleringsprogramma Beekdaelen 2024 - 2027 door de raad vastgesteld. Dit programma geeft inzicht in de kosten van de invulling van de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en vormt de basis voor de berekening van het tarief rioolheffing.

De belasting wordt geheven naar een vast bedrag per perceel (€ 194,86) verhoogd met een bedrag geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd. Voor het bedrag per m3 afgevoerd water geldt onderstaande staffeling:

Van 1 m3 tot en met 300m3	€ 129,91
Van 301 m3 tot en met 3.000 m3	€ 129,91 basistarief, vermeerderd met € 116,92 per eenheid van 300m3, waarmee de hoeveelheid van 300m3 wordt overschreden
Van 3.001 m3 tot en met 6.000 m3	€ 1,182,19 basistarief, vermeerderd met € 90,93 per eenheid van 300m3, waarmee de hoeveelheid van 3.000m3 wordt overschreden
Boven de 6.000 m3	€ 2.091,49 basistarief, vermeerderd met € 64,95 per eenheid van 300m3, waarmee de hoeveelheid van 6.000m3 wordt overschreden

Voor een huishouden/bedrijf met een waterverbruik tot en met 300m3 wordt de aanslag €

324,77 (vastrecht € 194,86 en op basis van waterverbruik € 129,91).

Tarieven rioolheffing 2023 en 2024
In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de mate van kostendekkendheid rioolheffing:

Kostendekkendheid rioolheffing	2024
Kosten taakvelden:	
2.1 Verkeer en vervoer	-91.849
6.3 Inkomensregelingen	-213.000
7.2 Rioleringen	-4.725.111
7.4 Milieubeheer	-14.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	603.932
Netto kosten taakvelden	-4.440.028
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	-725.215
BTW	-682.151
Totale lasten	-5.847.394
Opbrengst heffingen	5.847.394
Dekkingspercentage	100,0%

Toeristenbelasting

De tarieven toeristenbelasting zijn verhoogd met 3,1% inflatiecorrectie (naar boven afgerond) . Onderstaande tabel geeft het verloop van het tarief in de jaren 2021 t/m 2024 weer:

Soort	2021	2022	2023	2024
Campings: per persoon/per overnachting	€ 0,75	€ 0,80	€ 0,85	€ 0,90
Overige accommodaties: per persoon/per overnachting	€ 1,30	€ 1,35	€ 1,40	€ 1,45

Leges

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een groot aantal taken. Een deel van deze taken wordt in de vorm van een dienst door bewoners of bedrijven individueel afgenomen. Om gemeenten tegemoet te komen in de kosten die zijn gerelateerd aan deze taken, betalen afnemers van deze gemeentelijke diensten leges. Wie de leges betalen, is afhankelijk van het type dienst dat wordt afgenomen. In veel voorkomende gevallen zijn het inwoners die betalen voor een paspoort, een rijbewijs of een uittreksel uit de gemeentelijke basisadministratie. Het kunnen echter ook projectontwikkelaars zijn die een aanvraag indienen voor een omgevingsvergunning.

De tarieven voor de diverse diensten zijn opgenomen in de legesverordening, welke jaarlijks door de raad wordt vastgesteld. Om de diensten van de gemeente en de bijbehorende tarieven inzichtelijk weer te geven, is de tarieventabel bij de legesverordening ingedeeld in 3 hoofdstukken, die zijn onderverdeeld in paragrafen.

Het totaal van de opbrengsten uit de leges mag niet meer dan 100% kostendekkend zijn. Het is wel mogelijk dat een opbrengst voor een dienst hoger is dan de kosten voor deze dienst, maar dat deze opbrengst een verlies op een andere dienst compenseert (waar dus de opbrengst lager is dan de kosten voor de dienst). Dit wordt kruissubsidiëring genoemd. Kruissubsidiering tussen de diverse paragrafen binnen één hoofdstuk is toegestaan. Tussen de drie hoofdstukken is dit ongewenst.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de mate van kostendekkendheid leges:

Kostendekkendheid leges begroting 2024	kosten	opbrengsten	kostendekking
hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			
Burgerlijke stand	73.355	26.452	36,06%
Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	468.092	340.189	72,68%
Rijbewijzen	232.618	165.507	71,15%
Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	16.097	12.567	78,07%
Overige publiekszaken	16.064	12.571	78,26%
Bijzondere wetten	79.845	58.387	73,13%
Diversen	4.714	8.396	178,11%
totaal titel 1	**890.785**	**624.069**	**70,06%**
hoofdstuk 2 Omgevingswet			
voorfase	0	43.909	
activiteiten met betrekking tot bouwwerken	801.593	326.657	
activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed		1.694	
aanlegactiviteiten		2.000	
totaal titel 2	**801.593**	**374.260**	**46,69%**
hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn			
Horeca	17.855	10.014	56,09%
Winkeltijdenwet	670	152	22,69%
In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	857	325	37,92%
totaal titel 3	**19.382**	**10.491**	**54,13%**
totaal kostendekkendheid	**1.711.760**	**1.008.820**	**58,93%**

Kwijtscheldingsbeleid

Burgers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen, kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding. De gemeenteraad bepaalt voor welke belastingen kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder kwijtschelding plaatsvindt. De gemeenteraad is hierbij gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels. Op enkele onderdelen kan de raad afwijken van de landelijke regels, De raad kan bepalen:

1. Voor welke gemeentelijke belastingen kwijtschelding wordt verleend.

2. Of daar geheel of gedeeltelijk kwijtschelding voor wordt verleend. Gedeeltelijke kwijtschelding houdt in dat slechts een deel voor kwijtschelding in aanmerking komt (bijvoorbeeld 50% van de aanslag).

3. Welke kwijtscheldingsnorm wordt toegepast.

4. Welke vermogensnorm wordt gehanteerd.

Kwijtschelding	2024
Rioolheffing	100%
Afvalstoffenheffing (vast bedrag per perceel)	100%
Afvalstoffenheffing (diftar)	max. € 55 per jaar

Bij het vaststellen van het recht op kwijtschelding worden de kosten van levensonderhoud op 100% van de bijstandsnorm gesteld. Voor de vermogensnorm geldt dat hiervoor de maximaal toegestane norm wordt gehanteerd.

Lijkbezorgingsrechten

Voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen en de tarieven lijkbezorgingsrechten geldt sinds 2021 de geharmoniseerde verordening en tarieventabel. De tarieven 2024 zijn ten opzichte van 2023 verhoogd met 3,1% inflatiecorrectie.

3. Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om nog niet afgedekte risico's op te vangen door het vormen van een risicobuffer (weerstandscapaciteit).

Om een goede inschatting te kunnen maken van het weerstandsvermogen is het van belang dat een vorm van risicomanagement wordt toegepast. Risicomanagement betekent dat risico's die spelen in de organisatie continu en systematisch worden doorlopen met als doel een balans te vinden tussen het nemen en het beheersen van risico's. In het eerste jaar na de fusie is de gemeente gestart met risicomanagement. Het beleid is vastgesteld en vormt de basis voor de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en het jaarverslag. De gemeente gaat in 2023/ 2024 aan de slag met een volledig nieuwe risico inventarisatie. De uitkomsten van die inventarisatie alsmede de nieuwe nota risicomanagement kan de raad in de vergadering van februari 2024 tegemoet zien.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn op te vangen c.q. de risico´s in financiële zin af te dekken. Het betreft kosten die onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn.

In het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is niet voorgeschreven welke bestanddelen behoren tot de weerstandscapaciteit. De gemeente Beekdaelen hanteert de volgende bestanddelen:

Nr	Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
1.	Algemene reserve	€ 4.197.435	0
2.	Stille reserves	pm	0
3.	Begrotingsruimte 2024	0	0
4.	Onvoorzien	0	€ 50.000
5.	Onbenutte belastingcapaciteit	0	€ 1.569.000

	Totaal	**€ 4.197.435**	**€1.619.000**

In de tabel maken wij onderscheid in een structurele en een incidentele component van de weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit betreft het vermogen van de gemeente om onverwachte tegenvallers in de begroting op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van gemeentelijke taken. De incidentele weerstandscapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van gemeentelijke taken.

1. Algemene reserve

De algemene reserve is het deel van de reserves waar geen claim op ligt. De omvang van die algemene reserve bedraagt voor de gemeente Beekdaelen afgerond € 4,2 miljoen. Daarnaast beschikt de gemeente nog over een 'reserve nog te bestemmen'. Die reserve wordt door de gemeente niet gerekend tot het weerstandsvermogen. Toch is ook die reserve 'claimvrij'. Het bedrag in die reserve bedraagt € 3,2 miljoen euro.

2. Stille reserves

Als activa onder de opbrengstwaarde of niet zijn gewaardeerd is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is van belang dat de activa waarin een stille reserve besloten ligt direct verkoopbaar zijn. Niet direct verkoopbare activa blijven voor de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beeld. Bij verkoop ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gemeenten kennen twee soorten stille reserves. Dit zijn stille reserves in financiële vaste activa (deelnemingen, aandelen) en stille reserves in de materiële vaste activa (bijv. gronden niet ingebracht in de grondexploitatie, panden etc.).

3. Begrotingsruimte

Als de begroting en meerjarenraming sluiten met een positief saldo, is sprake van begrotingsruimte. Die ruimte is er in deze begroting niet.

4. De post onvoorziene uitgaven

Het totaalbedrag van de post onvoorzien bedraagt € 50.000 en is naar rato van de lasten verdeeld over de verschillende programma´s. Gezien de geringe omvang van het bedrag draagt deze post niet substantieel bij aan de weerstandscapaciteit.

5. Onbenutte belastingcapaciteit

Hieronder wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen. Bij tarieven waar kostendekking een rol speelt is van onbenutte belastingcapaciteit sprake voor zover nog geen volledige kostendekking wordt gerealiseerd. Aan de hoogte van de overige tarieven is theoretisch geen bovengrens gesteld. De gemeente kan deze echter niet tot in het oneindige verhogen. Bij deze heffingen zal de raad zelf een grens moeten aangeven. De gemeente beschikt, ten tijde van het opstellen van deze begroting, nog niet over de WOZ- waarden per 1 januari 2023. Die WOZ- waarden gelden als basis voor de berekening van de tarieven ozb. Om die reden kan de actuele onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2024 niet worden berekend.

Risico's

Risico's

In deze paragraaf worden de geïnventariseerde risico's beschreven. Het betreft risico's die als meest belangrijk worden ervaren. Van ieder risico is becijferd welk bedrag voor dat risico

moet worden toegevoegd aan de weerstandscapaciteit. Dat bedrag wordt berekend aan de hand van de formule kans * impact. Onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de betreffende risico’s:

Tabel risicoparagraaf							
Nr.	**Risico**	**Risicobeschrijving**	**Was**	**Wordt**	**Mutatie**	**Formule (risico*kans)*1 = (incidenteel) (risico*kans)*3 = (structureel)**	**Toelichting**
1	Nadeelcompensatie regeling projecten	Door de huidige financiële situatie n.a.v. de nasleep van de corona pandemie, de huidige oorlog en recente jurisprudentie is de kans aanwezig dat steeds meer ondernemers zich gaan melden en een beroep doen op nadeel compensatie. Zowel bij reguliere onderhoudswerken als reconstructies in de openbare ruimte. In het geval dat een aanvraag positief wordt beschikt zullen de financiële consequenties via de reguliere burap met uw raad worden gedeeld.	80.000	80.000	-	(100.000*80%)*1	Wij schatten in dat de kans of de impact niet wezenlijk afwijken ten opzichte van de inschatting die is gegeven in de jaarrekening 2022.
2	Laagconjunctuur en renteontwikkeling	Een daling van de conjunctuur brengt risico's mee voor Beekdaelen, doordat onder meer de bedrijvigheid afneemt, werkloosheid stijgt met als gevolg daling van inkomsten voor de gemeente dalen en grotere (financiële) druk, waardoor de gemeentelijke doelstellingen onvoldoende worden gerealiseerd. Ook speelt het risico op een stijging van de rente bij het afsluiten van leningen.	1.200.000	828.000	372.000	(345.000*80%)*3	Een stijging van 0,5% van de kapitaalmarktrente leidt tot een stijging van de rentelasten met ongeveer 345.000 euro. De kans wordt ingeschat op 80%
3	Open einderegelingen	Op het gebied van de sociale zekerheid zoals bijstandsuitkeringen, bijzondere bijstand en uitkeringen als gevolg van de Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdzorg loopt de gemeente Beekdaelen het risico dat in verband met de open einderegelingen de ontvangen rijksbijdragen onvoldoende zijn. Indien tekorten ontstaan zal de gemeente uit eigen middelen moeten bijpassen. Tevens toepasbaar op andere domeinen.	567.000	567.000	-	(378.000*50%)*3	Het totale bedrag dat is gemoeid met de open einderegelingen bedraagt ruim 25 miljoen euro. Indien de regelingen, bovenop de reguliere index, voor de helft stijgen met 3% is daar een bedrag mee gemoeid van 378 duizend euro. Wij achten de kans dat zich dat voordoet 50%.
4	Gegevensbescherming	Het risico dat de gemeente Beekdaelen de regels voor gegevensbescherming overtreedt. In dit geval kan de Autoriteit	360.000	360.000	-	(3.600.000*10%)*1	De omvang van de dwangsom die door de Autoriteit Persoonsgegeve

		Persoonsgegevens de gemeente een last onder dwangsom opleggen. Of het risico op het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van bepaalde informatie, welke ernstige gevolgen kan hebben voor de bedrijfsvoering, maar ook kan leiden tot imagoschade.					ns aan gemeenten maximaal wordt opgelegd bedraagt 4% van de jaaromzet. Voor Beekdaelen betekent dat een bedrag van € 3,6 miljoen euro. De kans dat het zich voordoet is relatief klein (10%).
5	WMO	Het risico op een financieel nadeel voor de gemeente met betrekking tot de eigen bijdrage.	22.500	22.500	-	(15.000*50%)*1	Het totale bedrag aan geraamde eigen bijdrage is 300 duizend euro. De kans dat die eigen bijdrage 5% lager wordt dan geraamd schatten wij in op 50%.
6	Aanpassingsvermogen	De vorming van de nieuwe organisatie vereist aanpassingsvermogen en veranderbereidheid. Indien deze onvoldoende aanwezig zijn loopt de gemeente risico dat doelstellingen onvoldoende worden behaald. Een logisch gevolg van de recente fusie is dat processen en systemen nog onvoldoende zijn ingericht, wat risico's kan opleveren voor de gemeente.	280.000	140.000	140.000	(2.800.000*5%)*1	De eenmalige kosten die worden gevraagd in het ontwikkelplan bedragen 2,8 miljoen euro. We schatten de kans 5% dat het bedrag wordt overschreden.
7	Inkoop en aanbesteding	Het risico dat de gemeente Beekdaelen loopt op inkoop- en aanbestedingstrajecten, omdat vereiste kennis en vaardigheid op dit vlak noodzakelijk is.	100.000	100.000	-	(1.000.000*10%)*1	Als de gemeente schadeclaims dient te betalen dan gaat het om grote bedragen. We schatten de impact op 1 miljoen euro. De kans is relatief klein dat een dergelijke claim dient te worden betaald. Het risico schatten wij in op 10%.
8	Burgers	Het risico dat burgers zich onvoldoende gekend en minder dichtbij voelen met de gemeente en er minder aandacht is voor de burger.	pm	pm	-	n.v.t	Dit risico is slechts beperkt materieel. Het betreft vooral een imagorisico.
9	Informatievoorziening	Niet beschikbaar zijn en/of onvoldoende effectief gebruik van	90.000	90.000	-	(100.000*30%)*3	We schatten in dat met het betreffende

		bestuurs/managementinformatie, waardoor sturing op doelstellingen wordt belemmerd (van bestuurlijk tot operationeel niveau).					risico een bedrag is gemoeid van jaarlijks 100 duizend euro. De kans dat het zich voordoet schatten wij op 30%.
10	Vergrijzing medewerkersbestand/ arbeidsmarktkrapte	Het risico op onvoldoende capaciteit (kennis en omvang) in huis voor uitvoering van de taken over 5 tot 6 jaar als gevolg van de vergrijzing van het medewerkersbestand, mede in relatie tot de arbeidsmarktkrapte.	77.700	77.700	-	(111.000*70%)*1	Wij schatten in dat de kans of de impact niet wezenlijk afwijken ten opzichte van de inschatting die is gegeven in de jaarrekening 2022.
11	Verbonden partijen	Het risico dat participatie in verbonden partijen niet alleen voordelen oplevert, maar ook financiële en bestuurlijke risico's en onvoldoende grip op verbonden partijen.	166.485	166.485	-	(332.970*50%)*1	De totale gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen bedraagt 22,2 miljoen euro. Wij schatten de kans 50% dat die bijdragen bij de helft van de verbonden partijen 3% hoger uitvalt.
12	Klimaat	Het risico op een toename in diverse kosten ten gevolge van de klimaat crisis die niet inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Bijvoorbeeld: droogtegevoelige gebieden wat leidt tot schade aan wegen, stikstofcrisis, PFAS, CO2 uitstoot.	pm	pm	-	n.v.t	Zoals het risico al beschrijft zijn deze kosten niet inzichtelijk te maken.
13	Illegale dumpingen	Het risico en de daarbij behorende (opruim- en sanerings-) kosten van illegaal gedumpte partijen drugs- en asbesthoudend afval.	60.750	60.750	-	(22.500*90%)*3	De afgelopen jaren is sprake van een stijging van de kosten wegens afvaldumpingen. Het gemiddelde bedrag over de afgelopen jaren bedraagt 40,9 duizend euro. Wegens de stijgende tendens wordt het bedrag van de impact ingeschat op 50,0 duizend euro. In de begroting is 27,5 duizend euro geraamd waardoor nog een bedrag van 22,5 duizend

							euro als risico resteert. We schatten in dat de kans op dit structurele risico 90% bedraagt.
14	Ondermijning	Aanpak op ondermijning kan risico's opleveren doordat dit leidt tot hogere kosten.	pm	pm	-	n.v.t	Dit risico kan niet worden gekwantificeerd.
15	Taakstellingen	Het risico dat taakstellingen die in de begroting zijn opgenomen niet of niet helemaal worden gerealiseerd.	138.000	138.000	-	(230.000*20%)*3	In de begroting is voor een bedrag van 230 duizend euro aan taakstellingen opgenomen. Uitgaande van een kans van 20% dat die taakstellingen niet worden ingevuld bedraagt het bedrag van het risico 318 duizend euro.
16	Prijsstijgingen	Het risico dat de hoge indexeringen bij structurele infrastructurele werken en op het sociale domein aanhouden en werken hoger worden aanbesteed.	200.000	580.000	-380.000	Schatting	De inschatting is dat de prijsstijgingen deels kunnen worden opgevangen binnen de huidige beschikbare budgetten. Het geschatte totale restrisico bedraagt 580.000 euro.
17	Prijsstijging eenmalige projecten	Het risico dat de gevormde buffer voor de prijsstijging van eenmalige infrastructurele werken (projecten) niet toereikend is.	240.000	-	240.000	nvt	Voor de prijsstijgingen is een buffer gevormd van 6 miljoen euro. Hiervan resteert een bedrag van 4,1 miljoen euro. Geschat wordt dat de kans nihil is dat de buffer niet toereikend is.
18	Energiekosten	Het risico dat het bedrag dat nu als eenmalig hogere energiekosten is opgenomen structureel doorzet.	240.000	120.000	120.000	((2.000.000*10%)*20%)*3	De eenmalige meerkosten agv de stijging van de energiekosten bedraagt 2 miljoen euro. We achten de kans 20% dat deze kosten voor 10%

							structureel doorwerken.
19	Risico's Nuinhofwijk	Het risico dat de gemeentelijke kosten voor de Nuinhofwijk hoger uitvallen dan vooraf gedacht	375.000	375.000	-	(750.000*50%)*1	Ingeschat wordt dat de kans 50% is dat het tekort op het poject 750.000 of meer bedraagt.
20	Extra bijdrage zorgaanbieder	Het risico dat de gemeente een financiele impuls dient te geven in de exploitatie van een zorgaanbieder	pm	pm	pm	pm	Dit risico kan niet worden gekwantificeerd.
21	Risico op financiele tekorten	Het risico dat tekorten in de gemeentebegroting niet tijdig worden opgelost	-	300.000	-300.000	(1000.0000*30%)*1	Ingeschat wordt dat de kans 30% is op een tekort van € 1 miljoen dat niet meteen is opgelost.
22	Uitstel doordecentralisatie beschermd wonen	Door de val van het kabinet is de besluitvorming omtrent de doordecentralisatie beschermd wonen doorgeschoven naar het nieuwe kabinet.	-	170.600	-170.600	(853.000*20%)*1	Mocht de invoering van de nieuwe regeling per 1 januari 2025 niet haalbaar zijn (maar wel per 1 januari 2026) dan leidt dit voor onze gemeente tot een financieel nadeel van in totaal € 853.000 over de periode 2025-2027. |Ingeschat wordt dat de kans 20% bedraagt dat het risico zich voordoet.
	TOTAAL		**4.197.435**	**4.176.035**	**21.400**		

1,01

In de tabel is voor een aantal risico’s becijferd welk bedrag in de weerstandscapaciteit moet worden gestort om het risico te ondervangen. Daartoe is gebruik gemaakt van de formule ‘kans * omvang’. Hierna vindt een korte toelichting plaats op de begrippen kans en omvang.

Kans

Voor de beoordeling van de kans van optreden van het risico worden 5 klassen gebruikt. Het referentiebeeld dat erbij genoemd staat kan worden gebruikt als hulpmiddel bij het bepalen van de kans. Aan deze referentiebeelden zijn kanspercentages gekoppeld. Bijvoorbeeld als een risico zich eenmaal in de tien jaar voordoet is de kans op optreden 10%. Hetzelfde geldt als een risico zich eenmaal per jaar kan voordoen, dan wordt de kans vastgesteld op 90% (bij 100% is het immers geen risico meer).

Klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief
1	< of 1 keer per 10 jaar	10%
2	1 keer per 5-10 jaar	30%
3	1 keer per 2-5 jaar	50%
4	1 keer per 1-2 jaar	70%
5	1 keer per jaar of >	90%

Risicomanagement

Naar de huidige inzichten is de beschikbare weerstandscapaciteit in de begroting toereikend om de risico's te kunnen opvangen. Op basis van berekeningen die hebben plaatsgevonden bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 4.176.000. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt afgerond € 4.197.000. De weerstandsratio (die wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit) bedraagt daarmee ruim 1,0.

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement is, voor wat betreft de weerstandsratio, als beleidsuitgangspunt vermeld dat het weerstandsvermogen in ieder geval een ratio dient te hebben tussen 1,0 en 1,4 (oordeel 'voldoende'). De ratio bedraagt op dit moment € 4.197.000/ € 4.176.000 = 1,01. Dit betekent dat de huidige weerstandscapaciteit toereikend is (afgerond 1,0).

Kengetallen

Geprognosticeerde balans per 31-12 (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2024	2025	2026	2027	PASSIVA	2024	2025	2026	2027
VASTE ACTIVA					**VASTE PASSIVA**				
Immateriële vaste activa	881	841	801	762	Eigen vermogen	76.554	77.015	77.962	74.960
					Begrote resultaat	**970**	**148**	**-2.069**	**-1.859**
Materiële vaste activa	112.736	133.870	155.513	177.522					
					Totaal eigen vermogen	**77.524**	**77.163**	**75.893**	**73.101**
Financiele vaste activa	6.798	6.631	6.109	5.766	Vreemd vermogen				
					Voorzieningen	19.392	17.908	17.264	16.314
					Lange vreemd vermogen	32.120	54.682	77.906	102.968
Totaal vaste activa	**120.414**	**141.342**	**162.423**	**184.050**	**Totaal vaste passiva**	**51.512**	**72.590**	**95.170**	**119.282**
VLOTTENDE ACTIVA					**VLOTTENDE PASSIVA**				
Voorraden	2.485	2.464	2.444	2.432					
Uitzettingen < 1jaar	8.063	8.013	8.048	7.998	Korte schulden	3.886	3.921	3.841	3.936
Liquide middelen	1.327	1.292	1.337	1.287	Overlopende passiva	7.127	7.162	7.117	7.167
Overlopende activa	7.759	7.724	7.769	7.719					
Totaal vlottende activa	**19.634**	**19.493**	**19.598**	**19.436**	**Totaal vlottende passiva**	**11.013**	**11.083**	**10.958**	**11.103**
Totaal activa	**140.049**	**160.836**	**182.021**	**203.486**	**Totaal passiva**	**140.049**	**160.836**	**182.021**	**203.486**

Bij de vernieuwing van het BBV is, op basis van advies van de commissie Depla, voorgeschreven dat er in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen in de begroting. Het betreft de volgende kengetallen:

1A Netto schuldquote
1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2 Solvabiliteitsratio
3 Grondexploitatie
4 Structurele exploitatieruimte
5 Belastingcapaciteit

In de onderstaande tabel zijn de ratio's gepresenteerd voor de jaren 2024 tot en met 2027. Vervolgens worden deze nader toegelicht.

Omschrijving	rekening 2022	begroting 2024	mjr 2025	mjr 2026	mjr 2027
1A Netto schuldquote	2,14%	18,42%	40,22%	62,83%	91,75%
1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor vertrekte geldleningen	3,85%	12,67%	34,76%	57,75%	86,79%
2 Solvabilileitsratio	63,08%	55,35%	47,98%	41,69%	35,92%
3 Structurele exploitatieruimte	2,13%	5,59%	6,19%	2,02%	0,81%
4 Grondexploitatie	2,50%	0,07%	0,08%	0,07%	0,08%
5 Belastingcapaciteit	110,52%	109,84%	109,84%	109,84%	109,84%

1A Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

2 Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De formule die wordt gehanteerd om deze ratio te berekenen is als volgt: eigen vermogen/ vreemd vermogen.

3 Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

4 Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten in de begroting.

5 Belastingcapaciteit
Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
Met belastingcapaciteit wordt bedoeld de woonlasten van een meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente.
Op basis van de cijfers van Coelo bedraagt het landelijk gemiddelde van de woonlasten in Nederland in 2023 van vergelijkbare gemeenten op basis van inwoneraantal € 1.042. De cijfers over 2024 zijn nog niet bekend. Uitgedrukt in een percentage ten opzichte van 2023 is dit 109,84 %. Dit betekent dat de woonlastendruk in de gemeente Beekdaelen ruim 10 % hoger zijn ten opzichte van het landelijk gemiddelde 2023.

Beoordeling onderlinge verhouding tussen de kengetallen
Het is niet mogelijk een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Daarom dienen ze te worden voorzien van een adequate toelichting. De waarden van de kengetallen kunnen worden ingedeeld in drie categorieën: categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest, en categorie B is neutraal.

Op basis van onderstaand overzicht en op basis van het weerstandsvermogen kan worden geconcludeerd dat de gemeente Beekdaelen in het jaar 2024 een stabiele financiële positie

heeft. Er bevinden zich 5 onderdelen in de categorie A (minst risicovol) en 1 onderdeel in de categorie C (risicovol).

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C	Gemeente Beekdaelen	Categorie
1A Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	18,42%	A
1B Netto Schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%	12,67%	A
2 Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	55,35%	A
3 Structurele exploitatieruimte begroting	>0%	0	<0%	5,59%	A
4 Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	0,07%	A
5 Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	109,84%	C

4. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onderhoud en beheer van deze kapitaalgoederen zijn van belang om kapitaalvernietiging te voorkomen en de veiligheid te waarborgen. Daarom gaan we uit van risico gestuurd assetmanagement. Waarbij onze focus ligt op cyclisch en curatief onderhoud. Daar waar mogelijk nemen we steeds vaker preventieve conserverende maatregelen om de toekomstige beheerkosten te beperken.

Met het beheer en onderhoud van onze wegen, bruggen, riolering, openbaar groen, openbare verlichting en gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van middelen gemoeid. De lasten van deze kapitaalgoederen zijn onderdeel van de diverse programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoud en kosten over de programma's heen.

Samenvatting

In 2024 wordt het groen beheer en onderhoud verder vormgegeven op basis van de vastgestelde beeldkwaliteit niveaus en de pilots op het gebied van burgerparticipatie in de groencontracten. Hiermee wordt op de in 2022 ingeslagen weg verder gegaan.

Wegen

Kengetallen Beekdaelen	Totaal
Wegen algemeen (km)	378,7
Asfalt (m2)	1.515.680
Elementen (m2)	947.791
Beton (m2)	65.804
Half/onverhard (m2)	10.598
Totaal (m2)	2.539.873

- **Kwaliteit:**

Bij de harmonisatie van het beheer van de openbare ruimte is het gewenste kwaliteitsniveau van de wegen volgens de CROW-publicatie vastgesteld op onderhoudsniveau C; sober maar doelmatig en veilig. Herijking van het beleid wegen is als onderdeel van het Integraal

Beleidsplan Openbare Ruimte verder uitgewerkt. Hierbij is een financieel plan opgesteld om het fors aanwezige achterstallig onderhoud terug te dringen. Verder is invulling gegeven aan de motie upgrading van de trottoirs en het opwaarderen van fietspaden.

Door het tijdig uitvoeren van onderhoud is de veiligheid en kwaliteit van het kapitaalgoed gegarandeerd en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Het onderhouden van wegen ouder dan 50 jaar wordt weinig succesvol geacht omdat vaak de gehele constructie inclusief de funderingslaag versleten is.

- **Financiën:**

De kosten die nodig zijn op grond van de beleidsplannen zijn opgenomen in de gemeentebegroting. Door de komst van het Covid-19 virus en de oorlog in Oekraïne hebben zich prijsstijgingen voorgedaan. Deze ontwikkelingen hebben een negatief effect op de besteedbare budgetten.

Civieltechnische kunstwerken

Kengetallen Beekdaelen	Totaal
Kunstwerken	231

- **Kwaliteit:**

De uit te voeren inspectiewerkzaamheden om de kwaliteit van de civiele kunstwerken vast te stellen worden conform CUR Aanbeveling 117:2020 categorie B2 “toestandsinspectie” uitgevoerd. Voor het beheer van de kunstwerken zijn door het kennisinstituut CROW, NEN en CUR diverse richtlijnen opgesteld, die landelijk door de meeste gemeentelijke organisaties worden gebruikt.

Bij de harmonisatie van het beleid openbare ruimte is in het beheerplan Civiele Kunstwerken 2021-2025 vastgesteld dat de civiele kunstwerken sober, doelmatig en veilig onderhouden worden op kwaliteitsniveau C. Onderhoud van de civiele kunstwerken wordt meegenomen als onderdeel van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte.

Op basis van de actuele kwaliteit van de civiele kunstwerken is recent een Meer Jaren Onderhoud Planning (MJOP) opgesteld voor het planbare onderhoud voor de komende 10 jaar. Middels een nog op te stellen investeringsraming over de komende 50 jaar kan een indicatie van de vervanging (het planjaar en inschatting van de kosten) worden verkregen.

- **Financiën:**

De kosten voor het planbare onderhoud zijn opgenomen in de jaarlijkse gemeentebegroting. Vervangingsinvestering(en) zijn hierin niet inbegrepen.

Riolering

Kengetallen Beekdelen	Totaal
Riolen (km)	299
Hoofdgemalen (stuks)	28
Persleidingen (km)	19
Pompunits (stuks)	128

- **Kwaliteit:**

Op basis van het dagelijks beheer en onderhoud, bestaande uit reiniging en inspectie en de in het beleids- en uitvoeringskader vastgestelde doelstellingen wordt de kwaliteit van het rioleringssysteem in beeld gebracht. Aan de hand van de kwaliteitsbeoordeling wordt bepaald of renovatie, vervanging of nader onderzoek benodigd is. Deze cyclus is momenteel verankerd in het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP, voortaan Water- en Rioleringsprogramma). Het Wrp 2024-2027 is in oktober 2023 behandeld in de gemeenteraad. De nieuwe omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. Onder de Omgevingswet vervalt de verplichting om een GRP op te stellen. In de memorie van toelichting van de Omgevingswet is echter wel aangegeven dat het opstellen van een omgevingsprogramma voor riolering en water belangrijk is. Gemeenten zijn onder de Omgevingswet nog steeds verplicht om invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en de financiën voor de rioolheffing te verantwoorden.

- **Financiën:**

In oktober 2023 is het Water- en rioleringsprogramma 2024-2027 ter vaststelling in de gemeenteraad behandeld. In het Water- en rioleringsprogramma is het kostendekkingsplan geactualiseerd. De budgetten die volgen uit het Wrp zijn in deze gemeentebegroting opgenomen.

Openbaar groen

- **Kwaliteit:**

De Raad heeft op 15 december 2021 de in onderstaande tabel vermelde gebiedsfuncties en kwaliteitsniveaus voor het groenbeheer vastgesteld.

Gebeidsfunctie	Beeldkwaliteitsniveau
Centrum winkelgebied	A
Gemeentelijke begraafplaatsen	A

Vijver en waterpartijen	B
Sportaccommodaties (excl. speelvelden)	B
Woonkernen	B
Bedrijventerreinen	B
Hoofdwegen buitengebied	C
Recreatieve wandelpaden/Beekdaelenroute	C
Buitengebied	C

Het beheer van de bomen wordt uitgevoerd op basis van de voorschriften die zijn opgenomen in het Handboek Bomen 2018. In 2024 wordt gestart met het 3-jaarlijks cyclisch beheer van de bomen in de kernen Schinveld, Jabeek, Doenrade, Bingelrade, Merkelbeek, Sweikhuizen en Puth.

De kwaliteit van de kleine landschapselementen staat door het gebruik en weersinvloeden onder druk. Voor het behoud van deze waardevolle en karakteristieke landschapselementen wordt gestart met het opstellen van een beheersplan op basis van het in Q1-2024 vast te stellen beleid (groenstructuurplan).

In het kader van openbaar groen worden de volgende onderwerpen opgepakt onder programma 3:

- Holle wegen
- Ecologische gazons
- Bomenvervangingsplan
- Groot onderhoud beplanting

Openbare verlichting

Kengetallen Beekdaelen	Totaal
Aantal armaturen	8.812

- **Kwaliteit:**

In Q4 2022 is het ombouwen van het areaal naar LED verlichting binnen het beschikbare investeringsbudget voor het overgrote deel afgerond. Maatwerktoepassingen, denk hierbij aan afwijkende armaturen en aanstraalverlichting van gebouwen, worden in het derde kwartaal van 2023 uitgevoerd.
Met het het ombouwen van het gehele areaal naar LED verlichting wordt voor de komende 5 jaar slechts beperkte vervanging van masten en armaturen verwacht.

2023 is voorts het jaar waarin de bestaande en deels verlopen onderhoudscontracten voor de openbare verlichting worden vernieuwd. Het verLEDden van de openbare verlichting zorgt hierbij voor een financieel voordeel omdat, onder andere, geen jaarlijkse inspectieronden meer nodig zijn.

- **Financiën:**

De kosten voor het energieverbruik en het beheer en onderhoud zijn opgenomen in de gemeentebegroting. Ditzelfde geldt ook voor fondsvorming van de toekomstige vervangingen na het bereiken van het einde van de ontwerplevensduur van masten en armaturen.

Gemeentelijke gebouwen

Kengetallen Beekdaelen	Totaal
Aantal gemeentelijke gebouwen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud	63

- **Beleid/Beheer:**Het beleid voor beheer en onderhoud is gericht op de bouwkundige en technische instandhouding van het in eigendom zijnde vastgoed gedurende de reële levensduur. In de raadsvergadering van 8 oktober 2019 is een nieuw Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) 2020-2029 vastgesteld door de raad. Dit onderhoudsprogramma voorziet in een planning van het technische en preventieve onderhoud plus de vertaling ervan in benodigde middelen. De gemeente actualiseert iedere 4 jaar dit MJOP. De werkzaamheden die voor 2024 zijn opgenomen in het huidige MJOP worden uitgevoerd. Van de 63 gebouwen zijn 15 gebouwen niet opgenomen in dit MJOP. Het gaat hierbij om gebouwen die op de nominatie staan om te worden verkocht of gesloopt. Maar ook gebouwen waarbij de toekomstige bestemming nog niet duidelijk is. Bij deze gebouwen wordt alleen het klachtenonderhoud uitgevoerd en de eventuele wettelijke verplichtingen. Momenteel is een nieuw MJOP opgesteld voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over de periode 2024 - 2033. Dit wordt ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd eind 2023.

In relatie tot dit MJOP wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de kosten zijn voor de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed; het zgn. DMJOP (duurzaamheidsmeerjaren onderhoudsplan). De verduurzamingsopgave komt voort uit de wettelijke verplichting om in 2040 energieneutraal en in 2050 gasloos te zijn. Door inzicht te verschaffen in deze totale kostensom kunnen gedegen keuzes gemaakt worden in het kader van het strategisch accommodatiebeleid. Momenteel wordt namelijk gewerkt aan een voorstel accommodatiebeleid van de gemeente Beekdaelen.

- **Kwaliteit:** Het huidige beleid voor bouwkundig en technisch beheer en onderhoud is gebaseerd op de systematiek van NEN 2767 minimaal onderhoudsniveau 3. Deze systematiek betreft een landelijk erkende normering voor bouwkundig en technisch onderhoud. Het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Beekdaelen voldoet aan de bovenstaande norm. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

- **Financiën:** De kosten voor groot, dagelijks en klachten onderhoud worden gedekt uit de Voorziening onderhoud gebouwen MOP. Tot en met 2029 wordt nu jaarlijks een bedrag opgenomen van € 878.000 hetgeen niet meer toereikend is gezien het nieuw opgestelde MJOP. Gezien deze beginstand en de daaruit volgende doorrekening blijkt dat een storting in de voorziening stijgt. De kosten voor het klachten onderhoud en wettelijke verplichtingen bij de gebouwen die niet zijn opgenomen in het MJOP worden gedekt uit de Voorziening onderhoud gebouwen. Het komend jaar wordt hiervoor een bedrag van €125.000 opgenomen hetgeen vooralsnog toereikend is. Indien de gemeente om wat voor reden dan ook besluit gebouwen die niet zijn meegenomen in het MJOP niet af te stoten blijft de onderhoudsplicht op deze gebouwen bestaan. Maar ook door diverse toekomstige ontwikkelingen zullen enkel gebouwen weer in het nieuwe MJOP 2024-2033 moet worden opgenomen waardoor deze voorzieningen moet wordt bijgesteld.

5. Financiering

Inleiding

De financieringsparagraaf is een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Daarnaast is het doel van deze paragraaf om de financiële positie van de gemeente op basis van het Treasurystatuut te evalueren. De centrale doelstelling van het treasurybeleid is het beheren van de financiële geldstromen en het beperken van de financiële risico's voor de gemeente. De uitvoering van treasury wordt wettelijk geregeld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO). Deze wet regelt, dat de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente uitsluitend de publieke taak dient en geschiedt binnen de financiële kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. In deze paragraaf zullen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan de orde komen:

1. Risicobeheer
2. Gemeentefinanciering
3. EMU-saldo

Risicobeheer

1. Risicobeheer

Een belangrijk onderdeel van de treasury functie is het beschermen van gemeentelijke vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's.
In het Treasurystatuut wordt onderscheid gemaakt in de volgende financiële risico's:

- renterisico
- kredietrisico
- intern liquiditeitsrisico
- valutarisico

In dit hoofdstuk worden bovenstaande risico's nader toegelicht met de bijbehorende beheersingsmaatregelen.

1.1 Renterisico

De gemeente kan zowel op de kortlopende als op de langlopende schulden renterisico lopen. Renterisico ontstaat door fluctuaties in de rentelasten (bijvoorbeeld door renteherziening of herfinanciering). De overheid heeft in de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) twee instrumenten gedefinieerd om de renterisico's die de gemeente loopt te beperken, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet heeft tot doel beperking van renterisico op de kortlopende schuld en de renterisiconorm beperkt de renterisico's op de langlopende schulden.

Kasgeldlimiet (renterisico kortlopende schuld)

Het is voor gemeenten aantrekkelijk om financieringsbehoefte op te vangen met het aantrekken van kort geld, omdat de rente op kort geld lager is dan op langlopende leningen. Echter veel kort geld aantrekken, brengt hogere (rente)risico's met zich mee, omdat in de

regel de rente op kort geld sterker aan fluctuaties onderhevig is. De kasgeldlimiet is een door de wet FIDO voorgeschreven sturings- en verantwoordingsinstrument ter beperking van dit renterisico op de korte schuld. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van het jaar 2024.

De kasgeldlimiet ziet er voor het jaar 2024 als volgt uit:

Overzicht liquiditeitspositie (bedragen x € 1.000)						
Ultimo	**(1) Vlottende schuld**	**(2) Vlottende middelen**	**(3) Netto vlottend (+) of overschot middelen (-)**	**Begrotingstotaal**	**Perc. Regeling 8,5%**	**Ruimte KGL**
K3-2022	8.629	7.485	1.144	127.387	10.828	-9.684
K4-2022	9.974	4.905	5.069	127.387	10.828	-5.759
K1-2023	5.438	8.670	-3.232	127.387	10.828	-14.060
K2-2023	2.822	23.649	-20.827	127.387	10.828	-31.655
		Gemiddelde	-4.462			
		Kasgeldlimiet (KGL)	10.828			
		Ruimte onder de KGL	15.289			
		Onderschrijding van de KGL	-15.289			
		Begrotingstotaal 2024	127.387			
		Percentage regeling	8,5%			
		Kasgeldlimiet (KGL)	**10.828**			

Renterisiconorm (renterisico van de vaste schuld)

In de wet FIDO is de renterisiconorm opgenomen als instrument om het (rente)risico op de langlopende leningenportefeuille te beperken. Met de renterisiconorm wordt getracht een optimale opbouw van de langlopende leningenportefeuille te bereiken door spreiding van de looptijden en renteherzieningen. In de volgende tabel wordt het renterisico voor 4 jaren (2024-2027) in kaart gebracht en wordt berekend als percentage (20%) van het begrotingstotaal van het jaar 2024.

Tabel Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld (bedragen * € 1.000)					
Stap	**Variabelen**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	2.073	2.477	2.648	2.078
3	Renterisico (1+2)	2.073	2.477	2.648	2.078
4	Renterisico	25.477	25.477	25.477	25.477
5a = 4 > 3	**Ruimte onder renterisiconorm**	**23.404**	**23.000**	**22.829**	**23.399**
5b = 3 > 4	**Overschrijding renterisiconorm**	**0**	**0**	**0**	**0**
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal 2024	127.387	-	-	-
4b	Percentage ministeriële regeling	20%			
	4 = (4a x 4b/100) Renterisiconorm	**25.477**			

1.2 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico, dat een geldnemer niet of niet-tijdig aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Bij het verstrekken van leningen, uit hoofde van de publieke taak, worden zekerheden of garanties geëist.

1.3 Intern liquiditeitsrisico

Het intern liquiditeitsrisico is het risico, dat de gemeente loopt naar aanleiding van wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjarig investeringsplanning, waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Het intern liquiditeitsrisico wordt beperkt door monitoring en planning van de treasury activiteiten op de korte en lange termijn in de P&C-cyclus (begroting, burap en jaarrekening).

1.4 Valutarisico

Valutarisico’s worden in de gemeente uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro’s.

Gemeentefinanciering

Financieringsbehoefte

De gemeente Beekdaelen maakt gebruikt van de zogenaamde totaalfinanciering. In deze begroting is uitgegaan van een financieringsbehoefte over de jaren 2024 t/m 2027 van in totaliteit € 69 miljoen. Volgens opgave van de BNG per 20 september 2023 bedraagt het rentepercentage 3,80 % voor een langlopende geldlening met een looptijd van 20 jaren. In deze (meer)jaren begroting is rekening gehouden met de rentelasten voor de benodigde financiering. Afhankelijk van de voorgang van de realisatie van de investeringen zal in het jaar 2025 of later een lening worden aangetrokken om in de financieringsbehoefte te

voorzien. Een bijstelling van de rentelasten zal middels de tussentijdse rapportages plaatsvinden.

Leningenportefeuille
In 2023 zijn 3 langlopende geldleningen aangetrokken met een totaalbedrag van € 25 miljoen en stortingsdata in 2024 en 2025. Een overzicht van de leningportefeuille treft u op de volgende pagina aan. De laatste lening in het overzicht is een doorgeleende lening aan een woningstichting.

Leningportefeuille	Oorspr.	Ingang	Afloop	Rente	Schuld	Weging
T.b.v. gemeente:						
NWB	3.000	01-10-2004	01-10-2024	1,19	150	0,4%
NWB	3.176	15-11-1999	15-11-2024	5,74	141	0,4%
NWB	3.000	01-02-2005	03-02-2025	3,88	300	0,7%
BNG	3.000	02-01-2006	02-01-2026	3,62	450	1,1%
BNG	3.000	23-06-2006	23-06-2026	0,56	450	1,1%
BNG	4.538	26-09-2001	26-09-2026	5,45	544	1,4%
BNG	2.269	18-12-2001	26-09-2026	5,16	272	0,7%
BNG	3.000	11-12-2002	01-06-2027	4,84	520	1,3%
BNG	3.000	01-11-2007	01-11-2027	3,98	600	1,5%
BNG	3.000	08-12-2003	08-12-2028	4,87	600	1,5%
BNG	3.000	23-02-2006	23-02-2031	3,79	960	2,4%
BNG	4.000	16-05-2022	16-05-2037	1,69	3.733	9,3%
BNG	3.000	16-05-2022	16-05-2042	1,82	2.850	7,1%
BNG	3.000	16-05-2022	16-05-2047	1,86	2.880	7,2%
BNG	9.000	02-01-2024	02-01-2049	3,27	9.000	22,4%
BNG	8.000	01-07-2024	01-07-2049	3,235	8.000	19,9%
BNG	8.000	02-01-2025	02-01-2050	3,21	8.000	19,9%
Subtotaal t.b.v. gemeente	***68.983***				***39.450***	
T.b.v. woningstichting:						
BNG	935	03-05-2010	01-05-2040	4,45	670	1,7%
Subtotaal t.b.v. woningstichting	***935***				***670***	
Totaal	69.918				40.120	100,0%

Rente begroting 2024
De gemeente trekt zowel kortlopende als langlopende leningen aan om te voldoen aan haar financieringsbehoefte. Er zijn hierbij twee soorten financiering te onderscheiden:
1. Projectfinanciering: er wordt een externe lening aangetrokken ten behoeve van de financiering van één specifiek project, één specifieke activiteit.
2. Totaalfinanciering: er wordt een lening aangetrokken om aan de financieringsbehoefte te voldoen, maar er staat geen specifieke activiteit tegenover. De lening maakt deel uit van de totaalfinanciering van de gemeente.

Om een volledig beeld te krijgen van de exploitatie van de verschillende taakvelden, dienen alle baten en lasten, voor zover mogelijk, toegerekend te worden aan de activiteiten binnen een taakveld (projecten, investeringen, etc.). Hieronder vallen ook de kosten (rentelasten) van de leningen. Deze kosten zijn immers aangetrokken om de verschillende activiteiten (al dan niet direct) te financieren.

De rentelasten van projectfinanciering kunnen redelijk eenvoudig toegerekend worden aan

het taakveld, waarop de activiteit betrekking heeft. Bij de totaalfinanciering is er geen direct verband tussen de lening en de activiteit. Om de rentelasten van de leningen toch evenredig toe te kunnen rekenen aan de diverse activiteiten, is een verdeelsleutel opgesteld: het omslagrentepercentage. Op basis van dit percentage wordt de rente van de totaalfinanciering doorbelast aan taakvelden, waaronder de diverse activiteiten vallen.
Dit percentage is bij de begroting berekend en komt voor de jaren 2024, 2025, 2026 en 2027 uit op resp. 0% , 1,1%, 1,6% en 1,6%.

EMU-saldo

In de volgende tabel is het EMU-saldo voor de jaren 2024-2027 weergegeven.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld, dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken.

De begroting van de gemeente Beekdaelen is opgesteld conform een stelsel van baten en lasten. Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.
Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

Tabel EMU-saldo (bedragen * € 1000)				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-2.066	609	-1.392	-4.591
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.857	2.986	3.448	3.415
Dotaties aan voorziengen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieninggen ten bate van de exploitatie	799	731	654	657
Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	26.914	26.259	28.405	26.921
Lasten op balanspost voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	1.175	1.942	1.025	1.333
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-26.500**	**-23.874**	**-26.719**	**-28.774**

6. Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Beekdaelen heeft een deel van de uitvoering van het gemeentelijk beleid en taken ondergebracht bij zogenaamde verbonden partijen. Deze partijen spelen dan ook een belangrijke rol bij de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. De gemeente blijft daarbij wel verantwoordelijk voor de uitvoering en het realiseren van het beleid en het behalen van de gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf besteden wij aandacht aan deze verbonden partijen.

Wat zijn verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft.

- Van een bestuurlijk belang is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, bijvoorbeeld door een zetel in het bestuur en/of door stemrecht.

- Van een financieel belang is sprake als de gemeentemiddelen aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van die partij of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Wanneer aan beide voorwaarden is voldaan, is er conform de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) sprake van een verbonden partij. Voorbeelden zijn BV-en, NV-en, corporaties, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Waarom samenwerkingsverbanden

De gemeente kan diverse redenen hebben om samen te werken. Zo kan een gemeente samenwerken om bijvoorbeeld schaal- en efficiencyvoordelen te bereiken, kennis te delen, complexe en specialistische taken te laten uitvoeren, risico's te spreiden of om een maatschappelijk initiatief te ondersteunen. Ook uitbreiding van het aantal taken en de complexiteit ervan zijn overwegingen om samenwerking te zoeken en verbanden aan te gaan. Op een groot aantal terreinen, zoals sociale zaken, gezondheidszorg, brandweer en veiligheid, het sociaal domein (WMO, jeugdzorg en participatie), hebben gemeenten nadrukkelijk de samenwerking gezocht. Dit is vaak in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.

Aan de andere kant brengt samenwerken ook risico's met zich mee. Ondanks dat de gemeente een deel van de uitvoering van haar beleid bij een partner heeft ondergebracht, blijft zij wel verantwoordelijk voor het uitgevoerde beleid. Daardoor kan de gemeente aanzienlijke maatschappelijke, financiële en fiscale risico's lopen wanneer een partij in financiële problemen komt of zijn taken niet goed uitvoert. Het is daarom van belang dat deze verbonden partijen goed functioneren en de doelstellingen binnen de gegeven financiële én beleidsinhoudelijke kaders realiseren. Vanuit gemeentelijk perspectief is de noodzaak om de verbonden partijen goed te monitoren en zo nodig bij te sturen dan ook groot. Voor de gemeenteraad is informatie over de verbonden partijen om twee redenen van belang:

- De partijen voeren taken uit die in het verlengde van de gemeentelijke doelstellingen liggen;
- Het functioneren van de partijen heeft consequenties voor de gemeentelijke begroting.

Grip op verbonden partijen

Meer dan in het verleden werken gemeenten zoals Beekdaelen regionaal samen in verbonden partijen zoals gemeenschappelijke regelingen. Duidelijk is dat het aangaan van dergelijke regionale samenwerkingen ook betekent dat directe invloed en zeggenschap minder wordt. De behoefte om grip op deze verbonden partijen te hebben én te houden neemt daardoor steeds meer toe. Dat geldt ook voor het versterken van de onderlinge samenwerking. Om meer grip te krijgen op de monitoring en sturing van verbonden partijen wordt door Beekdaelen en bijna alle andere gemeenten in Zuid-Limburg sinds 2021 de ambtelijke werkwijze 'Samen Grip Op Verbonden Partijen' gehanteerd. Centrale rol hierin is weggelegd voor het zogenaamde 'adoptiemodel'. Dit model houdt in dat een SGOVP-gemeente een bepaalde gemeenschappelijke regeling waaraan zij deelneemt 'adopteert' en voor wat betreft het streven naar meer de grip op die verbonden partij optreedt als kartrekkende 'primus inter pares' namens de andere aan die verbonden partij deelnemende SGOVP-gemeenten. Zo kan meer gebruik worden gemaakt van de bij bepaalde SGOVP-gemeenten aanwezige specifieke kennis t.a.v. die verbonden partij, zodat de andere deelnemers wat dat betreft niet opnieuw het wiel hoeven uit te vinden. Door deze ambtelijke werkwijze worden reeds aan de voorkant ambtelijk de krachten zoveel als mogelijk gebundeld om meer invloed en grip op de eventuele risico's van verbonden partijen te krijgen. Los van deze ambtelijke SGOVP-werkwijze is het in dit kader van belang te wijzen op de per 1 juli 2022 gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze wijziging heeft als doel om de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen én de kaderstellende- en controlerende rol van gemeenteraden te versterken, waardoor voor de gemeenteraden meer mogelijkheden worden gecreëerd om zelf invloed uit te gaan oefenen op verbonden partijen zijnde gemeenschappelijke regelingen. Deze wetswijziging kan in drie categorieën worden onderverdeeld:

1. Wijzigingen die de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen versterken;
2. Wijzigingen die zien op de introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden t.a.v. gemeenschappelijke regelingen, en
3. Wijzigingen die zien op het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van een gemeenschappelijke regelingen.

Als gevolg van ons huidige dualistische bestel ligt de kaderstellende en controlerende taak bij de gemeenteraad. Dat is niet anders voor wat betreft gemeenschappelijke regelingen waaraan een gemeente deelneemt. Door de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen is het expliciet aan de gemeenteraden om hiermee aan de slag te gaan en om in samenspraak met het bestuur van een gemeenschappelijke regeling relevante keuzes te maken met betrekking tot het versterken van hun kaderstellende en controlerende rol richting diezelfde gemeenschappelijk regeling. Aangezien de implementatie van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen op 1 juli 2024 moet zijn afgerond, is het aan de gemeenteraden ondersteund door hun griffiers om dit voor deze datum af te ronden, zodat ook langs deze formele kant meer sturing en grip op verbonden partijen zijnde gemeenschappelijke regelingen kan worden bereikt.

Overzicht van verbonden partijen

Type	Naam
Gemeenschappelijke regelingen	WOZL (Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid Limburg)
	WSP (Werkgeverservicepunt Parkstad Limburg)
	Veiligheidsregio Zuid-Limburg
	GGD Zuid-Limburg
	ISD-Kompas
	Omnibuzz
	RUD Zuid-Limburg (regionale uitvoeringsdienst)
	BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen)
	Het Gegevenshuis
	Reinigingsdiensten Rd4
	Stadsregio Parkstad Limburg
	PIT (Parkstad-IT)
	Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad voor opvang en beschermd wonen i.h.k.v. de WMO 2015
	Centrumregeling inkoop Jeugdzorg Regio Zuid-Limburg

	GR subsidiëring anti-discriminatievoorziening Limburg
	Euregio Rhein-Maas-Nord
	Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad
Vennootschappen en coöperaties	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
	Enexis Holding NV
	CSV Amsterdam B.V.
	Publiekbelang Elektriciteitsproductie B.V.
	RWM NV
	Rd4 NV
	Watermaatschappij Limburg N.V.
	Nazorg Limburg B.V.
	IBA-Parkstad B.V.
	WoonWijzerWinkel Zuid Limburg B.V.

In onderstaande tabel wordt de gemeentelijke bijdragen 2023-2026 per verbonden partij weergegeven (bedragen in euro's)

Naam GR	2024	2025	2026	2027
WOZL	3.925.000	3.653.000	3.357.000	3.108.000

WSP Parkstad	226.000	184.000	155.000	137.000
Veiligheidsregio Zuid-Limburg	2.763.000	2.763.000	2.763.000	2.763.000
GGD	2.339.000	2.308.000	2.308.000	2.308.000
Kompas	11.562.000	11.562.000	11.562.000	11.562.000
Omnibuzz	828.000	828.000	828.000	828.000
RUD	707.000	707.000	707.000	707.000
BsGW	621.000	624.000	624.000	624.000
Gegevenshuis	493.000	493.000	493.000	493.000
Rd4	3.088.000	3.088.000	3.088.000	3.088.000
Parkstad Limburg	475.000	492.000	510.000	532.000
PIT (Parkstad-IT)	904.000	904.000	904.000	904.000
Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad voor opvang en beschermd wonen i.h.k.v. de WMO 2015	0	0	0	0
Centrumregeling inkoop Jeugdzorg Regio Zuid-Limburg	214.000	214.000	214.000	214.000
GR subsidiëring antidiscriminatievoorziening Limburg	20.000	20.000	20.000	20.000

Euregio Rhein-Maas-Nord	9.000	9.000	9.000	9.000
Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad	203.000	203.000	203.000	203.000
RWM N.V.	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000

Detailinformatie per verbonden partij

Voor een actueel overzicht van het openbaar belang, de gemeentelijke visie op de verbonden partij, de actuele beleidsvoornemens omtrent de partij, de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentelijke belang en de financiële positie verwijzen wij naar de bijlage “Toelichting op de verbonden partijen”.

7. Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid
De gemeente Beekdaelen heeft nog geen (uniform) vastgesteld grondbeleid. Om deze reden, de ruimtelijke opgaven en de aankomende Omgevingswet, bestaat het voornemen om actueel grondbeleid vast te stellen, welke op alle ontwikkelingen (voor de komende vier jaar) anticipeert. De nota grondbeleid wordt momenteel opgesteld, waarbij het streven is om deze eind 2023 voor te leggen aan de gemeenteraad zodat inwerkingtreding gelijktijdig met de Omgevingswet plaatsvindt. Tot aan het moment van vaststelling zet de gemeente haar huidige werkwijze voort. In zijn algemeenheid hanteert de gemeente een passief/faciliterend grondbeleid.

Beschouwing actuele stand van zaken grondexploitatiecomplexen
Het gaat hier onder meer om de grondexploitaties in ontwikkeling . Een grondexploitatie is het financiële en inhoudelijke kader –vastgesteld door de Raad- waarbinnen (haalbaar gebleken) plannen en projecten worden uitgevoerd. Als gevolg van de krimp en vergrijzing/ontgroening ligt er een gewijzigde vraag. Er is een grotere behoefte te bespeuren aan eenpersoonshuishoudens/kleine huishoudens en senioren- en levensloopbestendige woningen. De gemeente Beekdaelen wil daarop inspelen. De ontwikkeling van woningbouw en bedrijventerreinen is van belang. Het is niet eenvoudig om te kwantificeren wat de financiële consequenties voor de gemeenten zijn.

Gewijzigde richtlijnen Commissie BBV
De Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (verder: BBV) heeft in 2019 gewijzigde richtlijnen opgesteld, waarbij de bestaande notities over grondexploitatie en faciliterend grondbeleid zijn samengevoegd en geactualiseerd. De notitie is met ingang van 2019 van toepassing. Ingevolge de richtlijnen van de Commissie BBV, Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019, blijft de richttermijn voor de looptijd van grondexploitaties in beginsel maximaal 10 jaar. Een langere looptijd dan 10 jaar was en is onder voorwaarden toegestaan. In het kader van de herindeling is besloten om de looptijd van de langlopende projecten in de grondexploitatie te verlengen. In het kader van de nota Grondbeleid zal de raad ook beleid vast te stellen over de grondexploitatie van de gemeente.

Korte beschouwing actuele stand van zaken grondexploitaties

Centrum Schimmert
De initiële ontwikkeling betrof het realiseren van 89 woningen met de daarbij behorende infrastructuur. In het college uitvoeringsprogramma 2019-2023 is een integrale, Beekdaelen brede benadering en verfijning van de woningmarktprogrammering c.q. transformatieopgave aan de orde. Daarvoor is door Stec in 2020 een woonbehoefte-onderzoek per kern uitgevoerd. In 2021 is voor de inbreidingslocaties Schimmert III en IV is een actualisatie van de plannen en een marktverkenning opgestart om te komen tot een versnelde planontwikkeling, waarbij diverse woningtypologieën zullen worden gerealiseerd, zowel voor de huur als de koop. Door het Didam-arrest van 26 november 2021 moet het plan van aanpak worden herzien. In 2022 wordt de verkaveling geoptimaliseerd, een bestemmingsplanherziening opgesteld en is er gestart met de procedure om de woningen van Centrumplan IV op de markt te brengen. In 2023 wordt gestart met het op de markt brengen van de woningen van Centrumplan III.

Niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG)

Tijdelijke woningen Amstenrade
De voormalige gemeente Schinnen heeft eind 2018 besloten een perceel (kadastraal bekend gemeente Schinnen sectie H nummer 304) nabij de Hommerter Allee aan te kopen met als doel hier tijdelijke woningbouw mogelijk te maken, met name gericht op de woningnood onder starters en/of alleenstaanden. In 2023 zal deze locatie tot ontwikkeling worden gebracht, waarbij een goede stedenbouwkundige inpassing en een goede balans van doelgroepen sleutelbegrippen zijn.

Bedrijventerrein Rode Beek
Het concept-bestemmingsplan resp. gebied waarbinnen dit bedrijventerrein is gelegen valt onder het door de rijksplanvormer opgenomen gebied waar ook de zogenoemde invliegfunnel in verband met de aanwezigheid van de NAVO-vliegbasis Geilenkirchen is voorzien. Uw raad heeft enkele malen het bestemmingsplan gewijzigd vastgesteld om deze ontwikkeling mogelijk te maken, waarbij, met gewijzigde planregels, alsnog aan de gestelde verplichting zou worden gedaan (ondanks het niet-intekenen van een invliegfunnel). Hiertegen heeft de minister van defensie steeds beroep tegen ingesteld bij de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak. Destijds, op 13 september 2021 heeft u besloten om de procedure niet langer door te zetten omdat de aanleiding waarvoor dit bestemmingsplan dient, niet meer actueel is.

De minister is ook tegen dit laatste besluit van september 2021 in beroep gegaan en op 15 juni 2022 heeft de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wederom uitspraak gedaan. Door de afdeling is geoordeeld dat de gemeente aan zet is. Het besluit inhoudende dat de gemeenten nu geen planologische actie meer hoeft te ondernemen is daarmee door het hoogste rechtsorgaan ter zijde geschoven. Bij RIB van 28 juni (Z/21/166947, nr.. 308496) bent u hierover ingelicht. Op 4 oktober 2022 heeft uw raad in dit traject vervolgens besloten om geen besluit te nemen en daarmee ook geen invliegfunnel in te tekenen in het plan.

Als onderdeel van de gesprekken die bestuurlijk sinds een jaar worden gevoerd met defensie is afgesproken dat juridische procedures met betrekking tot dit bedrijventerrein nu niet aan de orde hoeven te zijn. Als onderdeel van de revitalisering van de kern Schinveld wordt wederom ingestoken op ontwikkeling van dit terrein (alsnog mogelijke verplaatsing bedrijf uit kern Schinveld).

8. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoeringsparagraaf van deze begroting geeft inzicht in de beleidsvoornemens omtrent onze bedrijfsvoering, die gericht is op het adequaat uitvoeren van de programma's uit deze begroting en de continuïteit van de gemeentelijke organisatie. Hoe beter de gemeentelijke organisatie op orde is, des te beter de organisatie gesteld staat voor haar publieke taak.

Personeel en organisatie

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim
Ook in 2024 hebben we de veiligheid, gezondheid en het welzijn van alle mensen die bij de gemeente Beekdaelen werken hoog in ons vaandel staan. We blijven inzetten op een beleid dat ten minste voldoet aan de wettelijke eisen uit de Arbeidsomstandighedenwet, het Arbeidsomstandighedenbesluit en nadere regelgeving. Naar aanleiding van de uitgevoerde Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) is een Plan van Aanpak opgesteld en is een aanvang gemaakt mate het oppakken van de geconstateerde knelpunten. Dit zetten we in 2024 voort. Ook het optimaliseren van verzuimgerelateerde processen gaat in 2024 onverminderd door. Zo hebben we een concreet stappenplan opgesteld met als doel ons verzuimpercentage te verlagen. Op 31 december 2023 loopt de huidige cao af. Werkgevers willen in de nieuwe cao afspraken over vitaliteitsbeleid opnemen zodat alle gemeentelijke werkgevers beleid hebben dat vitaliteit bevordert. Vooruitlopend daarop is een start gemaakt met het opstellen van een beleid dat toeziet op bevorderen van vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en werkplezier. Dit beleid wordt in 2024 verder uitgerold.

Doorontwikkeling organisatie
De doorgevoerde verbeteringen en versterkingen van de ambtelijke organisatie op basis van het doorontwikkelplan (schijf van vijf) worden eind 2023 geëvalueerd. Deze ingezette koers van verbeteren en veranderen krijgt in 2024 een vervolg. We doen dit vanuit de overtuiging dat het continu investeren in de organisatie tot een versterking van de dienstverlening naar de inwoners van Beekdaelen en een steeds beter draaiende interne organisatie leidt. Dit is en blijft een continu proces. De gekozen aanpak om de ambtelijke organisatie verder vorm te geven volgens het principe van zelforganisatie blijft hierin leidend. De Management & Organisatiefilosofie waarin de uitgangspunten en de kernwaarden van onze organisatie zijn geformuleerd wordt herijkt en aangepast aan de huidige en toekomstige ontwikkelingen waar onze organisatie voor staat.
Het proces om zelforganisatie en het zelf organiserend vermogen van teams te stimuleren krijgt in 2024 een vervolg. Het extern begeleidingstraject wordt hierbij verruild door een of meerdere interne coaches. Hiermee is deze kennis in de organisatie geborgd. Ook het cultuurtraject DNA Beekdaelen blijft een ongoing topic. Richting geven aan houding en gedrag in een organisatie in ontwikkeling gaat niet vanzelf. De werkgroep cultuur werkt hiervoor inspirerende werk- en communicatievormen uit

Informatisering en automatisering

In 2024 bouwen we verder aan onze informatiehuishouding. De meeste actiepunten nemen meerdere jaren in beslag. De belangrijkste actiepunten in 2024 zijn:

- Invoeren ICT-aanpassingen als gevolg van de Wet digitale overheid om ervoor te zorgen dat inwoners en ondernemers veilig en betrouwbaar kunnen inloggen en zaken kunnen doen met de overheid;
- Optimaliseren, toegankelijk en gebruiksvriendelijker maken van website en applicaties die onze inwoners uitnodigen om snel en makkelijk hun zaken te regelen met de gemeente (project Digitoegankelijkheid);
- Aansluiten op 'MijnOverheid' en hiermee bijdragen aan het creëren van één overheid waarmee onze inwoners en ondernemers hun zaken kunnen regelen;
- Herijken van de informatievisie van de gemeente Beekdaelen;
- Optimaliseren van het informatie- en archiefbeheer (Archiefwet, Interbestuurlijk Toezicht) en realiseren van duurzame toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie (meer-jarentraject);
- Invoeren ICT-aanpassingen als gevolg van de Wet open overheid (Woo) en zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is;
- Moderniseren van bedrijfsapplicaties, invoeren van de verplichte maatregelen als gevolg van wet- en regelgeving en aansluiten op landelijke standaarden en voorzieningen waaronder het landelijk programma Common Ground om de informatievoorziening eenvoudiger, slimmer en flexibeler in te richten;
- Invoeren data gedreven werken (meerjarig traject);
- Verder verfijnen van de inrichting en werking van de ICT-systemen t.b.v. de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging;
- Aanbesteden en implementeren van enkele bedrijfsapplicaties waarvoor het contract expireert;
- Bevorderen van de digitale vaardigheden van medewerkers voor een efficiënt en doelgericht gebruik van (nieuwe) ICT-systemen waaronder MS365;
- Onderzoeken van mogelijkheden voor verbetering en doorontwikkeling van de toekomstige ICT-dienstverlening.

Planning en control

Centrale doelstelling van alle activiteiten die in het kader van de planning en control cyclus worden uitgevoerd is het 'in control' raken, zijn en blijven van de organisatie. We zijn als gemeente in control als we een redelijke mate van zekerheid hebben over het bereiken van:

De strategische ambities;
De programmadoelen en effecten;
Effectiviteit en efficiëntie in de bedrijfsprocessen;
Betrouwbaarheid van de financiële informatieverzorging;
Naleving van relevante wet- en regelgeving.

Wat willen we uiteindelijk bereiken?

Een planning en control waarin risicomanagement volledig is geïntegreerd.
Een planning en control die invulling geeft aan de informatiebehoefte van zowel raad, college als lijnmanagement van de organisatie.
Een planning en control die niet instrumenteel is maar primair ten dienste staat van de realisatie van de prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten.

Om nog meer te kunnen sturen op doelstellingen worden in 2024 sessies met de gemeenteraad georganiseerd om te komen tot kritische prestatie indicatoren (KPI's). Kritische prestatie indicatoren geven inzicht in de mate waarin de gemeente erin slaagt om geformuleerde doelstellingen te halen.

Procesbeheersing

Wij achten het van belang dat de gemeente in control is. Concreet betekent dit dat de vooraf vastgestelde doelstellingen met betrekking tot werkprocessen, projecten of beleid tijdig en met de overeengekomen kwaliteit en inzet worden gerealiseerd.
Om als organisatie in control te zijn (en te blijven) zijn de meest risicovolle processen inclusief de risico’s in workshop verband beschreven. Ook zijn beheersmaatregelen geïnventariseerd en geïmplementeerd die de kans op risico’s verkleinen. De geformuleerde beheersmaatregelen worden doorlopend bespreekbaar gemaakt en waar nodig aangescherpt.

Rechtmatigheidsverantwoording

Gemeenten en provincies moeten per verslagjaar 2023 zelf in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De accountant beperkt zich dan tot een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening en er wordt geen controleverklaring omtrent de rechtmatigheid door de accountant afgegeven.

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het College van B&W verantwoording af over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Aangezien deze uitspraak dient plaats te vinden in de jaarrekening, controleert de accountant de uitspraak wel maar neemt deze mee in het oordeel over de getrouwheid.

Deze rechtmatigheidsverantwoording stelt, nog meer dan voorheen, eisen aan onze interne beheersing. Daarom richten we ons in 2024 op:

- Een verdere uitrol van onze procesgerichte aanpak, die eind 2019 is gestart, met als doel de optimalisatie van de interne beheersing in de bedrijfsprocessen.

- Een verdere doorontwikkeling van meer control in de processen vooraf en minder controle achteraf om zo het totale controlegebied, kwalitatief en kwantitatief, in onze organisatie te borgen.

- Regelmatig, in overleg met onze accountant, beoordelen of we op de juiste weg zijn en zo nodig bijsturen.

Informatiebeveiliging

Bij al onze oplossingen gaan we uit van privacy en security by design en privacy security by default: vanaf het ontwerp tot en met borging, gebruik en beheer. Voor elk project, elke rapportage of dashboard leggen we vast wat we willen weten (doelen en stuurgegevens), welke gegevens hiervoor nodig zijn en wie deze gegevens nodig heeft. We gaan uit van dataminimalisatie en wegen het gebruik van (persoons-)gegevens zorgvuldig af. We spreken spelregels af over het gebruik van rapportages, dashboards, data en algoritmes en documenteren en archiveren deze op de juiste wijze. Ook scherpen wij onze maatregelen verder aan in lijn met de landelijke ontwikkelingen en normenkaders voor informatieveiligheid en privacy. Voor de DigiD audit voeren wij de verplichte nieuwe normen en aanvullende maatregelen in. We actualiseren het informatiebeveiligingsbeleid en maken een actueel uitvoeringsplan. We houden medewerkers op de hoogte van de permanente risico’s en gevaren op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Wij zetten het programma informatiebewustzijn (i-Bewustzijn) voort via e-learnings en kennistesten. De contacten met de Informatiebeveiligingsdienst scherpen we verder aan. Dit geldt ook voor de maatregelen om risico’s voor informatieveiligheid en privacy te vermijden dan wel te mitigeren. We gaan door met de verdere implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) die vanuit rijkswege continue geactualiseerd wordt. Zo blijven we ook aansluiten bij de nationale en internationale standaarden voor informatieveiligheid en privacy. We implementeren een nieuw Information Security Management System (ISMS) / Privacy Management Systeem (PMS) en richten dit zo in dat we beter grip houden op de veiligheids- en privacy-risico’s, de maatregelen hierop kunnen afstemmen en gerichter op de uitvoering van deze maatregelen kunnen sturen; en dat we vanuit één bron transparant verantwoording kunnen afleggen.

Gegevensbescherming

Door de invoering van de EU-verordening Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) in mei 2018 zijn organisaties steeds bewuster geworden van het belang van gegevensbescherming. De afgelopen jaren heeft de gemeente veel energie gestoken in het borgen van de AVG in de organisatie, om vertrouwelijke gegevens van burgers en bedrijven te beschermen en ook aantoonbaar te voldoen aan de privacywetgeving. In 2023 gaan wij verder met een AVG privacy volwassenheidsmeting, het AVG evaluatie- en actualisatieplan, informeren en adviseren van de gemeentelijke afdelingen over hun AVG verplichtingen en andere unierechtelijke of lidstaatrechtelijke gegevensbeschermingsbepalingen. Daarnaast de benodigde ondersteuning bieden aan de domeinafdelingen door o.a. het privacy bewustzijn verder verhogen via workshops, e-learning en actieve voorlichting, helpen bij uitvoeren van (Pre-) DPIA’s (Data Privacy Impact Assesments) etc. Daarnaast gaat het nieuwe PMS (Privacy Management Systeem) de gemeente digitaal verder helpen om aantoonbaar te voldoen aan de vereiste AVG documentatieplicht c.q. verantwoordingsplicht in het kader van de jaarlijkse planning- en control cyclus.

Communicatie

In het coalitieprogramma staat als ambitie verwoord om de gemeentelijke communicatie te vernieuwen. De daarbij behorende opdracht om de huidige wijzen van communiceren kritisch te bekijken is een belangrijke opgave waar we in 2024 verder vorm aan geven.

Het communicatielandschap verandert immers voortdurend en ons speelveld wordt steeds complexer. Door de komst van sociale media heeft de inwoner online een stem en een platform gekregen. Ditzelfde speelveld biedt gelijktijdig kansen. Door digitale toepassingen als WhatsApp en Facebook kunnen we nog gemakkelijker in contact treden met inwoners. Ook kunnen inwoners zelf steeds meer online regelen.

Onze huidige samenleving vraagt meer en meer om verbinding, tussen inwoners maar ook tussen inwoners en de overheid. Gemeentelijke communicatie vervult daarbij een sleutelrol. We staan voor een gemeente waar gemeenschap en gemeente samen optrekken en onderling verbonden zijn. Als gemeente hebben we oog en oor voor onze inwoners, ondernemers en instellingen. Waar mogelijk doen we dit tijdens informatiebijeenkomsten of door actief in gesprek aan te gaan over gemeentebrede thema’s met bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, buurtraden en dorpscoördinatoren. Hierbij werken wij op verschillende thema’s samen met andere partijen zoals buurgemeenten, het waterschap, de veiligheidsregio, woningstichtingen of de provincie. Hierbij is volop ruimte voor eigen initiatieven en zelfsturing van inwoners. De samenleving is aan zet en de gemeente faciliteert.

Voor effectieve communicatie is het belangrijk om eenduidig herkenbaar en in samenhang vanuit één gemeente te communiceren. Vragen en behoeften van onze inwoners zijn een relevant onderdeel in onze communicatie. Evenals behoeften vanuit het gemeentebestuur om ontwikkelingen of beleid onder de aandacht te brengen. Bovendien streven we als gemeente naar verdergaande innovatie en digitalisering van onze communicatie. Hiervoor kijken we de doelmatige inzet van middelen. Als gemeente communiceren we op een open en transparante manier. Communicatie naar en met de Beekdaelense inwoners is begrijpelijk, toegankelijk en eenduidig. Daarbij is extra aandacht voor een passend taalniveau van de diverse uitingen. Tot slot zien wij een goede interne communicatie als een randvoorwaarde voor goede externe communicatie. We richten ons dan ook op het omgevingsbewust en communicatief maken van de hele organisatie.

9. Duurzaamheid

Inleiding

In Beekdaelen werken we aan een duurzame en toekomstbestendige gemeente waar mensen gezond en veilig kunnen wonen en werken. In 2020 heeft de gemeenteraad unaniem de Duurzaamheidsvisie 'Beekdaelers samen aan zet!' vastgesteld. Deze visie kwam tot stand in samenwerking én samenspraak met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Zoals de titel van onze visie al aangeeft, is het realiseren van deze ambities niet alleen een gemeentelijke, maar met name een brede maatschappelijke opgave. Iedereen in Beekdaelen heeft hiermee te maken en de consequenties zijn voor iedereen voelbaar.

In de visie staan de ambities van de raad op hoofdlijnen. Deze zijn:
1. De Beekdaelers centraal te stellen (participatieve aanpak).
2. In 2040 energieneutraal te zijn (energietransitie & warmtetransitie).
3. Beekdaelen groen en klimaatbestendig te maken (vergroening en klimaatadaptatie).
4. De grondstofkringlopen te sluiten (circulaire economie).

Duurzaamheid loopt als rode draad door al het gemeentelijk handelen. Dat betekent dat bij interventies afgewogen wordt in hoeverre deze bijdraagt aan een duurzaam Beekdaelen op sociaal, economisch en fysiek gebied. Duurzaamheid stopt niet bij onze gemeentegrenzen. Afhankelijk van het onderwerp werken we in regioverband samen aan een duurzamer Beekdaelen, zowel binnen regio Parkstad als Zuid-Limburg .

De Beekdaeler staat centraal

In Beekdaelen vinden wij het belangrijk dat iedereen mee kan doen bij het halen van onze duurzaamheidsambities. Dat geldt vóór, tijdens én na de uitvoering. Beekdaelers staan centraal op het gebied van duurzaamheid binnen onze gemeente. Door inwoners te stimuleren en te faciliteren willen we zo veel mogelijk impact creëren en innovatieve ideeën een kans geven.

Op dit moment organiseert Beekdaelen verschillende vormen van participatie om inwoners te betrekken bij de realisatie van onze ambities. De Duurzaamheidstafel is een groep inwoners die beslist over subsidieaanvragen voor duurzaamheidsinitiatieven afkomstig van inwoners en organisaties/instellingen uit Beekdaelen. Verschillende duurzaamheidsinitiatieven zijn al ondersteund door de Duurzaamheidstafel; denk aan het ondersteunen van verduurzamingsprojecten in een buurt of de potentie van bodemwarmte in een straat onderzoeken.
Via de Stimuleringslening Duurzaamheidsprojecten worden maatschappelijke organisaties en bedrijven gestimuleerd duurzame investeringen te doen. Zij kunnen een lening aangaan om de CO2-uitstoot te verminderen (bijvoorbeeld via energiebesparing door isolatiemaatregelen en het opwekken van zonne-energie), biodiversiteit te verbeteren of de bebouwde omgeving klimaatbestendiger te maken.

Tot slot stimuleren en faciliteren we inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven te helpen bij vragen, mee te denken of te faciliteren. Wij als gemeente, de WoonWijzerWinkel en energiecoöperatie ImpulZ zetten zich in om iedereen in Beekdaelen te stimuleren en faciliteren op het gebied van duurzaamheid.
De Beekdaelse energiecoöperatie ImpulZ is samen met de WoonWijzerWinkel en gemeente

Beekdaelen bezig met verschillende verduurzamingsprojecten binnen Beekdaelen. Zowel bij opwek van duurzame energie als energiebesparing. Door de netcongestie die momenteel speelt dienen we creatief en innovatief om te gaan met de opwek van energie.
Kortom: door op verschillende niveaus en op verschillende wijzen Beekdaelers centraal te stellen bij het thema duurzaamheid, willen we samen zo veel mogelijk impact creëren. "Samen maken we Beekdaelen".

Acties in 2024:
- Verstrekken Duurzaamheidsleningen aan bedrijven en maatschappelijke organisaties
- Promoten van de WoonWijzerWinkel
- Het continu monitoren en verbeteren van het aanbod van de WoonWijzerWinkel
- Faciliteren en begeleiden van de Duurzaamheidstafel
- Samenwerken met ImpulZ Energiecoöperatie Beekdaelen
- Meer communicatie met inwoners over verduurzamingsmogelijkheden

Energietransitie

Met het in Parkstadverband opgesteld uitvoeringsprogramma PALET 3.0. (PALET = Parkstad Limburg Energie Neutraal) heeft Beekdaelen zich gecommitteerd aan om in 2040 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat alle energie die we in Beekdaelen gebruiken, op een duurzame manier opwekken. We zetten in om 33% energie te besparen ten opzichte van 2011, want wat we niet gebruiken hoeven we ook niet op te wekken. Het restant aan energieverbruik dat dan overblijft (67 %), wekken we duurzaam op. Hierin ligt voor Beekdaelen een grote uitdaging gezien haar waardevolle landschap.
Naast de regionale doelstellingen hebben alle gemeenten in Nederland zich gecommitteerd aan het Nationaal Klimaatakkoord in 2019. Hierin zijn middels Regionale Energie Strategieën (RES) besparing- en opwekdoelstellingen afgesproken. We werken hiervoor samen met de Zuid-Limburgse gemeenten.
Als laatst bestrijden we ook energiearmoede in opdracht van het Rijk, veroorzaakt door de hoge en fluctuerende energieprijzen.

We zijn op weg om de verschillende doelstellingen waar te maken maar op het gebied van energiebesparing- en opwekking zal nog veel moeten gebeuren.

Klimaatadaptatie

De klimaatverandering stelt nieuwe eisen aan het beheer van de openbare ruimte. Zo krijgen we vaker te maken met zeer intensieve regenbuien en langdurig droge periodes. Dit heeft invloed op het ontwerp en beheer van de openbare ruimte, waaronder riool- en watersysteem, de inrichting van wegen, gebouwen en groenvoorziening. In (boven)regionaal verband wordt samengewerkt aan het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), waarin ambities zijn opgenomen om te zorgen dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht. Met Waterschap Limburg blijven we samenwerken binnen de aanpak 'Water in balans'. In Beekdaelen wordt specifiek gewerkt aan actualisatie van het Gemeentelijk rioleringsplan (voortaan Water- en rioleringsprogramma) en het opstellen van een hemelwaterverordening en aansluitverordening riolering. Als onderdeel hiervan zetten we in op het afkoppelen van regenwater, het verwerken van water op eigen terrein en het verminderen van verhard oppervlak.

Circulaire economie

In de circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke partners, kennisinstellingen en andere overheden werkt Beekdaelen aan een duurzame economie voor de toekomst. Wij maken de keuze om actief aan de slag te gaan met het optimaliseren van de bouwketen. Op dit gebied stimuleren wij initiatieven en jagen we innovatie aan. Voor overige onderwerpen haakt de gemeente aan bij landelijke ontwikkelingen en koppelkansen in de regio.

Aankoop gronden Jabeek/ Süsterseel

College en Raad hebben zich akkoord verklaard met het plan om met buurgemeente Gangelt tot een gezamenlijke energieopwek te komen. Daartoe is een eerste aanzet gedaan middels de aankoop van 117.690 m2 aan landbouwgronden aan de Nederlandse kant van de regio Jabeek/Süsterseel, waarmee een bedrag van € 1.294.590,- (k.k.) is gemoeid. (De aankoop zal naar verwachting in Q1 van 2024 notarieel bekrachtigd worden). Vanuit deze eigendomspositie worden de verschillende energieopwekmogelijkheden (en de wettelijke kaders daarvoor) in kaart gebracht. De verwachting is dat het nog enige tijd zal gaan duren alvorens er concreet met de aanleg en bouw van de energieopwekinstallatie(s) kan worden gestart. Tot die tijd zal de grond tijdelijk en zo renderend mogelijk worden uitgegeven.

Regionaal Energiebedrijf in Parkstadverband

In Parkstadverband wordt als uitvloeisel van het uitvoeringsprogramma Parkstad Limburg Energie Neutraal (PALET) 3.0 samen de energiecoöperaties - waaronder Energiecoöperatie ImpulZ - gewerkt aan het opzetten van een regionaal Energiebedrijf binnen Parkstad. Op dit moment heeft dit de werktitel: het Lokaal Sociaal Duurzaam Coöperatief Energiebedrijf (LSDCEB).

Doel van dit regionale energiebedrijf is om binnen de regio zowel zo veel mogelijk opwek van duurzame energie te realiseren maar ook levering van deze energie aan inwoners, bedrijven en de Parkstadgemeenten zelf, mogelijk te maken.

De voordelen van dit regionale Energiebedrijf zijn:
- Revenuen van grootschalige opwek komen ten goede aan de lokale bevolking
- Versnelling van opwek duurzame energie (vanwege lokaal profijt: meer draagvlak)
- Versterking van de lokale energiecoöperaties
- Meer onafhankelijk worden van de internationale energiemarkt (bevordering autonomie)
- In de toekomst mogelijk directe levering tegen kostprijs+

Bijlagen

1. Begroting in één oogopslag

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten (bedragen x € 1.000)												
Dienstjaar	**2024**			**2025**			**2026**			**2027**		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
A: Lasten en baten												
Inwoners, bestuur en veiligheid	758	-16.939	-16.181	774	-16.616	-15.842	5.827	-18.493	-12.667	909	-17.089	-16.180
Sociale leefomgeving	10.534	-57.010	-46.476	10.761	-54.911	-44.150	11.140	-54.659	-43.519	10.747	-53.996	-43.249
Fysieke leefomgeving	13.980	-24.490	-10.510	14.446	-24.820	-10.374	14.925	-25.455	-10.530	15.195	-25.642	-10.446
Bestuurlijke samenwerking en financiën	78.866	-7.772	71.094	78.399	-7.431	70.968	72.525	-7.209	65.317	72.621	-7.344	65.277
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**104.138**	**-106.211**	**-2.073**	**104.379**	**-103.777**	**602**	**104.417**	**-105.816**	**-1.399**	**99.472**	**-104.071**	**-4.599**
B: Mutaties reserves:												
Inwoners, bestuur en veiligheid	848	-3	844	683	-3	680	1.966	-5.003	-3.038	419	-3	416
Sociale leefomgeving	2.823	-2.489	334	1.534	-3.516	-1.982	1.547	-16	1.531	1.508	-16	1.492
Fysieke leefomgeving	1.814	-503	1.311	856	-28	828	853	-28	825	850	-28	822
Bestuurlijke samenwerking en financiën	768	-213	555	20	-	20	12	-	12	9	-	9
Resultaatbestemming	**6.252**	**-3.209**	**3.044**	**3.093**	**-3.547**	**-454**	**4.378**	**-5.047**	**-669**	**2.786**	**-47**	**2.739**
C: Saldo (A+B)												
Inwoners, bestuur en veiligheid	1.606	-16.943	-15.337	1.457	-16.619	-15.162	7.792	-23.497	-15.704	1.328	-17.093	-15.765
Sociale leefomgeving	13.358	-59.499	-46.142	12.295	-58.427	-46.132	12.687	-54.674	-41.987	12.255	-54.012	-41.757
Fysieke leefomgeving	15.794	-24.993	-9.199	15.301	-24.848	-9.547	15.778	-25.483	-9.705	16.046	-25.670	-9.624
Bestuurlijke samenwerking en financiën	79.634	-7.985	71.649	78.419	-7.431	70.988	72.537	-7.209	65.329	72.630	-7.344	65.286
Geraamde resultaat	110.391	-109.420	970	107.473	-107.324	148	108.794	-110.863	-2.069	102.259	-104.118	-1.859

2. Begroting per taakveld

Overzicht per taakveld

Uitgaven per taakveld (in duizenden euro's)		2024	2025	2026	2027
0.1	Bestuur	-2.376	-2.405	-2.411	-2.524
0.2	Burgerzaken	-995	-1.008	-1.051	-1.122
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-114	-105	-116	-116
0.4	Overhead	-12.782	-12.201	-13.994	-12.445
0.5	Treasury	-628	-334	-162	-205
0.61	OZB woningen	-337	-338	-338	-336
0.62	OZB niet-woningen	-71	-71	-71	-71
0.64	Belastingen Overig	-	-	-	-
0.7	Algemene uitkering gemeentefonds	-	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten	-3.266	-3.462	-3.535	-3.595
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-3.209	-3.547	-5.047	-47
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.885	-2.881	-2.883	-2.881
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.785	-1.760	-1.635	-1.628
2.1	Verkeer en vervoer	-5.396	-5.714	-5.985	-5.977
3.1	Economische ontwikkeling	-370	-388	-400	-400
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-36	-36	-36	-36
3.4	Economische promotie	-257	-268	-272	-271
4.2	Onderwijshuisvesting	-810	-914	-978	-964
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.817	-1.817	-1.817	-1.817
5.1	Sportbeleid en activering	-893	-893	-889	-637
5.2	Sportaccommodaties	-2.654	-2.625	-2.662	-2.611
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-295	-295	-295	-295
5.4	Musea	-36	-36	-36	-36
5.5	Cultureel erfgoed	-40	-40	-40	-40
5.6	Media	-888	-888	-888	-888
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.102	-2.706	-2.729	-2.725
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-5.486	-5.248	-5.262	-5.143
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.176	-1.126	-1.131	-1.131
6.3	Inkomensregelingen	-11.087	-11.087	-11.087	-11.087
6.4	Begeleide participatie	-5.521	-4.983	-4.680	-4.622
6.5	Arbeidsparticipatie	-625	-625	-625	-625
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.661	-1.661	-1.661	-1.661
6.71	Maatwrkienstverlening 18+	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	-4.628	-4.628	-4.628	-4.628
6.71b	Begeleiding (WMO)	-1.587	-1.587	-1.587	-1.587
6.71c	Dagbesteding (WMO)	-924	-924	-924	-924
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-	-	-	-
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-569	-569	-569	-569
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	-2.950	-2.950	-2.950	-2.950
6.72b	Jeugdhulp behandeling	-3.950	-3.950	-3.950	-3.950
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	-	-	-	-
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-478	422	422	441
6.73a	Pleegzorg	-552	-552	-552	-552
6.73b	Gezinsgericht	-	-	-	-
6.73c	Jeugdhulp met overig verblijf	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500

6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-194	-194	-194	-194
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-486	-486	-475	-475
6.74c	Gesloten plaatsing	-	-	-	-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-551	-537	-537	-537
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	-450	-	-	-
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-51	-51	-51	-51
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-260	-260	-260	-260
6.82a	Jeugdbescherming	-433	-433	-433	-433
6.82b	Jeugdreclassering	-35	-35	-35	-35
7.1	Volksgezondheid	-2.297	-2.313	-2.257	-2.108
7.2	Riolering	-4.725	-5.058	-5.396	-5.660
7.3	Afval	-4.604	-4.603	-4.604	-4.603
7.4	Milieubeheer	-1.383	-1.383	-1.383	-1.383
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-143	-145	-145	-145
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.023	-1.025	-1.026	-1.017
8.2	Grondexploiatie (niet-bedrijventerreinen)	-270	-270	-270	-270
8.3	Wonen en bouwen	-2.653	-2.706	-2.714	-2.665
	Totale uitgaven	**-109.420**	**-107.324**	**-110.863**	**-104.118**

Inkomsten per taakveld (in duizenden euro's)		2024	2025	2026	2027
0.2	Burgerzaken	584	600	703	785
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	39	39	39	39
0.4	Overhead	131	131	5.131	131
0.5	Treasury	589	801	801	801
0.61	OZB woningen	6.198	6.198	6.198	6.198
0.62	OZB niet-woningen	1.817	1.817	1.817	1.817
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	70.155	69.475	63.601	63.697
0.8	Overige baten en lasten	1	1	1	1
0.10	Mutaties reserves	6.252	3.093	4.378	2.786
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	102	102	102	102
1.2	Openbare orde en veiligheid	50	50	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	286	406	533	533
3.1	Economische ontwikkeling	96	96	96	96
3.4	Economische promotie	154	154	154	154
4.2	Onderwijshuisvesting	172	172	172	172
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	545	545	545	545
5.1	Sportbeleid en activering	256	256	252	-
5.2	Sportaccommodaties	253	253	253	253
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	27	27	27	27
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	536	536	474	367
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	90	90	90	90
6.3	Inkomensregelingen	7.777	7.777	7.777	7.777
6.4	Begeleide participatie	-	-	-	-
6.5	Arbeidsparticipatie	376	376	376	376
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	14	14	14	14
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	300	300	300	300
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	11	11	-	-
6.81	Geëscaleerde zorg	-	227	738	853

7.1	Volksgezondheid	205	205	149	-
7.2	Riolering	6.451	6.794	7.146	7.418
7.3	Afval	5.634	5.633	5.633	5.633
7.4	Milieubeheer	9	9	9	9
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	122	122	122	122
8.1	Ruimte en leefomgeving	12	12	12	12
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	1.149	1.153	1.152	1.151
	Totale inkomsten	**110.391**	**107.473**	**108.794**	**102.259**
	Saldo van baten en lasten	**970**	**148**	**-2.069**	**-1.859**

3. Overzicht baten en lasten cf. BBV

Overzicht

Overzicht baten en lasten cf BBV	(bedragen x € 1.000)											
Dienstjaar	**2024**			**2025**			**2026**			**2027**		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Inwoners, bestuur en veiligheid	758	-7.533	-6.775	774	-7.517	-6.743	5.827	-7.437	-1.610	909	-7.578	-6.669
Sociale leefomgeving	10.534	-57.010	-46.476	10.761	-54.911	-44.150	11.140	-54.659	-43.519	10.747	-53.996	-43.249
Fysieke leefomgeving	13.980	-24.075	-10.095	14.446	-24.406	-9.960	14.925	-25.077	-10.152	15.195	-25.266	-10.071
Bestuurlijke samenwerking en financiën	-55	-3.404	-3.459	-54	-2.378	-2.432	-5.052	-1.553	-6.605	-51	-1.541	-1.592
Subtotaal programma's	**25.217**	**-92.023**	**-66.806**	**25.927**	**-89.212**	**-63.285**	**26.839**	**-88.725**	**-61.886**	**26.800**	**-88.382**	**-61.582**
Lokale heffingen	8.014	-408	7.607	8.014	-409	7.605	8.014	-409	7.605	8.014	-408	7.607
Algemene uitkeringen	70.155	-	70.155	69.475	-	69.475	63.601	-	63.601	63.697	-	63.697
Dividend	418	-	418	631	-	631	631	-	631	631	-	631
Saldo financieringsfunctie	203	-949	-746	201	-1.906	-1.704	200	-2.638	-2.438	199	-2.786	-2.588
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	-50	-50	-	-50	-50	-	-50	-50	-	-50	-50
Algemene dekkingsmiddelen	**78.790**	**-1.407**	**77.384**	**78.321**	**-2.365**	**75.957**	**72.447**	**-3.097**	**69.349**	**72.542**	**-3.244**	**69.298**
Geraamde kosten overhead	131	-12.782	-12.651	131	-12.201	-12.070	5.131	-13.994	-8.863	131	-12.445	-12.314
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	**104.138**	**-106.211**	**-2.073**	**104.379**	**-103.777**	**602**	**104.417**	**-105.816**	**-1.399**	**99.472**	**-104.071**	**-4.599**
Inwoners, bestuur en veiligheid	848	-3	844	683	-3	680	1.966	-5.003	-3.038	419	-3	416
Sociale leefomgeving	2.823	-2.489	334	1.534	-3.516	-1.982	1.547	-16	1.531	1.508	-16	1.492
Fysieke leefomgeving	1.814	-503	1.311	856	-28	828	853	-28	825	850	-28	822
Bestuurlijke samenwerking en financiën	768	-213	555	20	-	20	12	-	12	9	-	9
Resultaatbestemming	**6.252**	**-3.209**	**3.044**	**3.093**	**-3.547**	**-454**	**4.378**	**-5.047**	**-669**	**2.786**	**-47**	**2.739**

Inwoners, bestuur en veiligheid	80.527	-21.725	58.802	79.909	-22.086	57.824	85.370	-29.531	55.839	74.000	-23.271	50.730
Sociale leefomgeving	13.358	-59.499	-46.142	12.295	-58.427	-46.132	12.687	-54.674	-41.987	12.255	-54.012	-41.757
Fysieke leefomgeving	15.794	-24.578	-8.785	15.301	-24.434	-9.133	15.778	-25.105	-9.327	16.046	-25.294	-9.249
Bestuurlijke samenwerking en financiën	713	-3.617	-2.905	-33	-2.378	-2.411	-5.040	-1.553	-6.593	-42	-1.541	-1.583
Geraamde resultaat	110.391	-109.420	970	107.473	-107.324	148	108.794	-110.863	-2.069	102.259	-104.118	-1.859

4. Specificatie algemene uitkering gemeentefonds (septembercirculaire 2023)

Opgave berekening

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-720.279	-720.279	-720.279	-720.279
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-450.621	-450.621	-450.621	-450.621
1a Waarde woningen eigenaren	-3.601.229	-3.601.229	-3.601.229	-3.601.229
Subtotaal	**-4.772.129**	**-4.772.129**	**-4.772.129**	**-4.772.129**

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
8a-3 Bijstandsontvangers	2.281.960	2.257.276	2.256.025	2.270.185
2 Inwoners	13.522.497	13.479.337	13.491.566	13.446.968
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	11.751.178	11.097.634	9.986.356	9.993.290
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	503.271	502.645	502.776	502.750
3c Eenpersoonshuishoudens	850.291	866.627	827.912	827.963
8b Loonkostensubsidie	169.224	167.393	167.301	168.351
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	3.222.060	3.077.009	2.853.821	2.853.821
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	197.087	194.955	194.847	196.069
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	3.202.292	3.254.237	3.108.501	3.108.719
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.173.872	1.195.515	1.142.119	1.142.164
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	284.098	284.098	284.098	284.098
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	876.428	860.269	814.561	814.561
14c-2 Landelijke centrumfunctie	207.070	207.070	207.070	207.070
15h-3 Onderwijsachterstand	156.944	156.944	156.944	156.944
38 Bedrijfsvestigingen	532.381	532.381	532.381	532.381
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	21.938	21.938	21.938	21.938
36 Kernen	1.374.147	1.379.552	1.366.737	1.366.756
36a Kernen met 500 of meer adressen	526.167	526.167	526.167	526.167
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	15.041	15.041	15.041	15.041
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	29.455	29.455	29.455	29.455
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	731.267	749.777	778.345	778.345
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	108.630	108.630	108.630	108.630
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	2.632.160	2.632.160	2.632.160	2.632.160
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	293.229	293.229	291.930	291.930
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	1.670.535	1.670.535	1.667.727	1.667.727
19 Oppervlakte binnenwater	2.270	2.270	2.270	2.270
16 Oppervlakte land	305.409	305.409	305.409	305.409
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	201.413	201.413	201.413	201.413
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	199.636	199.636	199.636	199.636
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	895.743	895.743	895.743	895.743
39 Vast bedrag	980.358	980.358	980.358	980.358
Subtotaal	**48.918.050**	**48.144.702**	**46.549.236**	**46.528.311**

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)				
Jaren	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Uitkeringsfactor	1,406	1,4279	1,3452	1,3565

Subtotaal (B x C (=uf))	**68.778.779**	**68.745.821**	**62.618.033**	**63.115.654**

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	499.422	138.772	138.772	138.772
Subtotaal	**499.422**	**138.772**	**138.772**	**138.772**

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Maatstaf	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	43.292	43.292	43.292	43.292
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	52.698	52.698	52.698	52.698
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	115.441	115.441	115.441	115.441
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	76.471	76.471	76.471	76.471
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur (DU)	7.062	7.062	7.062	n.v.t.
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	8.000	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	35.050	35.050	35.050	35.050
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	17.769	17.769	17.635	n.v.t.
Subtotaal	**355.783**	**347.783**	**347.649**	**322.952**

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein				
Maatstaf	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
260 Participatie (IU)	5.053.106	4.774.345	4.507.864	4.265.034
Subtotaal	**5.053.106**	**4.774.345**	**4.507.864**	**4.265.034**

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker				
Aanvullingen v/d gebruiker	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Gemeenteposten:				
BCF, onderschrijding plafond	240.000	240.000	240.000	240.000
Afslag accres	0	0	0	0
stelpost hervormingsagenda jeugd	0	0	520.867	386.983
Subtotaal	**240.000**	**240.000**	**760.867**	**626.983**

Totaal	**70.154.961**	**69.474.592**	**63.601.056**	**63.697.266**

5. Toelichting op Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	WOZL
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	WOZL heeft tot doel om te voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid is staat zijn. Verder heeft de GR tot doel uitvoering geven aan de door de deelnemende gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet.
Bestuurlijk belang	Per gemeente is een collegelid zowel lid van het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen € 3.925.000 (incl. doorbetaling rijksbijdrage WSW).
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 871.000 respectievelijk € 646.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 7.243.000 respectievelijk € 10.935.000
Ontwikkelingen	De GR WOZL concentreert zich op beschut werk. De verdere afbouw van de GR WOZL is verder geconcretiseerd. In de in 2018 opgerichte GR WSP zijn diverse onderdelen van de GR WOZL geïntegreerd. Dit leidt tot een verdere concretisering van eenduidige en effectieve marktbewerking.

Naam	WSP Parkstad
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	Het WSP zorgt voor de eenduidige, integrale en professionele aanpak van werkgeversdienstverlening met uniformiteit en bundeling van krachten in Parkstad. Het WSP ontwikkelt gezamenlijke expertise in de werkgeversbenadering, biedt werkgeversarrangementen en zorgt voor uitstroom naar werk van cliënten WSW en participatiewet.
Bestuurlijk belang	Per gemeente is een collegelid zowel lid van het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 226.000.
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 1.804.000 respectievelijk € 787.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022	€ 2.822.000 respectievelijk € 3.366.000
Ontwikkelingen	WSP Parkstad zet in op maximale doorstroom en uitstroom van het aantal Sw-medewerkers en digitale ontsluiting van de vraag en het aanbod middels de CompetenSYS omgeving voor Parkstad.

Naam	Veiligheidsregio Zuid-Limburg
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
Betrokkenen	De 16 gemeenten in Zuid-Limburg.
Doel	De gemeenschappelijke regeling is verantwoordelijk voor de professionalisering, efficiency, uniformering en bestuurlijk geconcentreerde aansturing van alle diensten betrokken bij incident- en rampenbestrijding in de regio. De Veiligheidsregio bestaat uit de volgende onderdelen: Brandweer, GHOR, MCC, Bevolkingszorg, Burgernet en Programmabureau.
Bestuurlijk belang	De Burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 2.763.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 4.977.000 respectievelijk € 4.696.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 28.811.000 respectievelijk € 26.729.000
Ontwikkelingen	De VRZL is een hulpverleningsorganisatie én netwerkorganisatie in één. De organisatie is ingericht om de zorg voor openbare veiligheid in de regio te organiseren. Samen met de partners op het terrein van openbare orde en veiligheid worden risico’s in kaart gebracht en voorbereidingen op maat getroffen, adviezen gegeven om onveiligheid te voorkomen, worden branden, incidenten en crises bestreden als ze zich toch voordoen, wordt ingezet om leed en schade zo veel mogelijk te beperken en verstoringen van het openbare leven zo snel mogelijk te herstellen. Het motto daarbij

	is: 'Samen Veilig'. Samen met de gemeenten en de crisispartners staat er een krachtige crisisorganisatie, kan er snel hulp geboden worden en beschikt men over voldoende slagkracht.

Naam	GGD Zuid-Limburg
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De 16 gemeenten in Zuid-Limburg.
Doel	De GGD Zuid Limburg heeft als doelstelling het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur is de gemeente vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 2.339.000
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 2.201.000 respectievelijk € 149.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 39.118.000 respectievelijk € 39.191.000
Ontwikkelingen	In het regionaal gezondheidsbeleid is vastgelegd dat het onze ambitie is om de achterstand ten opzichte van de rest van het land binnen tien jaar met 25 procent in te lopen en zo daadwerkelijk een Trendbreuk te realiseren. Om de trend daadwerkelijk te kunnen breken, is een aantal fundamentele keuzes gemaakt die tot een nieuwe aanpak moeten leiden, zoals: commitment om meerjarig werk te maken van de Trendbreuk, het smeden van allianties op zowel provinciaal- als rijksoverheidsniveau en focus en massa maken. De focus wordt gelegd op de periode vanaf de kinderwens en zwangerschap tot en met de periode waarin mensen jong volwassen zijn. De Trendbreuk is breder dan de focus op deze cyclus, want op andere beleidsterreinen liggen eveneens kansen om de gezondheidsachterstand in te lopen. De GGD is een belangrijke partner in de realisatie van het gezondheidsbeleid. Verder zal in 2024 verder aandacht besteed worden aan de implementatie van IZA en Gala.

Naam	ISD-Kompas
Vestigingsplaats	Nuth
Betrokkenen	De gemeenten Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	De kerntaak is de uitvoering onder te verdelen naar de 3 beleidsproducten Werk, Inkomen en Zorg.
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid en twee gemeenteraadsleden. In het Dagelijks Bestuur zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen : € 11.562.000 (incl. doorbetaling rijksmiddelen Participatiewet).
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 200.000 respectievelijk € 200.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 1.708.000 respectievelijk € 1.664.000
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2021 is sociale zaken van voormalig Schinnen ondergebracht bij ISD-Kompas en per 1 januari 2022 de uitkeringsgerechtigden uit het werkgebied voormalig Onderbanken (ISD-Bol).Ook in 2024 zal er gestreeft worden naar een verder vergroten van het bereik van de minimaregelingen.

Naam	Omnibuzz
Vestigingsplaats	Geleen
Betrokkenen	Alle Limburgse gemeenten behalve de gemeente Gennep.
Doel	GR Omnibuzz draagt zorg voor het individueel en collectief vervoer voor inwoners van de gemeente met een beperking in het kader van de Wmo (regiotaxi, doelgroepenvervoer).
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 828.000

Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 1.017.000 respectievelijk € 1.011.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 5.407.000 respectievelijk € 4.690.000
Ontwikkelingen	Omnibuzz is bezig met het doorontwikkelen van een klantportaal om niet alleen de klant meer gemak te verschaffen maar ook efficiënter te kunnen werken. In 2019 is het vervoer nieuw aanbesteed voor een periode van acht jaar hetgeen vervoerders en medewerkers meer zekerheid verschaft. De nasleep van de COVID-19 pandemie is nog duidelijkmerbaar in de dienstverlening van Omnibuzz. De verschillen in de vervoersvolume per gemeente zijn toegenomen. Hierdoor neemt de voorspelbaarheid af en is het moeilijk begrotingen strak op te stellen. Daarnaast zijn mede als gevolg van de pandemie en de terugval in het vervoer veel chauffeurs vertrokken en uitgeweken naar andere sectoren. Sindsdien vinden veel vervoerders problemen met het aantrekken en behouden van voldoende gekwalificeerde chauffeurs.

Naam	RUD Zuid-Limburg
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokkenen	De 16 gemeenten in Zuid-Limburg en de Provincie Limburg.
Doel	GR RUD behartigt de belangen van de deelnemers ter zake van de uitvoering van taken van vergunningverlening en het toezicht op de handhaving van het omgevingsrecht.
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid en de provincie door een gedeputeerde.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 707.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 619.000 respectievelijk € 609.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 2.025.000 respectievelijk € 2.025.000
Ontwikkelingen	Net als voorgaande jaren ligt in 2024 de focus van de organisatie op de uitvoering van de taken rondom vergunningverlening, toezicht, handhaving, klachtenafhandeling, advisering en de specialistische taken rondom omgevingsveiligheid, bodem, geluid, lucht, asbest, energie, vuurwerk en juridische advisering. De Omgevingsdienst RUD-Zuid-Limburg wil het effect van haar inzet zo groot mogelijk maken en tegelijkertijd zo efficient mogelijk de taken voor haar deelnemers uitvoeren. Ontwikkelmogelijkheden zijn er op het gebied van programmeren, de financieringsmethodiek, het professionaliseren van het informatie- en datamanagement en doorontwikkeling van business control.

Naam	BsGW
Vestigingsplaats	Roermond
Betrokkenen	De gemeenten Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Venlo, Voerendaal, Weert, het Waterschap Peel en Maasvallei en het Waterschap Roer en Overmaas.
Doel	De BsGW is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. BsGW staat, net als alle andere belastingorganen, voor wat betreft de uitvoering van de WOZ onder toezicht van de (landelijke) Waarderingskamer.
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid en de waterschappen door een DB-lid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 621.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 1.203.000 respectievelijk € 1.203.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 1.143.000 respectievelijk € 857.000
Ontwikkelingen	De BsGW focust zich met een ondernemings- en ontwikkelplan op het toekomstbestendig maken van de organisatie door deze anders in te richten en het personeel optimaal in te zetten. Vanaf 1 januari 2022 is er een wettelijke verplichting om woningen te waarderen op basis van de gebruiksoppervlakte (in m2). Voorheen gebruikte de BsGW de bruto inhoud (in m3) om woningen te waarderen.

Naam	Het Gegevenshuis
Vestigingsplaats	Landgraaf
Betrokkenen	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Sittard-Geleen,Vaals, Voerendaal en het Waterschap Limburg.
Doel	GR Het Gegevenshuis heeft tot doel het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (basis-) registraties en geometrie teneinde te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit het stelsel van basisregistraties, daarmee samenhangend beeldmateriaal en Raadpleegsysteem.
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 493.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 176.000 respectievelijk € 169.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 1.061.000 respectievelijk € 1.061.000
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2023 is de gemeente Gulpen-Wittem toegetreden tot de GR. In 2024 zullen verdere stappen worden gezet richting samenhangende objectenregistratie via het regieportaal samen met BsGW en zal actief worden deelgenomen aan activiteiten en programma's van het BAM van de VNG.

Naam	Reinigingsdiensten Rd4
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	Het uitvoeren van alle activiteiten die te maken hebben met de verwijdering van huishoudelijke afvalstromen (basispakket) en het uitvoeren van alle overige dienstverlening zoals bijvoorbeeld straatreiniging, gladheidbestrijding etc. (pluspakket).
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd door een collegelid.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 3.008.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 2.807.000 respectievelijk € 3.236.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 42.868.000 respectievelijk € 47.033.000
Ontwikkelingen	In de begroting 2024 wordt voorgesorteerd op een circulaire en duurzame economie waarbij de dienstverlening aan de burger en samenwerking in de keten voorop staan. Forse kostenstijgingen (energie, rente, salarissen, verwerkingskosten en brandstoffen) als ook kosten voor uitbreidingen van de dienstverlening en investeringen in voorzieningen.

Naam	Stadsregio Parkstad Limburg
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	Op basis van de regionale agenda een structuurversterkende bijdrage leveren aan de evenwichtige ontwikkelingen van het samenwerkingsverband.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de WGR Stadsregio Parkstad Limburg bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur beide gevormd door de Burgemeesters van de samenwerkende gemeenten. Binnen de GR zijn bestuurscommissies gevormd door de leden van de Colleges van B&W van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 475.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 5.933.000 respectievelijk € 5.953.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 56.709.000 respectievelijk € 56.412.000
Ontwikkelingen	Doorontwikkeling van de Strategische Agenda 2021-2030. In het april en september 2022 is de Strategische Agenda besproken in een bijeenkomsten met de Brede Maatschappelijke Coalitie. Er is veel draagvlak voor de Strategische Agenda, die als onderlegger heeft gefungeerd voor de aanvraag van de nieuwe Regio Deal.

Naam	Parkstad -IT (PIT)
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal, Beekdaelen en brandweer Zuid-Limburg.
Doel	Parkstad IT behartigt de gemeenschappelijke belangen van deze organisaties op IT-gebied.
Bestuurlijk belang	Lichte gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente Heerlen.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 914.000
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 327.000 respectievelijk € 93.000.
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 0 respectievelijk € 0
Ontwikkelingen	Vanuit de DVO en de beheerorganisatie inzake automatisering wordt gekoerst op een bredere samenwerking op het gebied van shared services (SSC ZL).

Naam	Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad voor opvang en beschermd wonen i.h.k.v. de WMO 2015
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal, Simpelveld en Beekdaelen
Doel	Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad is verantwoordelijk voor de opvang en beschermd wonen i.h.k.v. de WMO 2015.
Bestuurlijk belang	Lichte gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente Heerlen.
Financieel belang	Bijdrage 2024: nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Ontwikkelingen	Begin 2018 is Parkstad breed de toekomstvisie maatschappelijke opvang en beschermd wonen vastgesteld. In 2019 is gestart met de eerste uitvoeringsagenda als voorbereiding op de verdere decentralisatie opvang en beschermd wonen. Uitgangspunt hierbij is dat elke gemeente verantwoordelijk is en de financiële middelen ontvangt voor het beschermd wonen en maatschappelijke opvang van haar inwoners en dat deze zorg zoveel mogelijk in de eigen omgeving moet worden geleverd. Dit betekent dat de centrumgemeente constructie wordt herzien en dat er nieuwe afspraken over financiering en verantwoordelijkheden worden gemaakt. Deze verdere decentralisatie door het Rijk zal naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden m.i.v. 2024.

Naam	Centrumregeling inkoop Jeugdzorg Regio Zuid-Limburg
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokkenen	Alle Zuid-Limburgse gemeenten
Doel	Naar aanleiding van de drie decentralisaties verzorgt de gemeente Maastricht voor de 16 Zuid-Limburgse gemeenten de inkoop van de gespecialiseerde jeugdzorg. Tevens neemt Maastricht het contractbeheer en de monitoring van de contractafspraken voor haar rekening. De deelnemende gemeenten behouden hun eigen bestuurlijke structuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, gericht op een goede dienstverlening aan de eigen bevolking en ruimte voor het behoud van eigen identiteit in de uitvoering van de jeugdzorgtaken.
Bestuurlijk belang	Lichte gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente Maastricht. Jaarlijks vindt er een bestuurlijk overleg plaats.
Financieel belang	Bijdrage 2024: € 214.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Ontwikkelingen	De gemeente Maastricht is bezig met een kwaliteitsslag met betrekking tot de dienstverlening aan de gemeenten.

Naam	Financiering Anti Discriminatievoorziening Limburg
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokkenen	Alle Limburgse gemeenten waarbij de gemeente Maastricht fungeert als centrumgemeente voor de Zuid-Limburgse gemeenten en Roermond voor de Noord- en Midden Limburgse gemeenten.
Doel	Het bieden van toegang tot een antidiscriminatie-voorziening voor de inwoners van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	De centrumgemeenten dragen zorg voor de (tussentijdse) rapportages en doen jaarlijks verslag van de in het vorige jaar geregistreerde klachten.
Financieel belang	Bijdrage 2024: € 20.000
Eigen vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	€ 0 respectievelijk € 0
Ontwikkelingen	Er zijn geen noemenswaardige ontwikkelingen bekend.

Naam	Euregio Rhein-Maas-Nord
Vestigingsplaats	Mönchengladbach
Betrokkenen	Nederlandse deel van de euregio: gemeenten Beekdaelen, Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Peel en Maas, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray en MKB-Limburg. Duitse deel van de euregio: Landeshauptstadt Düsseldorf, de steden Mönchengladbach en Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, de gemeenten Brüggen, Niederkrüchten, Straelen, Geldern, Schwalmtal, Nettetal, Wassenberg en Wegberg, Selfkant, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Kreis Heinsberg, de Industrie- en Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- en Handelskammer zu Duisburg.
Doel	Het verbinden van belangrijke ontwikkelingen in de Euregio, op het gebied van recreatie en toerisme, economie en arbeidsmarkt, energietransitie, veiligheid en cultuur als verbinder tussen inwoners.
Bestuurlijk belang	Verbeteren euregionale samenwerking vanuit 360 graden visie van Beekdaelen. Samenwerken met de directe buren aan de andere kant van de grens. Mogelijkheden benutten om Europese fondsen aan te spreken. Versterken netwerkpositie gemeentebestuur Beekdaelen
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 9.000 .
Eigen vermogen (begin – eind 2022)	€ 378.000 respectievelijk nog niet bekend
Vreemd vermogen (begin – eind 2022)	€ 572.000 respectievelijk nog niet bekend
Ontwikkelingen	De 2 belangrijkste speerpunten voor 2024 zijn: digitalisering en duurzame ontwikkeling, waarvan mobiliteit een onderdeel is.

Naam	Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen.
Doel	Bij het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad is sprake van een 4-tal hoofdtaken: 1. Bevorderen van samenwerking tussen de gemeenten en partners in de justitiële, bestuurlijke en zorgdomein om te komen tot een integrale aanpak van (potentieel) criminele of ernstige overlast veroorzakende personen of systemen, mits daarbij sprake is van complexe casuïstiek. 2.Bijdragen aan de veiligheid(-sbeleving) als onderdeel van het integrale veiligheidsbeleid. Hierbij gaat het om het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en maatschappelijke uitval bij complexe problemen, door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventie en zorg. 3. Het vervullen namens de deelnemers gezamenlijk of als afzonderlijke deelnemer van (specialistische) uitvoerings- en ondersteuningstaken. 4. Het inbrengen en delen van de kennis en expertise bij de beleidsvoorbereiding en uitvoering.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door de burgemeesters en één wethouder per deelnemende gemeente. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Financieel belang	Bijdrage 2024 gemeente Beekdaelen is € 475.000

Eigen vermogen (begin - eind 2024)	nihil respectievelijk nihil
Vreemd Vermogen (begin - eind 2024)	nihil respectievelijk nihil
Ontwikkelingen	Het jaar 2024 zal in het teken staan van de de start van de nieuwe GR.
	Er is een jaarplan opgesteld door de 3 Zuid Limburgse Zorg- en Veiligheidshuizen. Naast het volgen van de landelijke meerjarenagenda Zorg- en Veiligheidshuizen en daar ook voor zover mogelijk ook inzet op te plegen. Ook is er een Parkstadagenda voor 2024. Bij de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur zal aan het jaarplan en Parkstadagenda een formele status worden toegekend

Vennootschappen en coöperaties

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeente (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Betrokkenen	Aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemRaadschap.
Doel	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamd dividend over 2024 is € 68.000
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 5.062 mln. respectievelijk € 4,600 mln.
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 143.995 mln. respectievelijk € 107.500 mln.
Ontwikkelingen	Continuïteit.

Naam	Enexis Holding NV
Vestigingsplaats	's Hertogenbosch
Betrokkenen	Gemeenten en provincies.
Doel	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamd dividend over 2024 is € 288.000
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 4.241 mln. respectievelijk € 5.441 mln.
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 5.154 mln. respectievelijk € 4.907 mln.
Ontwikkelingen	Enexis werkt samen met provincies en gemeenten op het gebied van duurzaamheid hetgeen resulteert in een aantal gezamenlijke projecten. Enexis gaat een afweging leidraad opzetten die gemeenten kan ondersteunen in hun regierol in de wijkgerichte aanpak om aardgas te vervangen voor andere energiebronnen. Enexis ziet het duurzaam gebruik van de bestaande netwerken als een efficiënt middel om de energietransitie te versnellen. In de AVA van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. 3. Klanten weten wat ze aan ons hebben Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties

Naam	CSV Amsterdam B.V.
Vestigingsplaats	's Hertogenbosch
Betrokkenen	Gemeenten en provincies.
Doel	De BV is ontstaan bij de verkoop van de aandelen Essent aan RWE en heeft een tijdelijk karakter en dient in eerste instantie om financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen.

Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 312.000 respectievelijk € 210.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 23.000 respectievelijk € 13.000
Ontwikkelingen	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	**Publiekbelang Electriciteitsproductie B.V.**
Vestigingsplaats	's Hertogenbosch
Betrokkenen	Gemeenten en provincies.
Doel	De BV is ontstaan bij de verkoop van de aandelen Essent aan RWE en heeft een tijdelijk karakter en dient in eerste instantie om financiële belangen van de aandeelhouders te waarborgen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 1,5 mln. respectievelijk € 1,5 mln.
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 7.000 respectievelijk € 10.000
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	**RWM NV**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
Betrokkenen	De gemeenten Beek, Stein, Sittard-Geleen en Beekdaelen.
Doel	Inzameling, verwerking, transporteren, en vermarkten van afvalstoffen, alsmede aanverwante taken op het gebied van straatreiniging en de gladheidbestrijding en, in het algemeen, het verrichten van diensten op het gebied van beheer van openbare ruimten voor elke als aandeelhouder aangesloten gemeente.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 6.109.000 respectievelijk € 5.326.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 3.901.000 respectievelijk € 5.952.000
Ontwikkelingen	Duurzaamheid,kwaliteit,dienstverlenend en flexibiliteit zijn de belangrijkste pijlers.

Naam	**Rd4 NV**
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal en Beekdaelen.

Doel	Rd4 NV zorgt voor de inzameling en verwerking van bedrijfsmatige afvalstromen.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 1.212.000 respectievelijk € 1.364.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 10.214.000 respectievelijk € 14.316.000
Ontwikkelingen	De circulaire gedachte gaat steeds meer leven bij bedrijven. Dit betekent een verschuiving van restafvalinzameling naar grondstoffen. De portfolio zal Rd4 hierop moeten blijven aanpassen.

Naam	**WML NV**
Vestigingsplaats	Maastricht
Betrokkenen	Limburgse gemeenten en Provincie Limburg.
Doel	De kerntaak van WML is het duurzaam en doelmatig leveren van leidingwater van topkwaliteit aan inwoners, bedrijven en (overheids-) instellingen in Limburg tegen een aanvaardbaar en stabiel drinkwater-tarief.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 195 mln. respectievelijk € 201 mln.
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 398 mln. respectievelijk € 390 mln.
Ontwikkelingen	Geen noemenswaardige ontwikkelingen bekend.

Naam	**Nazorg Limburg B.V.**
Vestigingsplaats	Maastricht Airport
Betrokkenen	Limburgse gemeenten.
Doel	'Eeuwigdurende' nazorg van voormalige stortplaatsen in Limburg. Nazorg is het onderhouden, inrichten en zo nodig herstellen van de (milieu-beschermende) voorzieningen op stortplaatsen en bodemsaneringen. Doel is het voorkomen van negatieve effecten van de locatie naar de omgeving (bodem, lucht en water).
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 8.744.000 respectievelijk € 6.381.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 32.285.000 respectievelijk € 32.569.000.
Ontwikkelingen	Nazorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Uitgangspunt daarbij is dat nieuwe activiteiten het beleid van de overheid moeten ondersteunen.

Naam	**IBA-Parkstad B.V.**
Vestigingsplaats	Heerlen
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen, Provincie Limburg, semi-publieke en private partijen.
Doel	Publiek-private samenwerking om de transformatiekracht van de regio Parkstad in te zetten om de economische structuur te versterken.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	€ 1.595.000 respectievelijk € 449.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 14.136.000 respectievelijk € 12.140.000

Ontwikkelingen	In 2022 heeft de expo plaats gevonden.

Naam	WoonWijzerWinkel Zuid Limburg B.V.
Vestigingsplaats	Kerkrade
Betrokkenen	De gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Voerendaal en Beekdaelen,
Doel	Publiek-private samenwerking om de transformatiekracht van de regio Parkstad in te zetten om de economische structuur te versterken.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging op de aandeelhoudersvergaderingen.
Financieel belang	Het geraamde dividend 2024 is nihil
Eigen vermogen (begin - eind 2022)	- € 228.000 resp. - € 289.000
Vreemd Vermogen (begin - eind 2022)	€ 920.000 resp. € 1.048.000
Ontwikkelingen	WoonWijzerWinkel Zuid Limburg BV is eind 2019 opgericht. De vennootschap geeft advies over het verbeteren van wooncomfort, besparen op de energierekening of slim investeren in de woning. Wat zijn de juiste oplossingen en waar kan men het beste mee beginnen?

6. Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	U/I	2024	2025	2026	2027
Incidentele lasten					
Toevoeging aan reserve					
Programma inwoners, bestuur en veiligheid					
1. bruteringsreserve : toevoeging verkoopopbrengst gemeentehuizen	U	0,0	0,0	5.000,0	0,0
Programma sociale leefomgeving					
2. reserve onderwijshuisvesting: sparen voor school middengebied Beekdaelen	U	2.000,0	3.500,0	0,0	0,0
3. geclaimde reserve : aanvulling geclaimde reserve	U	450,0	0,0	0,0	0,0
4. geclaimde reserve : aanvulling geclaimde reserve tbv wensbus	U	23,6	0,0	0,0	0,0
Programma fysiek leefomgeving					
5. geclaimde reserve : aanvulling vanuit reserve nog te bestemmen	U	475,0	0,0	0,0	0,0
Programma bestuurlijke samenwerking en financiën					
6. geclaimde reserve : aanvulling vanuit reserve nog te bestemmen	U	213,0	0,0	0,0	0,0
Totaal incidentele lasten		3.161,6	3.500,0	5.000,0	0,0
Incidentele baten					
Programma inwoners, bestuur en financiën					
7. verkoopopbrengst gemeentehuizen	I	0,0	0,0	5.000,0	0,0
Onttrekking aan reserve					
Programma sociale leefomgeving					
8. reserve herindeling : harmonisatie lagere huurinkomsten sportaccomodaties	I	14,8	0,0	0,0	0,0
9. reserve nog te bestemmen : aanvulling geclaimde reserve	I	350,0	0,0	0,0	0,0
10. reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren : aanvulling geclaimde reserve	I	100,0	0,0	0,0	0,0
11 geclaimde reserve : wensbus	I	0,0	4,7	18,8	31,6
Programma fysiek leefomgeving					
12. reserve nog te bestemmen : aanvulling geclaimde reserve	I	475,0	0,0	0,0	0,0
Programma bestuurlijke samenwerking en financiën					
13. reserve nog te bestemmen : aanvulling geclaimde reserve	I	213,0	0,0	0,0	0,0
14. reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren : belegging APG	I	218,7	0,0	0,0	0,0
Totaal incidentele baten		1.371,5	4,7	5.018,8	31,6
Saldo (incidentele lasten minus incidentele baten)		1.790,1	3.495,3	-18,8	-31,6

toelichting

Toelichtingnummer 1
In 2026 wordt eenmalig de verkoopopbrengst van de gemeentehuizen in Nuth en Schinnen toegevoegd aan de bruteringsreserve. De opbrengst wordt vervolgens ingezet om jaarlijks

een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis te dekken (zie ook toelichtingnummer 7).

Toelichtingnummer 2
Om de toekomstige onderwijshuisvesting te kunnen financieren wordt in 2024 € 2 miljoen en 2025 € 3,5 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting.

Toelichtingnummer 3
De geclaimde reserve wordt in 2024 eenmalig aangevuld vanuit de reserve nog te bestemmen voor 350 duizend euro en voor 100 duizend euro vanuit de reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren. De aanvullingen zijn bedoeld om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting 2024 te dekken.

Toelichtingnummesr 4 en 11
Voor de periode 2023 tot en met 2027 wordt de wensbus gesubsidieerd ter hoogte van het verwachte exploitatietekort. Hiermee wordt de wensbus financieel ondersteund om hun functie ter invulling van een algemeen voorliggende vervoersvoorziening in stand te houden. Binnen het beschikbare budget wordt in 2023 en 2024 het overschot gereserveerd via een toevoeging aan de geclaimde reserve. Voor de periode 2025 tot en met 2027 vindt aan aanwending plaats.

Toelichtingnummers 5 en 6
De geclaimde reserve wordt in 2024 eenmalig aangevuld vanuit de reserve nog te bestemmen voor 688 duizend euro. De aanvulling is bedoeld om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting 2024 te dekken.

Toelichtingnummer 7
In 2026 vindt de bouw plaats van het nieuwe gemeentehuis. De verkoopopbrengst van de gemeentehuizen in Nuth en Schinnen wordt toegevoegd aan de bruteringsreserve (zie ook toelichtingnummer 1).

Toelichtingnummer 8
Het jaar 2020 was het laatste jaar waarin Beekdaelen als gefuseerde gemeente (op basis van de Wet Arhi) het beleid van de 3 voormalige gemeenten diende te harmoniseren. Zo geldt dat ook voor de gemeentelijke accommodaties. In de begroting 2021 is besloten dat het uitgangspunt voor het geharmoniseerde beleid in de basis budgettair neutraal is. Eventuele nadelige gevolgen worden tijdelijk overbrugd met een overgangsregeling. De kosten voor deze overgang zijn incidenteel en opgenomen in deze begroting en komen ten laste van het fusiebudget. Voor wat betreft accommodaties geldt een overgangsperiode van 4 jaren. 2024 is het laatste jaar van de overgangsperiode.

Toelichtingnummer 9
Vanuit de reserve nog te bestemmen wordt in 2024 350 duizend euro toegevoegd aan de geclaimde reserve om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting te dekken.

Toelichtingnummer 10
Vanuit de reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren wordt in 2024 100 duizend euro toegevoegd aan de geclaimde reserve om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting te dekken.

Toelichtingnummer 11
Kortheidshalve wordt verwezen naar toelichtingnummer 4.

Toelichtingnummer 12
Vanuit de reserve nog te bestemmen wordt in 2024 350 duizend euro toegevoegd aan de geclaimde reserve om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting te dekken.

Toelichtingnummer 13
Vanuit de reserve nog te bestemmen wordt in 2024 350 duizend euro toegevoegd aan de geclaimde reserve om de uitgaven van de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in de begroting te dekken.

Toelichtingnummer 14
In 2019 zijn de jaarlijkse opbrengsten van de belegging APG voor de resterende periode 2020 t/m 2024 in één keer afgekocht. De opbrengst is via de resultaatbestemming 2019 toegevoegd aan de reserve niet bestede middelen voorgaande dienstjaren. Jaarlijks wordt een gedeelte van de opbrengst uit de reserve aangewend alsof de afkoop niet heeft plaatsgevonden. 2024 is het laatste jaar van de afkoopperiode en wordt 218,7 duizend euro uit de reserve aangewend.

7. Overzicht structureel en reëel evenwicht inclusief specificatie algemeen dekkingsmiddel

Overzicht 2024 en 2025

Bedragen x € 1.000	begroting 2024			meerjarenraming 2025		
Omschrijving	totaal	incidenteel	structureel	totaal	incidenteel	structureel
lasten programma Inwoners, bestuur en veiligheid	-7.536	0	-7.536	-7.520	0	-7.520
lasten programma Sociale leefomgeving	-59.827	-2.474	-57.353	-58.427	-3.500	-54.927
lasten programma Fysieke leefomgeving	-24.578	-475	-24.103	-24.434	0	-24.434
lasten programma Bestuurlijke samenwerking en financiën	-402	-213	-189	935	0	935
totaal lasten programma's	-92.343	-3.162	-89.182	-89.446	-3.500	-85.946
baten programma Inwoners, bestuur en veiligheid	1.606	0	1.606	1.457	0	1.457
baten programma Sociale leefomgeving	13.685	465	13.220	12.295	5	12.290
baten programma Fysieke leefomgeving	15.794	475	15.319	15.301	0	15.301
baten programma Bestuurlijke samenwerking en financiën	713	432	281	-33	0	-33
totaal baten programma's	31.797	1.372	30.425	29.020	5	29.016
saldo van baten en lasten programma's	-60.547	-1.790	-58.756	-60.426	-3.495	-56.931
lasten algemeen dekkingsmiddel:						
loon en prijsstijging	-3.060		-3.060	-3.060		-3.060
treasury (rente, belegging, dividend)	-949		-949	-1.886		-1.886
belastingen (OZB)	-408		-408	-409		-409
overhead	-12.782		-12.782	-12.201		-12.201
te verdelen taakmutaties AU	-155		-155	-55		-55
kapitaallasten MIP	0		0	-217		-217
vennootschapsbelasting	0		0	0		0
onvoorzien	-50		-50	-50		-50
totaal lasten algemeen dekkingsmiddel	-17.404	0	-17.404	-17.878	0	-17.878
baten algemeen dekkingsmiddel:						
treasury (rente, belegging, dividend)	621		621	833		833
gemeentefonds	70.155		70.155	69.475		69.475
belastingen (OZB)	8.014		8.014	8.014		8.014
overhead	131		131	131		131
totaal baten algemeen dekkingsmiddel	78.921	0	78.921	78.452	0	78.452
saldo van baten en lasten van de programma's en algemeen dekkingsmiddel	35.779	-1.790	37.569	35.904	-3.495	39.400
saldo van algemeen dekkingsmiddel	61.517	0	61.517	60.574	0	60.574
Saldo begroting	**970**	**-1.790**	**2.761**	**148**	**-3.495**	**3.644**

Overzicht 2026 en 2027

Bedragen x € 1.000	meerjarenraming 2026			meerjarenraming 2027		
Omschrijving	totaal	incidenteel	structureel	totaal	incidenteel	structureel
lasten programma Inwoners, bestuur en veiligheid	-12.440	-5.000	-7.440	-7.582	0	-7.582
lasten programma Sociale leefomgeving	-54.674	0	-54.674	-54.012	0	-54.012
lasten programma Fysieke leefomgeving	-25.105	0	-25.105	-25.294	0	-25.294
lasten programma Bestuurlijke samenwerking en financiën	1.785	0	1.785	1.850	0	1.850
totaal lasten programma's	-90.434	-5.000	-85.434	-85.038	0	-85.038
baten programma Inwoners, bestuur en veiligheid	7.792	5.000	2.792	1.328	0	1.328
baten programma Sociale leefomgeving	12.687	0	12.687	12.255	32	12.224
baten programma Fysieke leefomgeving	15.778	19	15.759	16.046	0	16.046
baten programma Bestuurlijke samenwerking en financiën	-5.040	0	-5.040	-42	0	-42
totaal baten programma's	31.217	5.019	26.198	29.586	32	29.555
saldo van baten en lasten programma's	-59.217	19	-59.236	-55.452	32	-55.483
lasten algemeen dekkingsmiddel:						
loon en prijsstijging	-3.060		-3.060	-3.060		-3.060
treasury (rente, belegging, dividend)	-2.619		-2.619	-2.757		-2.757
belastingen (OZB)	-409		-409	-408		-408
overhead	-13.994		-13.994	-12.445		-12.445
te verdelen taakmutaties AU	-6		-6	-5		-5
kapitaallasten MIP	-291		-291	-354		-354
vennootschapsbelasting	0		0	0		0
onvoorzien	-50		-50	-50		-50
totaal lasten algemeen dekkingsmiddel	-20.429	0	-20.429	-19.080	0	-19.080
baten algemeen dekkingsmiddel:						
treasury (rente, belegging, dividend)	831		831	830		830
gemeentefonds	63.601		63.601	63.697		63.697
belastingen (OZB)	8.014		8.014	8.014		8.014
overhead	5.131		5.131	131		131
totaal baten algemeen dekkingsmiddel	77.578	0	77.578	72.672	0	72.672
saldo van baten en lasten van de programma's en algemeen dekkingsmiddel	38.789	0	38.770	36.301	32	36.269
saldo van algemeen dekkingsmiddel	57.149	0	57.149	53.592	0	53.592
Saldo begroting	**-2.069**	**19**	**-2.088**	**-1.859**	**32**	**-1.891**

8. Overzicht investeringen economisch en maatschappelijk nut

Overzicht investeringen economisch en maatschappelijk nut

Overzicht investeringen economisch en maatschappelijk nut	
Economisch nut	**bedrag**
n.v.t	
Totaal economisch nut	**0**
Maatschappelijk nut	**bedrag**
n.v.t.	
Totaal maatschappelijk nut	**0**

9. Overzicht reserves en voorzieningen

Verloop algemene reserve 2024 en 2025

Algemene reserve meerjarig (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024	bij 2025	af 2025	eind 2025
Algemene reserve	4.197,4	-	-	4.197,4	-	-	4.197,4
Reserve herindeling	52,0	-	14,8	37,2	-	-	37,2
Reserve nog te bestemmen	4.155,7	47,2	1.038,0	3.164,8	47,2	-	3.212,0
Totaal algemene reserve	**8.405,1**	**47,2**	**1.052,8**	**7.399,5**	**47,2**	**-**	**7.446,6**

Verloop algemene reserve 2026 en 2027

Algemene reserve meerjarig (bedragen x € 1.000)	bij 2026	af 2026	eind 2026	bij 2027	af 2027	eind 2027
Algemene reserve	-	-	4.197,4	-	-	4.197,4
Reserve herindeling	-	-	37,2	-	-	37,2
Reserve nog te bestemmen	47,2	-	3.259,2	47,2	-	3.306,4
Totaal algemene reserve	**47,2**	**-**	**7.493,8**	**47,2**	**-**	**7.541,0**

Verloop bestemmingsreserves 2024 en 2025

Bestemmingsreserve meerjarig (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024	bij 2025	af 2025	eind 2025
Bruteringsreserve	49.771,7	-	2.496,4	47.275,3	-	2.448,9	44.826,3
Reserve niet bestede middelen voorg.dienstjaren	2.207,7	-	318,7	1.889,0	-	-	1.889,0
Reserve organisatie ontwikkeling	2.054,5	-	-	2.054,5	-	-	2.054,5
Reserve afwachting harmonisatie beleid	1.324,2	-	-	1.324,2	-	-	1.324,2
Reserve inzet mjr 2019-2022	93,7	-	-	93,7	-	-	93,7
Reserve landschapsfonds	315,8	-	-	315,8	-	-	315,8
Geclaimde reserve	5.342,1	1.161,6	2.377,3	4.126,5	-	637,2	3.489,3
Reserve onderwijshuisvesting asielzoekerskinderen	632,8	-	-	632,8	-	-	632,8
Reserve participatiebedrijf Vidar	42,4	-	-	42,4	-	-	42,4
Reserve prijstijging projecten	4.050,4	-	-	4.050,4	-	-	4.050,4
Reserve onderwijshuisvesting	5.350,0	2.000,0	-	7.350,0	3.500,0	-	10.850,0
Totaan bestemmingsreserves	**71.185,3**	**3.161,6**	**5.192,4**	**69.154,5**	**3.500,0**	**3.086,1**	**69.568,4**

Verloop bestemmingsreserves 2026 en 2027

Bestemmingsreserves meerjarig (bedragen x € 1.000)	begin 2026	bij 2026	af 2026	eind 2026	bij 2027	af 2027	eind 2027
Bruteringsreserve	44.826,3	5.000,0	3.946,4	45.879,9	-	2.342,2	43.537,6
Reserve niet bestede middelen voorg.dienstjaren	1.889,0	-	-	1.889,0	-	-	1.889,0
Reserve organisatie ontwikkeling	2.054,5	-	-	2.054,5	-	-	2.054,5
Reserve afwachting harmonisatie beleid	1.324,2	-	-	1.324,2	-	-	1.324,2
Reserve inzet mjr 2019-2022	93,7	-	-	93,7	-	-	93,7
Reserve landschapsfonds	315,8	-	-	315,8	-	-	315,8
Geclaimde reserve	3.489,3	-	424,2	3.065,1	-	437,0	2.628,2
Reserve onderwijshuisvesting asielzoekerskinderen	632,8	-	-	632,8	-	-	632,8
Reserve participatiebedrijf Vidar	42,4	-	-	42,4	-	-	42,4
Reserve prijstijging projecten	4.050,4	-	-	4.050,4	-	-	4.050,4
Reserve onderwijshuisvesting	10.850,0	-	-	10.850,0	-	-	10.850,0
Totaan bestemmingsreserves	**69.568,4**	**5.000,0**	**4.370,6**	**70.197,8**	**-**	**2.779,2**	**67.418,6**

Verloop voorzieningen 2024 en 2025

Voorzieningen meerjarig (bedragen x € 1.000)	begin 2024	bij 2024	af 2024	eind 2024	bij 2025	af 2025	eind 2025
Voorziening pensioenen wethouders	1.256,7	-	-	1.256,7	-	-	1.256,7
Voorziening openbare verlichting	404,8	200,0	-	604,8	205,0	-	809,8
Voorziening onderhoud gebouwen MOP	2.508,1	601,5	869,9	2.239,7	604,3	1.516,7	1.327,3
Voorziening onderhoud gebouwen niet in MOP	106,1	-	-	106,1	-	-	106,1
Voorziening riolen	5.403,1	-	527,5	4.875,6	-	599,6	4.276,0
Voorziening onderhoud wegen	4.464,0	-	299,1	4.164,9	-	419,1	3.745,8
Voorziening civiele kunstwerken	211,9	6,0	6,0	211,9	6,0	6,0	211,9
Voorziening asbestsanering	27,2	-	-	27,2	-	-	27,2
Voorziening oninbare debiteuren BsGW	313,5	125,0	-	438,5	125,0	-	563,5
Voorziening oninbare debiteuren privaat/publiekrechtelijk	249,9	-	-	249,9	-	-	249,9
Voorziening spaarverlof	55,7	-	-	55,7	-	-	55,7
Voorziening afvalverwerking	344,3	-	-	344,3	-	-	344,3
Voorziening rehabilitatie wegen	-	117,0	-	117,0	117,0	-	234,0
Voorziening masterplan 2.0 Schinveld	4.700,0	-	-	4.700,0	-	-	4.700,0
Totaan bestemmingsreserves	**20.045,3**	**1.049,6**	**1.702,5**	**19.392,4**	**1.057,3**	**2.541,5**	**17.908,2**

Verloop voorzieningen 2026 en 2027

Voorzieningen meerjarig (bedragen x € 1.000)	begin 2026	bij 2026	af 2026	eind 2026	bij 2027	af 2027	eind 2027
Voorziening pensioenen wethouders	1.256,7	-	-	1.256,7	-	-	1.256,7
Voorziening openbare verlichting	809,8	210,0	-	1.019,8	215,0	-	1.234,8
Voorziening onderhoud gebouwen MOP	1.327,3	604,3	471,7	1.460,0	604,3	780,1	1.284,1
Voorziening onderhoud gebouwen niet in MOP	106,1	-	-	106,1	-	-	106,1
Voorziening riolen	4.276,0	117,0-	564,7	3.594,3	242,3-	441,7	2.910,4
Voorziening onderhoud wegen	3.745,8	-	547,0	3.198,8	-	547,0	2.651,8
Voorziening civiele kunstwerken	211,9	6,0	6,0	211,9	6,0	6,0	211,9
Voorziening asbestsanering	27,2	-	-	27,2	-	-	27,2
Voorziening oninbare debiteuren BsGW	563,5	125,0	-	688,5	125,0	-	813,5
Voorziening oninbare debiteuren privaat/publiekrechtelijk	249,9	-	-	249,9	-	-	249,9
Voorziening spaarverlof	55,7	-	-	55,7	-	-	55,7
Voorziening afvalverwerking	344,3	-	-	344,3	-	-	344,3
Voorziening rehabilitatie wegen	234,0	117,0	-	351,0	117,0	-	468,0
Voorziening masterplan 2.0 Schinveld	4.700,0	-	-	4.700,0	-	-	4.700,0
Totaan bestemmingsreserves	**17.908,2**	**945,3**	**1.589,4**	**17.264,2**	**825,0**	**1.774,8**	**16.314,5**

10. Rente-overzicht

Renteschema

Voor 2024 is het omslagpercentage 0,43%. Bij een omslagpercentage kleiner dan 0,5% wordt geen rente doorberekend.

Voor de jaren 2025 tot met 2027 bedraagt het omslagpercentage repectievelijk 1,1%, 1,6% en 1,6%.

De gemeente hanteert voor rioleringen een vast percentage van 3,5%. Dit rentepercentage vloeit voort

uit het WRP.

Renteschema (bedragen x € 1.000) 2024			
a.	Externe rentelasten kort en lang	€ 946,68	
b.	Externe rentebaten	€ -/- 200,39	
	Saldo externe rentelasten en rentebaten		€ 746,29
c.	1. Rente grondexploitatie	€ - -/-	
	2. Projectfinanciering	€ - -/-	
	3. Doorverstrekte leningen	€ +/+ 29,83	
	*Aan taakvelden toe te rekenen externe rente**		€ 29,83
d.	1. Rente eigen vermogen	€ - +/+	
	2. Rente voorzieningen	€ - +/+	
	*Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente**		€ -
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	€ - -/-	
			€ -
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**€ 776,11**
*	Totaal aan de taakvelden toe te rekenen rente		€ 776,11
- /-	Reeds toegerekende rente met specifiek %		€ 297,91
	Toe te rekenen aan overige activa		**€ 478,20**

11. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Overzicht

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen				
reserve nog te bestemmen:				
raad 8 oktober 2019: lagere enegielasten verduurzamen gemeentelijke gebouwen	21.540	21.540	21.540	21.540
raad 8 oktober 2019: terugbetaling duurzaamheidslening	25.646	25.646	25.646	25.646
	47.186	47.186	47.186	47.186
Onttrekkingen				
bruteringsreserve : dekking kapitaallasten	2.496.403	2.448.936	3.946.436	2.342.234
geclaimde reserve : dekking kapitaalalsten	797.000	632.400	405.400	405.400
	3.293.403	3.081.336	4.351.836	2.747.634

12. Meerjaren investeringsplan

Meerjaren investeringsplan

Nr.	Investeringsprojecten 2024-2027	Jaar	bedrag	Dekking
	Periode 2024- 2027			
1	Activeren loonkosten 2024	2024	250.000	begrotingsresultaat
2	Activeren loonkosten 2025	2025	250.000	begrotingsresultaat
3	Activeren loonkosten 2026	2026	250.000	begrotingsresultaat
4	Activeren loonkosten 2027	2027	250.000	begrotingsresultaat
5	Pick-up bedrijfsauto	2024	52.550	begrotingsresultaat
6	Pick-up bedrijfsauto	2024	52.550	begrotingsresultaat
7	Gesloten bedrijfsauto	2024	52.550	begrotingsresultaat
8	Pick-up bedrijfsauto	2024	52.550	begrotingsresultaat
9	Pick-up bedrijfsauto	2024	52.550	begrotingsresultaat
10	JCB laadschop	2025	60.000	begrotingsresultaat
11	Pick-up bedrijfsauto	2026	52.550	begrotingsresultaat
12	Tractor TN70	2026	61.983	begrotingsresultaat
13	Pick-up bedrijfsauto	2027	52.550	begrotingsresultaat
14	Veegwagen	2027	185.000	begrotingsresultaat
15	Vervanging 3 AED's	2025	3.300	begrotingsresultaat
16	Reconstructie infra aanpassingen ivm verkeerswerkzaamheden	2024	50.000	begrotingsresultaat
17	Reconstructie infra aanpassingen ivm verkeerswerkzaamheden	2025	50.000	begrotingsresultaat
18	Reconstructie infra aanpassingen ivm verkeerswerkzaamheden	2026	50.000	begrotingsresultaat
19	Verkeersmaatregelen	2024	150.000	begrotingsresultaat
20	Fietspad Daelderweg	2024	350.000	begrotingsresultaat
21	Afwaarderen Allee Wijnandsrade 80-60km/u	2024	350.000	begrotingsresultaat
22	Verkeersmaatregelen Laarderweg-Brommelen	2024	150.000	begrotingsresultaat
23	Verkeersmaatregelen	2025	150.000	begrotingsresultaat
24	Afwaarderen Altaarstraat-Stationsstraat-Dorpsstraat 50-30km/u	2025	890.000	begrotingsresultaat
			-	
25	Upgrading groen Geleenstraat/kerk Puth	2024	36.000	begrotingsresultaat
26	Diverse investeringen GRP dj 2024	2024	7.198.208	Rioolr./vz rio proj
27	Diverse investeringen GRP dj 2025	2025	6.659.430	Rioolr./vz rio proj
28	Diverse investeringen GRP dj 2026	2026	5.387.688	Rioolr./vz rio proj
29	Diverse investeringen GRP dj 2027	2027	4.769.638	Rioolr./vz rio proj
30	Diverse investeringen GRP deel wegen dj 2024	2024	1.236.034	begrotingsresultaat
31	Diverse investeringen GRP deel wegen dj 2025	2025	1.016.527	begrotingsresultaat
32	Diverse investeringen GRP deel wegen dj 2026	2026	688.636	begrotingsresultaat
33	Overdracht woonwagens en standplaatsen aan woningbouwcorp.	2024/2025	PM	begrotingsresultaat
34	Investeringsruimte woonwagenbeleid	2024	70.000	begrotingsresultaat
35	Investeringsruimte woonwagenbeleid	2025	70.000	begrotingsresultaat
36	Levensduur verlengend onderhoud wegen 2024	2024	1.200.000	vrz onderhoud wegen
37	Levensduur verlengend onderhoud wegen 2025	2025	1.200.000	vrz onderhoud wegen
38	Renovatie kunstgrasveld Schinveld	2024	250.000	begrotingsresultaat

39	Renovatie kunstgrasveld Merkelbeek	2024	250.000	begrotingsresultaat
40	Renovatie kunstgrasveld Wijnandsrade	2026	250.000	begrotingsresultaat
41	Onderwijshuisvesting Middengebied	2025	2.900.000	begrotingsresultaat
	TOTAAL		53.292.546	